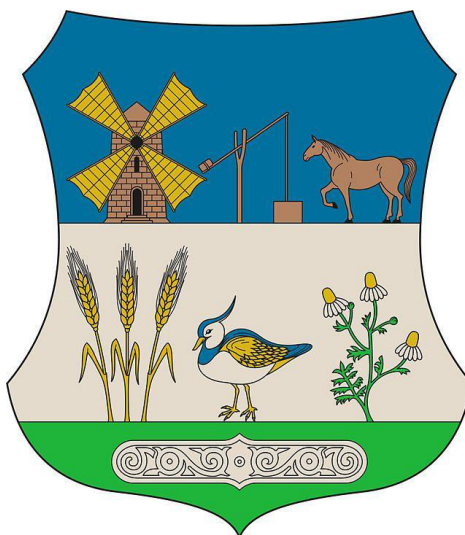

SZÉKKUTAS Község

LOCAL AGENDA 21

Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

2014. szeptember

Készítette:
Székkutas Község Önkormányzatának
megbízásából a
Pannon Natura Kft.
(1126 Budapest, Dolgos u. 13.)

Elfogadta Székkutas Képviselő testülete a
..... számú KGY határozatával

A program készítésében részt vettek, az adatokat, információkat szolgáltatták:

Székkutas Község Önkormányzata

Felhasznált anyagok:

- Mártély, Mindszent, Székkutas települések kistérségi társulásának Környezetvédelmi Programja, 2004-2008.
- Rendőrség beszámolója a 2012. évről
- Környezet és Természetvédelem helyzete kistérségi régiókban. 29-22097/2010. számú Közgyűlési tájékoztató
- KSH adatok
- Jelenleg futó pályázatok nyilvántartása

A dokumentumot készítették:

Csigó Ernő
vezető tervező
MKSZ: 01-13637.
SZKV-1.1, 1.2, 1.3 szakértés

Russói-Patocskai Réka
Környezetmérnök
MKSZ: 13-11902.
SZKV-1.1, 1.2, 1.3 szakértés

Tartalomjegyzék

Tartalom

1. LOCAL AGENDA 21	7
2. HELYZETELEMZÉS	12
2.1. Földrajzi elhelyezkedés	12
2.2. Természeti adottságok	13
2.2.1. Domborzat	13
2.2.2. Földtan.....	13
2.2.3. Éghajlat	13
2.2.4. Vízrajz.....	14
2.2.5. Talajok.....	14
2.2.6. Növényzet.....	15
2.2.7. Közlekedés	15
2.2.8. Településhálózat	16
2.2.9. Népeség	16
2.3. Székkutas fejlődéstörténete	16
2.4. Székkutas településszerkezete	17
2.5. Táj értékek	19
2.5.1. Székkutas természeti értékei.....	19
2.5.1. 1. Helyi természeti védelem alatt álló értékek.....	20
2.5.1. 2. Országos jelentőségű védelem alatt álló értékek	20
2.5.2. Védett épületek, építmények.....	20
2.5.3. Régészeti lelőhelyek.....	21
2.5.4. Egyedi tájértékek	22
2.6. Társadalmi helyzet	25
2.6.1. Demográfiai viszonyok	25
2.6.2. Oktatás, képzés	27
2.6.3. Művelődés, kultúra	28
2.6.4. Sport, kikapcsolódás	30
2.6.5. Egészségügy.....	31
2.6.6. Szociális ellátás	32
2.6.7. Közbiztonság.....	34
2.7. Gazdasági helyzet	34
2.7.1. Mezőgazdaság.....	35
2.7.2. Ipar	36
2.7.3. Szolgáltatás, kereskedelem	37
2.7.4. Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus	37
2.7.5. Foglalkoztatás, munkaerő-piaci helyzet	39
2.8. Infrastrukturális helyzet	40
2.8.1. Ivóvíz-ellátás, vízgazdálkodás	41
2.8.2. Csatornahálózat, szennyvíztisztítás	44
2.8.3. Villamos energia- és gázellátás.....	46
2.8.4. Hulladékgyűjtés.....	47
2.9. Környezeti elemek állapota	50
2.9.1. Levegő.....	50
2.9.2. Felszíni és felszín alatti vizek.....	54

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

2.9.3. Talaj	61
2.9.4. Zaj-és rezgésvédelem.....	63
3. HELYZETÉRTÉKELÉS.....	70
3.1. Kérdőívek kiértékelése	70
3.1.1.Lakossági kérdőívek kiértékelése.....	70
3.2. SWOT-analízis	72
4.STRATÉGIA.....	75
4.1.Célállapot	75
4.2.Prioritások.....	75
4.3.Várható hatások.....	76
5. MEGVALÓSÍTÁS.....	78
5.1.Társadalmi pillér.....	78
5.1.1.Társadalmi szemléletformálás	78
5.1.2.Intézményi működés hatékonyságának növelése	79
5.1.3.Egészségügyi helyzet fejlesztése	79
5.1.4.Oktatás, képzés fejlesztése	80
5.1.5.Kulturális élet fellendítése	81
5.1.6.Közösségi közlekedés fellendítése.....	82
5.2.Környezeti pillér	83
5.2.1.Környezeti elemek és rendszerek állapotának javítása, védelme	83
5.2.2.Települési és épített környezet védelme	84
5.2.3.A lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásoktól (levegő, víz, zaj)	85
5.2.4.Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése.....	86
5.2.5.Zöldterületek védelme, fenntartása – növény és állatvilág fenntartása	87
5.2.6.Hulladékgazdálkodás.....	87
5.3.Gazdasági pillér	90
5.3.1.Az Önkormányzat és az önkormányzati intézmények hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtése	90
5.3.2.Ipar fejlesztése	91
5.3.3.Mezőgazdaság fejlesztése	91
5.3.4.Gazdasági szektor (kereskedelem, szolgáltatás) fejlesztése	92
5.3.5.Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése	93
6. JELENLEG FUTÓ PÁLYÁZATOK.....	95
7.MONITORING ÉS VISSZACSATOLÁS.....	97
7.1.Cselekvési terv.....	97
7.2.Indikátorok.....	98

ELŐSZÓ

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata a 35-1398-11/2014 számú ajánlatkérésben szereplő Hódmezővásárhely-Mártély-Székkutas Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulásban résztvevő Hódmezővásárhely, Mártély, Székkutas települések számára a fenntartható fejlődés helyi programjainak elkészítésével (Local Agenda 21) a Pannon Natura Kft-t bízta meg.

A program felépítése a következő:

1. Helyzetelemzés: a LA21 program bemutatása, a Község bemutatása (földrajzi, történeti természeti, környezeti, infrastrukturális, társadalmi és gazdasági helyzetének áttekintésével).
2. Helyzetértékelés: SWOT analízis.
3. Stratégia: fenntarthatósági célok megfogalmazása, prioritás sorrendjének meghatározása és a várható hatások megfogalmazása.
4. Megvalósítás: a LA21 3 fő pillérét figyelembe véve a célok megvalósítására vonatkozó programok, részprogramok, melyeket az Önkormányzattal történt egyeztetéseket követően együttesen határoztunk meg.
5. Monitoring: célok és indikátorok meghatározása a fejlesztések tükrében 20 éves időtartamra.

A Local Agenda 21 megvalósításának lépései

1. *Külföldi és hazai példák feltárása, az LA 21 folyamat eddigi eredményeinek értékelése*
 - A Local Agenda 21 lépéseinek, eszközeinek meghatározása
2. *Jogi, társadalmi, gazdasági, környezeti helyzetelemzés*
 - Az LA21 jogszabályi háttérének feltárása és más tervekhez, dokumentumokhoz való kapcsolódásának (illeszkedésének) vizsgálata.
 - A Község gazdasági, társadalmi és környezeti állapotának, folyamatainak elemzése statisztikai adatok segítségével.
 - A fenntarthatósággal kapcsolatos kérdőíves kutatás elvégzése.
 - A statisztikai indikátorokat kiválasztása a változások követéséhez.
3. *Partnerség, bevonás*
 - A lakosság, valamint a szakmai és civil szervezetek bevonása a programba, középiskolák kérdőíves felkeresése, konzultációk lefolytatása és az Önkormányzat honlapjára felhelyezett kérdőívvel történő információ, adatgyűjtés.
4. *Stratégiai csoport felállítása*
 - A helyi önkormányzati döntéshozókból, szakmai szervezetek és az oktatási intézmények képviselőiből, valamint a LA 21 folyamatot vezető szervezet tagjaiból álló stratégiai csoport megalakítása.

5. *Akciótervezés*

- A stratégiai dokumentum részét képező akciók pontos meghatározása.
- A tervezés felügyelete, koordinációja.
- A korábbi ágazati tervek beépítése a LA 21 folyamatba.

6. *Kommunikáció*

- Az Interneten, valamint a helyi nyomtatott sajtón keresztül történő kommunikáció.
- A lakosság valamint a szakmai, civil szervezetek visszajelzésének megfelelő fogadása.

7. *Végtermék*

A gyakorlatban kettős végtermékről beszélhetünk. Egyrészt létrejön egy *stratégiai dokumentum*, ami a helyzetelemzés mellett tartalmazza a stratégiai akciókat, és konkrét javaslatokat tesz, lépéseket fogalmaz meg a település hosszú távú, fenntarthatóság felé mutató működésére. Másrészt a feljebb ismertetett lépések megfelelő koordináció esetén egy *folyamatot indítanak el*, ami a környezettudatosság növelésében, a lakossági és intézményi (pl. vállalati, önkormányzati) döntésekben jelenik meg.

8. *Monitoring*

Mivel egy hosszú távú folyamat elindításáról van szó, ezért a LA 21 megalapozását és a stratégiai dokumentum létrejöttét követően is komoly szükség van a Local Agenda 21 folyamat működésének nyomon követésére. A monitoring csoport felállítása a stratégiai csoportban helyet kapó intézményi képviselők feladata.

1. LOCAL AGENDA 21

A környezetterhelés elkerülésének lehetetlenségét felismerve manapság egyre többet használjuk a fenntarthatóság, a fenntartható fejlődés fogalmát - sajnos azonban - sokszor megkérdőjelezhető értelmezéssel. A fenntartható fejlődést a következőképpen definiálták

(Forrás: Gyulai Iván: *A fenntarthatóság fogalma és lényege, a fenntartható fejlődés*):

- A fenntartható fejlődés a fejlődés olyan formája, amely a jelen igényeinek kielégítése mellett nem fosztja meg a jövő generációit saját szükségleteik kielégítésének lehetőségétől. (ENSZ – Közös jövőnk jelentés, 1987);
- A fenntartható fejlődés a folyamatos szociális jobblét elérése, anélkül, hogy az ökológiai eltartó-képességet meghaladó módon növekednénk. A növekedés azt jelenti, hogy nagyobbak leszünk, a fejlődés pedig azt, hogy jobbak. (A növekedés az anyagi gyarapodás következtében előálló méretbeli változást, míg a fejlődés a nagyobb teljesítőképesség elérését jelenti.) (Herman Daly);

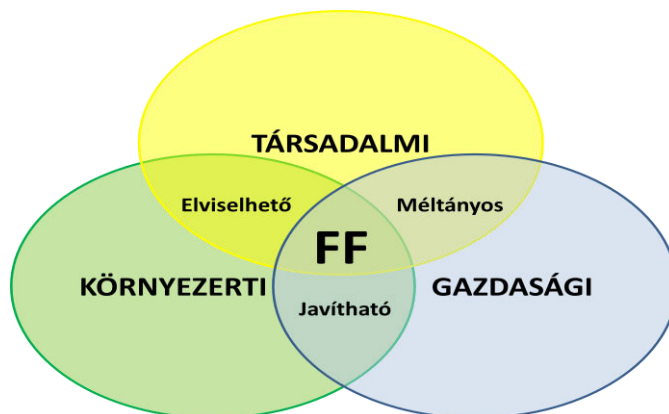
A fenntarthatóság az emberiség jelen szükségleteinek kielégítése, a környezet és a természeti erőforrások jövő generációk számára történő megőrzésével egyidejűleg. (Világ Tudományos Akadémiáinak Deklarációja, Tokió, 2000)

A fenntartható fejlődés elősegítése érdekében több nemzetközi nyilatkozat, cselekvési terv született, és több szerződést készítettek elő.

A fenntartható fejlődés nem pusztán környezeti probléma. Annak tárgyalásakor mindig három szempontot, a környezeti, a szociális és a gazdasági vonatkozásokat kell vizsgálni. Mindhárom aspektus egybehangzó, kiegyensúlyozott harmóniájának kialakítása a fenntarthatóság tervezésének alapvető célja.

A fenntartható fejlődés három alappilléren nyugszik: a szociális (társadalmi), a gazdasági és a környezeti pillérekre és mindhármát együttesen, kölcsönhatásaik figyelembevételével mérlegelni kell a különböző fejlesztési stratégiák, programok kidolgozása során, illetve a konkrét intézkedésekben, cselekvésekben. A fenntartható fejlődés, mint általános stratégiai cél "bevonult" a nemzetközi konferenciák, szervezetek dokumentumaiba és a nemzeti kormányok cselekvési programjaiba.

1. ábra: A Fenntartható Fejlődés alappillérei

(Forrás: www.wikipedia.hu enciklopédia)

A fejlődés alapvető célja tehát a szociális jólét, a méltányos életfeltételek lehetőségének biztosítása mindenki és egyaránt a jelenlegi és a jövőbeli nemzedékek számára, ami csak úgy lehetséges, ha közben fenntartható módon hasznosítjuk a természeti erőforrásokat, elkerüljük a káros hatásokat, s különösen a környezet állapotában bekövetkező visszafordíthatatlan változásokat.

Mi a fenntartható fejlődés?

Az emberiség, az egyes emberek és társadalmak közvetlenül vagy a gazdaság révén szükségleteik kielégítése érdekében természetes környezetükből veszik el azokat a javakat, amelyeket a földi rendszer létezése óta felhalmozott. Ettől a rendszertől az ember annyit és olyan körülmények között vehet el, hogy ne sértse saját létkielégítésének jövőbeli esélyeit. Ezt a nagyon egyszerű felismerést fogalmazta meg az Egyesült Nemzetek Szervezetének (ENSZ) „Közös jövőnk” jelentése 1987-ben, miután úgy találta, hogy környezetünk erőforrásait és állapotát a növekvő számú és igényű emberiség veszélyezteti. „A fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket”.

A társadalom megfelelő életminőségének biztosítása – a fenntartható fejlődést célul kitűzve – olyan fejlődés (vagy olyan létfenntartás, ebben az értelemben beszélünk fenntarthatóságról) amelyben a környezet feltételként jelenik meg, amely azt jelenti, hogy addig a mértékig használhatjuk természetes környezetünk erőforrásait, amíg nem sértjük annak megújulási lehetőségét, azaz eltartó-képességét. A gazdaság a társadalom fenntartásának, a környezet használatának eszköze. Ezt az eszközt bölcsen, a társadalom hasznára, a környezet sérelme nélkül kell használnunk. Nem lehet megengedni, hogy a gazdaság öncélúvá váljon olyan mértékig, hogy működésével sértse társadalmi, környezeti érdekeinket.

Mit üzen a fenntarthatóság a társadalom egyes szereplői számára?

A fejlődés a növekedéssel ellentétben azt jelenti, hogy nem az a cél hogy nagyobbak legyünk, hanem az, hogy „jobbak”. Környezetünk erőforrásai, és állapota meghatározza, hogy az emberiség mit és mennyit vehet el a környezetből fejlődéséhez, míg a fejlesztés megvalósítása visszahat a környezet minőségére. Ez azt üzeni a számunkra, hogy a környezet jó minőségét a fejlesztések közben kell garantálni, s arról nem utólag kell gondoskodni, amikor a károsodást már létrehoztuk. Még érthetőbben, a környezet károsodását, a jól megfontolt fejlesztésekkel meg tudjuk előzni.

A fejlődésnek a társadalom megfelelő életminőségét kell eredményeznie, ezért a fejlesztések során a szervezeteknek a szorosán vett gazdálkodási feladataikon túl – a hosszú távú működési feltételek biztosítása érdekében – részt kell vállalniuk a széles vett társadalmi feltételek javításában. A vállalatok és önkormányzatok nem csak a szűken vett, tulajdonához kötődő döntéseikért felelősek, hanem a működésük, termékeik és szolgáltatásaik révén kapcsolatba került fogyasztókért, az alkalmazottakért és egyéb érdekelt felekért (beszállítók, partnerek, stb.), valamint a társadalmi folyamatok befolyásolásáért.

Ezen törekvések eléréséhez olyan szervezeti stratégiák szükségesek, amelyek a szervezetek környezeti és társadalmi felelősségét erősítik. A jogi szabályozások betartásán túl, a fenntartható fejlődést biztosító beruházások és az üzleti gyakorlat hozzájárulhatnak a gazdálkodó szervezetek versenyképességéhez, jobb eredmény érhető el az üzlet minden szintjén, előnyösen befolyásolhatja a menedzsment gyakorlati lépéseit, javítja

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

munkakörülményeket, az egészségügyi és biztonsági kockázatokat, a szervezet partnereivel való kapcsolatait, a versenyben elfoglalt helyét. Az önkormányzatok számára a fenntarthatóság figyelembe vétele településszervezési szinten egy jól összpontosított, társadalmi, gazdasági és környezeti szempontok összehangolását jelentő politikát jelent, intézményi szinten pedig környezetvédelmi példamutatást. Vállalatok szintjén pedig olyan versenyt ahol az egyik kiemelt érték a fenntarthatóság alapelvei szerinti, termékek, technológiák, szolgáltatások alkalmazása.

Mi a különbség a környezetvédelmi szabályok betartása és a fenntarthatóság érvényesítése között?

A meglévő környezetvédelmi jogszabályok célja a környezeti elemek (föld, víz, levegő, élővilág) védelme. Meghatározzák a környezetszennyezés lehetséges mértékét, amelyek mindenkire nézve kötelezőek. A környezetvédelmi szabályok ugyanakkor önmagukban csak kis mértékben alkalmasak arra, hogy a természeti erőforrások hatékony felhasználásához és a társadalom megfelelő életminőségéhez igazodóan, befolyásolják a termelés és fogyasztás térbeli és időbeli folyamatait (pl. növekvő hulladékok, túlszűfolt városok, leszakadó térségek, természetes területek visszaszorulása stb.).

A fenntartható fejlődés ezt hivatott biztosítani, célja egy olyan önszabályozó társadalom és gazdaság létrehozása, amely a környezet túlhasználatának elkerülése révén biztosítja egyrészt a környezet problémamentes működését, másrészt segít az emberhez méltó életminőség fennmaradásában. Mindaddig, amíg az egyes szereplők csak állandó beavatkozások (szabályok) árán terelhetők a megfelelő magatartás irányába, addig fennáll a környezeti és társadalmi katasztrófák kockázata.

A fenntartható fejlődés lényege:

Olyan fejlődési-fejlesztési folyamatok együttese, amely az életminőség hosszú távú, egyenletesen biztosítható javulását szolgálja az adott ökológiai keretek között. Ezért a természeti erőforrásokkal, a környezettel való fenntartható gazdálkodásnak együtt kell érvényesülnie a jólét elérését, megtartását elősegítő gazdasági fejlődéssel, valamint a szociális esélyegyenlőség folyamatos növelésével.

Az EU a tagállamok mellett felkért társult országokat is, hogy az EU stratégiával összhangban készítsék el saját stratégiájukat. A Bizottság a fenntartható fejlődés stratégiáját meghatározó alapelvekről szóló, 2005-ben született deklarációja szerint az Unió elkötelezett a fenntartható fejlődés mellett, amely minden politikáját és cselekedetét meghatározza. Az Unió megújított Fenntartható Fejlődés Stratégiájának jóváhagyása a 2006. júniusi Európai Tanács napirendjén szerepelt. 1992-ben Rio de Janeiróban rendezett ENSZ Környezet és Fejlődés Konferencián elfogadott „Local Agenda 21” program („LA 21”) értékelése kapcsán fogalmazódott meg a fenntartható fejlődés helyi, lokális programja. Ezzel a modellel a cél az, hogy elveket (vezérfonalat) fogalmazzon meg a helyi önkormányzat(ok), valamint a helyi lakosok, közösségek számára a fenntarthatóság tennivalóinak, helyi programjának kidolgozása, megvalósítása érdekében.

A „LA 21” program az általános érvényű fenntartható fejlődés konkrét, gyakorlati megvalósítását a helyi adottságok, érdekek alapján, az önkormányzat és a helyi lakosok, közösségek széleskörű együtt munkálkodásával javasolja folytatni. Az alapfeladat itt a helyi

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

hatáskörben befolyásolható fejlődés (beruházások, fejlesztések, felújítások, intézkedések, szabályozás stb.) olyan irányú alakítása, amely mind jobban előtérbe helyezi „a helybeni” életminőség, környezeti állapot javítását, valamint a helyi erőforrások - talaj, vízkészlet, energia, emberi- és jövedelemtermelő erőforrások stb.- tartamos, azaz nem kimerítő kiaknázását. További fontos elvárás, hogy valamennyi nem helyi erőforrásra támaszkodó, de helyi felhasználásban szerepet játszó beruházó-fejlesztő, termelő-szolgáltató- és fogyasztó törekedjen a fenntarthatóságot figyelembe vevő megoldások, eljárások igénybe vételére, szokások kialakítására. Ennek megvalósíthatóságát a megfelelő politikai akarat megléte és helyi társadalmi-közösségi kultúra jellege együttesen szabja meg és egy racionális tervezési folyamat útján kimunkált stratégia foglalja rendezett keretbe.

A fenntartható fejlődés nemzeti stratégia (FFNS) globális összefüggéseket is tükröző, nemzeti szintű prioritásai és fókuszai - az előzőekkel is összefüggésben - a következők:

- a gazdaság anyag- és energiaigényességének racionalizálása;
- a fenntarthatatlan társadalmi folyamatok kezelése és szabályozása;
- környezeti rendszerek fenntartható hasznosítása.

A FF környezeti szempontjainak figyelembe vétele az Európa Unió keretében benyújtott pályázatoknál:

Az Európa Unió projekt tervezésekor javasolt eljárás a környezeti fenntarthatóságra történő hivatkozás és az azt szolgáló tervezett, gyakorlati törekvések bemutatása: ezért a pályázónak a környezeti fenntarthatóság elvének érvényesítését a pályázati dokumentáció egészében (célok, tevékenységek és eredmények stb.) érvényre kell juttatnia. A környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységét összefoglalóan is értékelnie kell a pályázati adatlap megfelelő pontjaiban. A FF reális és ténylegesen érvényesíthető szempontjainak pályázatba történő megfelelő beépítése így “versenyelőnyt” jelent a pályázat elbírálása során.

Az Agenda 21 program fő területei:

- a helyi közösségi humán és intézményi kapacitások fejlesztése
- a helyi és a regionális fenntarthatósági programok kidolgozásához és végrehajtásához nyújtott segítség
- a környezeti döntésekben való lakossági részvétel előmozdítása és ezzel a demokrácia erősítése
- a helyi és a regionális környezetpolitika számára kedvező jogi és gazdasági környezet kialakítása.

Fontos megemlítenünk, hogy a Local Agenda 21 program megvalósulására hatással lesz a most tervezés szintjén álló **KLÍMATÖRVÉNY**.

A magyar háztartások kiadásában az energia költségek közel 20%-ot tesznek ki.

A Klímatörvény megalkotását szorgalmazza a Magyar Természetvédők Szövetsége. Számításaik szerint háztartásonként akár negyven százalékkal csökkennének a fenntartási költségek az energiatakarékosságot célzó beruházásokkal.

A törvényjavaslat elfogadásával és bevezetésével

- csökkenthetőek az ipar és a magánemberek energiaszámlákra fordított kiadásai,
- javítható a leszakadó, nehéz életkörülmények, esetleg adósságok között élő emberek élete,
- új és jelentős mennyiségű zöld és helyi munkahely teremthető,
- növelhető a helyi piacok szerepe,

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

- csökkenthető Magyarország import energiaforrásoktól (kőolaj, földgáz) való függése,
- erősödik a magyar gazdaság versenyképessége és stabilitása,
- felerősödik a hazai zöld technológiák, fejlesztések szerepe.

A „Klímatörvény a fenntartható társadalomért” törvényjavaslat a fenntarthatóság átfogó elvén működik: szociális, gazdasági és környezeti előnyei egymást erősítik, hiszen eszközeivel az éghajlatvédelmet, a zöld gazdaságélénkítést és a társadalmi igazságosságot egyaránt célozza.

A klímatorvény 3 alappillére:

- Erőforrás kvóta
- Zöldpiac
- Visszatérülő alap.

A Klímatorvény-javaslat az alábbiakat tartalmazza:

- A fosszilis energiahordozók (kőolaj, földgáz, szén) felhasználásának ütemezett csökkentését, a 2010-es szinthez képest 6 százalékkal 2020-ig,
- a lakosság és az oktatás környezeti tudatosságának javítását,
- a megújuló energiaforrásokhoz kapcsolódó technológiák fejlesztését és elérhetőbbé tételét,
- zöld beruházásokat támogató információs- és intézményrendszer kialakítását,
- a hazánkban található zöld területek rekonstrukcióját és növelését az építésszabályozással párhuzamosan,
- a társadalom termelői és fogyasztói struktúrájának átalakítását.

A rendelkezésünkre álló fosszilis energiaforrások mennyisége véges, azonban jelenleg túlfogyasztásuk jellemző világszerte, így Magyarországon is. A klímatorvény ezt mérsékelné, mégpedig egy társadalmilag igazságosan működő **erőforrás kvóta** alkalmazásával. Az iránymutató kvóta alapján a **zöldpiacon**, azaz a környezetbarát termékek és szolgáltatások piacán ennek az iránymutató kvótának az alapján foghatunk energiatakarékos, megújuló beruházásokba. Finanszírozásukat a **Visszatérülő Alap** kamatmentesen teszi lehetővé mindenki számára. Megtakarításaink által csökken az egyéni fogyasztásunk, a beruházásokkal pedig a hazai kis- és középvállalkozásaink is jól járnak, így mindenki számára előnyöket biztosít a zöld gazdaságélénkítés.

(Forrás: klimatorveny.hu)

2. HELYZETELEMZÉS

2.1. Földrajzi elhelyezkedés

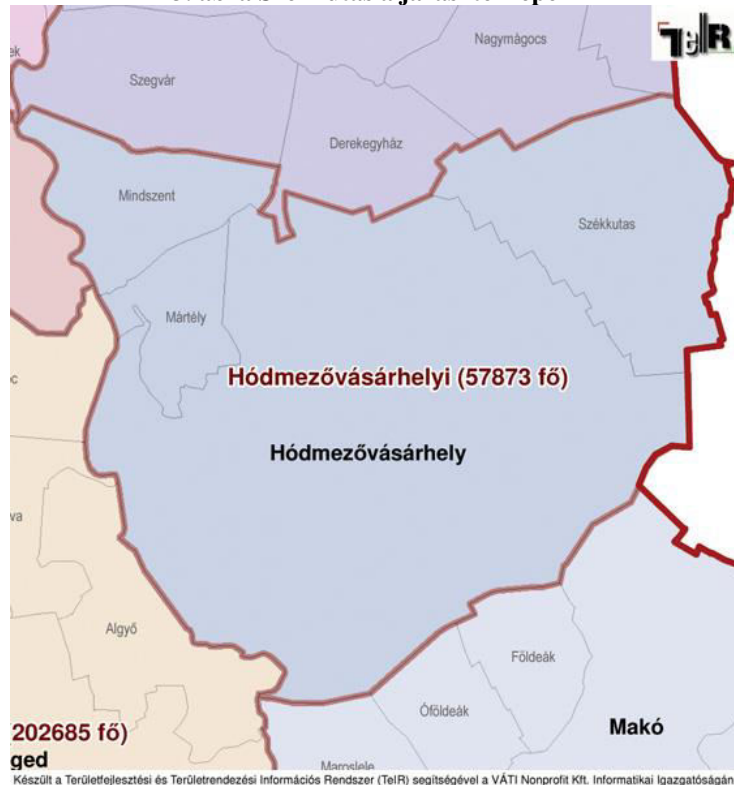
Székkutas a Tisza bal partján elterülő alföldi síkságon, Hódmezővásárhelytől 21 km-re, északkeletre a forgalmas 47-es főút és a Szeged-Békéscsaba vasútvonal mentén helyezkedik el. A jó földrajzi helyzetének köszönhetően igen régen lakott terület. Közúton jól megközelíthető. Vasútállomással is rendelkezik.

2. ábra: Székkutas elhelyezkedése

Székkutas község Magyarország Dél-Alföld Régiójában, Csongrád megye középső részének keleti felén, Hódmezővásárhelyi Kistérségében fekszik. A járás a Körösök és a Maros folyó által lehatárolt Körös-Maros közti síkság területén helyezkedik el, Dél-Tisza völgyét és a Csongrádi-síkot érinti. A község területe 124 km².

3. ábra Székkutas a járási térképen

2.2. Természeti adottságok

(Forrás: Kistáj kataszter, 2010.)

2.2.1. Domborzat

A kistáj 79,5 és 107,6 m közötti tszf-i magasságú, enyhén a Tisza-völgy irányába lejtő, a Maros-hordalékkúp síksághoz kapcsolódó tökéletes síkság. Domborzattípusát tekintve rendkívül kis relatív reliefű (1 m/km^2 alatti a jellemző érték), alacsony ármentes síkság, amit rossz lefolyású mélyedések tagolnak. A Maros-hordalékkúp síkság Ny-i - geomorfológiailag nem élesen eltérő - zónája a Tisza és a Maros áradásai által kialakított holocén felszín. A felszíni formák egyveretűek, változatosságot a lösziszapos felszín szikes agyaggal kitöltött erodált mélyedései és a Száraz-érhez kapcsolódó, különböző feltöltöttségi állapotban levő morotvák, morotvaroncok jelentenek. A horizontális felszabdaltság értéke alacsony, $0,5 \text{ km/km}^2$ alatti.

2.2.2. Földtan

Túlnyomó része a Makó-Hódmezővásárhelyi árok hatalmas süllyedékére esik, ahol a medencealjzatot Magyarország legmélyebb fúrása (talpmélység: 6085 m) érte csak el. A fúrás a kristályos alapkőzetben állt meg. Az alaphegységre nagy vastagságú késő-miocén kőzetek települtek, erre pedig a negyedidőszakban uralkodóan folyóvízi kifejlődésű rétegsor következett, aminek vastagsága eléri az 1200 m-t. Az agyagos, iszapos felszín közeli üledékeket K-ről Ny-ra egyre vastagodó infúziós (ártéri) lösztakaró fedi. Ehhez jelentős hasznosítható építőipari nyersanyag-előfordulások kötődnek.

2.2.3. Éghajlat

Meleg száraz éghajlatú kistáj. A napfényes órák száma évi 2000 és 2020 közötti, ebből nyáron közel 820, télen 190 órán át süt a nap. Az évi középhőmérséklet É-on $10,3-10,5 \text{ }^\circ\text{C}$, D-en $10,6 \text{ }^\circ\text{C}$. A napi középhőmérséklet 199-202 napon át (márc. 31-ápr. 2. és okt. 20-21. között) meghaladja a $10 \text{ }^\circ\text{C}$ -ot. A Tiszához közel eső ÉNy-i területeken már ápr. 5. körül, máshol ápr. 10. körül megszűnnek a tavaszi fagyok, az őszi fagyok pedig D-en okt. 24. körül, É-on okt. 25. és 28. között jelentkeznek először. Ez évente 197 nap körüli, de a Tisza mentén 200-202 nap hosszúságú fagymentes időszakot jelent. A legmagasabb nyári hőmérsékletek sokévi átlaga kevéssel $34,0 \text{ }^\circ\text{C}$ fölötti. A legalacsonyabb téli hőmérsékletek átlaga $-16,0$ és $-17,0 \text{ }^\circ\text{C}$ közötti.

É-on 500 mm-nél kevesebb, a középső területeken 500-550 mm, DK-en pedig kevéssel 570 mm feletti évi csapadékösszeg valószínű.

A hótakarós napok átlagos évi száma a 30-32, az átlagos maximális hóvastagság 17 cm.

Az ariditási index É-on 1,40 körüli, a középső vidékeken 1,30-1,35, DK-en 1,25 körüli.

Az uralkodó É-i mellett gyakoriak még a DK-i irányú szelek is. Az átlagos szélsébség megközelíti a 3 m/s értéket.

A melegigényes és mérsékelt vízigényű mezőgazdasági kultúráknak kedvez az éghajlat.

2.2.4. Vízrajz

A kistáj D-i részéből a Maroshoz folyik a Mezőhegyesi-Élővíz-csatorna (42 km, 246 km²) és a Sámson Apátfalvi-főcsatorna (139 km, 1498 km²), amely felveszi a Királyhegyesi-főcsatornát (26 km, 98 km²) is. Ny felé a Tiszához folynak: a Szarazér-Porgányi-főcsatorna (31 km, 390 km²), amelyhez a Mátyáshalmi-főcsatorna (36 km, 81 km²) is csatlakozik; a Hódtó-Kistiszai-főcsatorna (17 km, 221 km²), amelynek mellékveze a Kakasszéki-csatorna (30 km, 86 km²); a a Ludaséri-csatorna (24 km, 188 km²), a Kórógyéri-főcsatorna (49 km, 698 km²), amely a Mágócs-csatornát (60 km, 435 km²) is felveszi, továbbá a Vekeréri-főcsatorna (36 km, 240 km²) ÉNy felől a Kurcára (37 km, 1266 km²) támaszkodik a kistáj, amely a Vekeréri-főcsatorna torkolatától 25 km-en át tájhatár, É-on kis részben részesül a Hármasköröshöz folyó Dögös-Kákafoki-főcsatorna vízgyűjtő területéből is (36 km, 445 km²). Ny felé fokozottan száraz, gyér lefolyású, erősen vízhiányos terület. A belvízi csatornahálózat hossza megközelíti az 1000 km-t.

Állóvizei között 8 természetes tavat találunk 27 ha felszínnel, közülük a pitvarosi a legnagyobb (16, 5 ha). A 14 mesterséges tó összterülete megközelíti a 400 ha-t. A Ludas-ér melletti 123 ha, a cserebökényi 106 ha felszínű.

A "talajvizet" általában 2-4 m között találjuk, de Szentestől ÉK-re 4 m alá süllyed. A mennyisége jelentéktelen. Kémiai jellege változatos, de nagyobb a nátriumos, mint a kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos típus területe. A keménység eloszlása is tarka képet mutat a 8-15 °nk-tól a települések körzetében jellemző 45 °nk-ig. A szulfáttartalom É-on 60-300 mg/l között van, de Makótól ÉK-re 300 mg/l, Hódmezővásárhelytől ÉK-re 600 mg/l fölé emelkedik.

A rétegvíz mennyisége közepes. A kutak általános mélysége meghaladja a 200 m-t, a vízhozamuk különösen a kistáj Ny-i, Tiszához közeli részében jelentős. Igen sok bővizű mélyfúrás van, amelyek vizét sokoldalúan hasznosítják.

Környezeti szempontból aggályos, hogy a települések többségében nincs csatornahálózat. Összességében azonban a csatornázott lakások aránya nem alacsony (2008: 53%), mivel néhány város viszonylag jó ellátottsága sokat javított a mutató értékén.

2.2.5. Talajok

A táj DNy-ről veszi körül a Maros hordalékkúpját. Területe sík, amelyet homokvonalatok kísérté folyóholtágak tarkítanak. A felszínt lösziszap fedi. A talajtakaró változatos, amelyben a csernozjom talajtípusok a meghatározók (80%).

A talajtípusok megoszlása:

- agyagos vályog és vályog mechanikai összetételű, gyengén savanyú kémhatású sós réti csernozjom (52%)
 - réti csernozjom (19%)
 - a talajvízhatástól mentes alföldi mészlepedékes csernozjom talajok (6%)
 - felszíntől karbonátos, mélyben sós csernozjom talajok (3%)
- Hasznosításuk szinte teljes egészében szántó. Legelő és erdő korábban 2-2%-on realizálódott.
- jelentős a löszös alapkőzetten kialakult szikes talajok kiterjedése (18%)
 - réti szolonyec talajok 9%-on
 - a sztyeppesedő réti szolonyec talajok (8%)
 - szolonyeces réti talajok (1%)

Legelőként hasznosíthatóságuk a felsorolás sorrendjében 80%, 75% és 15%, a fennmaradó rész pedig szántó.

A tájban eredményesen termesztett növények közül említésre érdemes a Makó környéki vöröshagyma, amely termesztésének megőrzése piacszervezést és növényvédelmet igényel.

2.2.6. Növényzet

A táj intenzíven művelt, a ligeterdők és zonális erdőssztyep-lőszpuszta vegetációk eltűntek. Az erdők hírmondói (széleslevelű salamonpecsét -*Polygonatum latifolium*, nehézszagú gólyaorr -*Geranium robertianum*), az alluviális peremvidék természetesebb tölgyeseiben (mezőhegyesi erdők),

A vegetáció ősiségére az endemizmusok megléte és a fajgazdaság (vetővirág-*Sternbergia colchiciflora*, erdélyi útifű-*Plantago schwarzenbergiana*, pusztai csillagvirág-*Prospero paratheticum*, ill. tavaszi hérics-*Adonis vernalis*, kék atracél-*Anchusa barrelieri*, kései pitypang-*Taraxacum serotinum*) utal. A K-i peremen feltöltődött ősi folyómedrek szikes tavi vegetációjának (sziki sóbolla-*Suaeda maritima*, bajuszpázsit-*Crypsis aculeata*, sziki ballagófű-*Salsola soda*) legszebb példája a kardoskúti Fehér-tó, szoloncsákos sziki réttel (réti sás-*Carex distans*, kisvirágú pozdor-*Scorzonera parviflora*, sziki pitypang-*Taraxacum bessarabikum*).

A hinarasok (fehér tündérrózsa-*Nymphaea alba*, sugaras víziboglárka-*Ranunculus radians*) és az asztatikus vízterek iszapvegetációja diverz (látonyafajok-*Elatine* spp., iszapfű-*Lindernia procumbens*, henye vassfű-*Verbena supina*, henye füzény-*Lythrum tribracteatum*).

Unikális a földbentermő here (*trifolium subterraneum*) Mártély mellett.

Kipusztult fajok: tátorján (*Crambe tataria*), kónya zsálya (*Salvia nutans*), kolokán (*Stratiotes aloides*), fehérmájvirág (*Parnassia palustris*), csajkavirág (*Oxytropis pilosa*), szennyes ínfű (*Ajuga laxmannii*), here (*Trifolium lappaceum*).

Gyakori élőhelyek: A1, A3a, B1a, BA, D34, F2, F1b,

Közepesen gyakori élőhelyek. A23, B2, B3, B5, B6, F1a, H5a, J4, OC, RA, RB, RC,

Ritka élőhelyek: A5, D6, F3, I2, F4, J3, M6, J6, P45

Fajsám: 800-1000; védett fajok száma 40-60; özönfajok: zöld juhar (*Acer negundo*) 3, bálványfa (*Ailanthus altissima*) 2, gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) 4, selyemkóró (*Asclepias syriaca*) 2, tájidegen őszirózsa-fajok (*Aster* spp.) 1, amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) 4, japánkeserűfű fajok (*Reynoutria* spp.) 2, akác (*Robinia pseudoacacia*) 4, aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.) 3.

2.2.7. Közlekedés

A kistáj arteriális közlekedési hálózati helyzetű, több forgalmi tengelyű terület. Ny-i peremén fut a 45. sz. főút, közepén vezet át a 47- sz. főút és vele párhuzamosan fut a Szeged-Békéscsaba egyvágányú vasúti fővonal. K-i peremét metszi a Makó-Mezőhegyes és a Mezőhegyes-Orosháza vasúti mellékvonal, D-i részét a Makó-Hódmezővásárhely mellékvonal. Szentestől K felé ágazik el a megszüntetésre kijelölt Szentes-Orosháza vasútvonal. A kistáj DK-i határvonala a magyar-román államhatár része. Állami közútjainak hossza 425 km, amelyből 75 km (17%) másodrendű főút. A kistáj vasútvonalainak hossza 110 km, vasútsűrűség 6,1 km/100 km². Településeinek 52%-a rendelkezik vasútállomással. Hódmezővásárhelynek mezőgazdasági repülő tere van.

2.2.8. Településhálózat

Nagyon ritkásan betelepült kistáj, 100 km²-re mindössze 1 település jut, ennek ellenére változatos a települési rend. Jónéhány településtípust felsorakoztató terület egykori mezőváros kiterjedt tanyavilággal (pl. Hódmezővásárhely, Szentés), kismezőváros (Tótkomlós), ménesbirtoki központ (Mezőhegyes), külterületi szanatórium (Kakasszék). A 19 településből 5 városi jogállású, közülük Hódmezővásárhely, Makó és Szentés tényleges központjai a kistájnak. A városi lakosság aránya nagyon magas, a táj azonban lényegében falusias jellegű. A falvak népességszáma széles skálán mozog: a derékhatat a közepes méretű falvak (1000-3000 lakos)

2.2.9. Népeség

A Hódmezővásárhelyi kistérség területe 707,77 km², 4 települést foglal magába (Hódmezővásárhely, Mindszent, Székkutas, Mártély), melyek közül 2 város. Tanyás kistérség, a kistérség népességének 6,8%-a, mintegy 4100 fő él tanyán, településenként a tanyai lakosság számát és arányát tekintve azonban jelentős különbségek vannak. Számukat tekintve a legmagasabb tanyai lakossággal Hódmezővásárhely rendelkezik, arányukat tekintve azonban Székkutason a legjelentősebb a tanyai lakosság, ahol a tanyán élők a település lakosságának csaknem 30%-át, Mártélyon 20,8%-át, Mindszenten 1,7%-át, Hódmezővásárhelyen 6%-át adják.

2.3. Székkutas fejlődéstörténete

A falu területén már az avarkorban is éltek emberek, melyet bizonyítanak az ásatások során feltárt sírok is. Nevét már 1426-ban említik az oklevelek KWTAS néven, melyet egy itteni kútról kaphatott. Az idők folyamán Peres, Pörös, Veres Kutas neveken szerepelt a település. A leggyakrabban használt Peres előnév a terület tulajdonjogáért folytatott hosszú perek miatt ragadt rá, melyeket a XVI. század elején a Pető család, a csanádi Káptalan és a Porkoláb család folytattak. A helyi hagyomány szerint a Veres előnevet, a falu szélén ma is álló, egykoron veresre festett csárdáról kaphatta. Ennek az épületnek a másik érdekessége, hogy a faluban ez a legidősebb építmény, több mint 200 éves. A település 1554-ben a gyulai vár tartozéka lett, a török adóztatta és szerepelt a török adókönyvében is. 1566-ban, miután a gyulai vár elveszett, Kutas Lugcsi János, Vásárhely urának birtokába került és így Vásárhely része lett. Úri nagybirtok a község területén egyáltalán nem létezett, viszont néhány parasztbirtok igen. Tagjait a kisparasztság alkotta, akikből később munkások, cselédek és napszámosok lettek.

A XX. század első felében Hódmezővásárhely külterülete volt, amely részben orosházi betelepülőkkel népesült be. A község 1950-ben létesült Hódmezővásárhely határából, a hozzá csatolt 32 tanyai és pusztai dülő egy részéből. Területe akkor 22 815 ha volt és a lakosság száma 4095 fő. A település nevét 1951-ben az újonnan alakuló városi tanács változtatta Székkutasra. 1956-ban területe csaknem 2000 hektárral csökkent, mert a település közigazgatási területének egy részét Árpádhalomhoz csatolták.

Jelenlegi helyzet:

Infrastruktúrája az elmúlt években sokat fejlődött. A korábbi törekvések ellenére Székkutas jellegzetes mezőgazdasági település, amely magán őrzi a történelmi múlt nyomait.

Mezőgazdaságában az állattenyésztés és a hozzá kapcsolódó takarmánynövény-termesztés a meghatározó, fejlődő ágazata a gyógynövénytermesztés, melyre potenciálisan feldolgozó-kapacitás telepíthető. A mezőgazdasági termelést magángazdaságok végzik, mellettük egy szövetkezet működik. A foglalkoztatásban ma is jelentős szereppel bír az ingázás. A vállalkozások száma növekszik, tevékenységük szerint elsősorban szolgáltató jellegűek.

A község melletti „rossz pusztá” jellegzetes növény- és madárvilága miatt a Körös-Maros Nemzeti Park része, a falu idegenforgalmi fejlődését elősegítő jelentős vonzerő. Jelentős turisztikai vonzereje, hogy kirándulásokat, kerékpártúrákat lehet rendezni az érintetlen természetbe, a Vásárhely-Csanádi pusztákra.

A 2012. év végi KSH adatoknak megfelelően a Község lakásállománya 1058 db volt.

- A lakásállomány 9,6 %-a volt csatornahálózatra kötve (102 db),
- Közüemi ivóvízellátás 65,6%-os (711 db), vezetékes gázt fogyasztó lakások 58,2% (604 db), ez folyamatosan fejlődik
- Szervezett hulladékszállításba bevont lakások aránya 70,9 %-os volt (748 db),
- 1013 db a villamosenergia-fogyasztók száma, ami 96,1 %-os ellátottságot jelentett.
- Telefonhálózat folyamatosan fejlődik, távbeszélő fővonalak száma (ISDN vonalakkal együtt) 335 db (31,8 %).
- Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma 252 (23,9 %) db.

2.4. Székkutas településszerkezete

Székkutas jellegzetes mezőgazdasági település, a településszerkezetére, elsősorban a külterületére jellemző az elszórt, laza szerkezetű tanyavilág. A belterületen a tervszerűen, derékszögű utcahálózattal kiépített, zömmel oldalhatáron álló, előkertes beépítés alakult ki.

Ipari területek

Nagyobb összefüggő ipari terület nem alakult ki Székkutason, jellemzően belterületi kisipari üzemek, telephelyek találhatók meg. A község külterületén a mezőgazdaság a meghatározó, jelentős a fűszer-, és gyógynövénytermesztés.

Úthálózat

Belterületi útjai szilárd burkolatúak. A környező településekkel, Hódmezővásárhellyel és Orosházával szilárd burkolatú út köti össze.

(Forrás: <http://www.icicom.hu/teruletfo/pictures/hodter.jpg>)

Székkutas vonattal a MÁV 135-ös számú (Szeged-Hódmezővásárhely-Orosháza-Békéscsaba) vonalán érhető el. A vasútállomás Sóshalom és Kakasszék között található.

Gépjárművel a település a rajta áthaladó 47 főútvonalon délnyugat felől - Szeged (Hódmezővásárhely) irányából; északkelet felől pedig Békéscsaba (Orosháza) irányából érhető el.

A 47-es főútvonalon haladó távolsági autóbuszjáratok mind megállnak Székkutason - így a községbe Szeged, Békéscsaba, Debrecen felől is közvetlen járatokkal lehet eljutni. Továbbá Szentes felé is rendszeresen közlekednek buszok.

1. táblázat: Székkutas útjai

Év	2009	2010	2011	2012
Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km)	10,6	11	10,8	10,8
Önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza (km)	217,6	217	217,1	217,1
Önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza (km)	0,7	1	0,6	0,6
Önkormányzati kiépített járda hossza (km)	18,1	18	18,1	18,1
Önkormányzati kiépített út és köztér területe (1000 m ²)	44,9	46	45,7	45,7
Állami közutak hossza (km)	2,888	2,888	2,888	2,888
Állami közutak területe (1000 m ²)	19,848	19,848	19,848	19,848

(Forrás: www.ksh.hu)

2.5. Táj értékek

2.5.1. Székkutas természeti értékei

Székkutas térségében a természetvédelmi feladatok ellátásában jelentős feladat hárul a Körös-Maros Nemzeti Parkra, amely a legfiatalabb magyar nemzeti parkok közé tartozik a maga 50.000 hektáros területével és amelyből 776 ha fokozottan védett. Hazánk hetedik nemzeti parkjaként alakult meg 1997 januárjában. Magába foglalja Békés megyét, Csongrád megyének a Tiszától keletre eső területeit, a dévaványai pusztákat és a Körösök völgyét.

A székkutasi önkormányzat feladata is meghatározó, elsősorban a természetes élőhelyek védelmében, a helyi lakosság és a turizmus iránt érdeklődő látogatók tudatformálásában.

Székkutas és környéke gazdag természeti értékekkel rendelkezik, melyet idegenforgalmi értéként is hasznosítanak. Meghatározó tényező a környezet természetes állapota, csendes, nyugodt hangulata, valamint fontos szerepet játszanak az emberi adottságok, amely ma is meglátszik a település arculatán, az utcák, terek, parkok gondozottságán.

Ramsari terület: a település környezetének lényegi eleme a Körös-Maros Nemzeti Parkhoz tartozó Kardoskúti Fehér-tó, mely szikestavi-szikespusztai élőhelykomplexum, és a madárvonulásban kiemelt jelentőségű pihenőhely, páratlan madárvilágnak ad háborítatlan élőhelyet. Medre a Maros egyik holocénkori mellékágából alakult ki. A Fehér-tótól délre fekvő terület, az egykori vásárhelyi szikes puszták a Fehér-tó bővítéseként ma már szintén védelmet élvez, Hódmezővásárhely Kishomok-pusztai területével egyetemben.

(Forrás: http://www.vati.hu/files/articleUploads/6430/terulethasznalati_alkalmassag_a_hodmezovarashelyi_kis_tersegben.pdf)

A Körös-Maros Nemzeti Park kardoskúti Fehér-tó környéki területbővítése során a község kiterjedt déli része nemzeti parki védettséget kapott.

5.ábra A kardoskúti Fehér-tó madártávlatból

Magas Természeti Értékű terület (MTÉT) 61/2009. (V.14.) FVM rendelet 6. számú melléklete szerint a Békés-Csanádi hát.

Natura 2000-es területek, melyek a Körös-Maros Nemzeti Park kezelése alá tartoznak: a Vásárhelyi és Csanádi-puszták (HUKM10004), Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti

puszták (HUKM20001), Hódmezővásárhelyi Kék-tó (HUKM20002). A Kiskunsági Nemzeti Parkhoz tartozik az Alsó-Tisza-völgy (HUKN10007).

Ex lege védett területek a környéken a Kakasszék-Kútvölgyi szikesek, a Kakasszéki-tó, a Kis-Sóstó valamint a Maczelka nádas.

(Forrás: <http://www.nimfea.hu/kiadvanyaink/pusztak/kotymanl%20-%20partimadarak%20-%202003.pdf>)

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 23. § (2) bekezdése alapján az **ex lege védettség**:

„E törvény erejénél fogva védelem alatt áll valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom és földvár. Az e bekezdés alapján védett természeti területek országos jelentőségűnek minősülnek.”

Ez tehát azt jelenti, hogy a felsorolt területek külön védetté nyilvánítási eljárás nélkül is törvényi védelem alatt állnak.

2.5.1.1. Helyi természeti védelem alatt álló értékek

Az Önkormányzati adatszolgáltatás és a www.termeszetvedelem.hu oldala szerint Székkutas Község közigazgatási területén helyi védett természetvédelmi területek nem találhatóak.

(Forrás: www.termeszetvedelem.hu)

2.5.1.2. Országos jelentőségű védelem alatt álló értékek

Országos védettséget élveznek a Székkutasi Tájvédelmi Körzet (volt Vásárhelyi puszták), a Kardoskúti Fehér-tó Természetvédelmi Terület, a Békés-Csanádi hát kiemelten fontos érzékeny természeti területe, az ex lege kunhalmok és szikes tavak illetve a Natura 2000 területek.

2.5.2. Védett épületek, építmények

1.) **Katolikus templom épületegyüttese (289 hrsz)**

A Mester utcában áll a falu neogótikus Római Katolikus temploma. Orosházán 1922-ben új, neoromán katolikus templomot építettek. A lebontott régi templom anyagát 1923-ban a hódmezővásárhelyi egyházközség megvásárolta és ennek felhasználásával épült fel 1924/1925-ben Kruzslitz Károly tervei alapján, Tóth Kovács Ferenc kivitelezésében bő egy év alatt a székkutasi templom. A templombelsőt 1974-ben Perczel Dénes építész tervei alapján átépítették. 2010. évben a falusiak adományaiból a templomon jelentős felújítást végeztek.

2.) **Református templom épületegyüttese (22 hrsz)**

A neoromán Református templom az Erkel Ferenc utcában található. A vásárhely-kutasi reformátushívek először az orvosi lakban tartották istentiszteleteiket. A templom építését elősegítette, hogy erre a célra Elek Mihály 64 holdas tanyáját adományozta az egyháznak. Az 1925. szeptember 13-i alapkő-elhelyezés után már 1926. október 17-én felszentelésre került a templom, melynek 9x16 méteres belső terében 200 ülőhely van. A hatváltozatos orgonát Barakovics István készítette 1936-ban.

3.) **Erkel Ferenc utca 30. alatti önkormányzati lakások épülete**

4.) **Vasútállomás** (323/12 hrsz)

5.) **2db bakterház** (323/12 hrsz)

6.) **2db bunker** (323/12 hrsz)

60 évvel ezelőtt települt a déli határvidékre az úgynevezett Déli Védelmi Rendszer, melynek nyomai még mai is látszódnak például Szegeden, vagy Székkutason az állomás környékén épített **bunkerek** formájában.

7.) **Szélmalom** (0246/4 hrsz)

A **Piroska-féle szélmalom**, amely a vasútvonal mellett, az állomástól kb. 750 méterre található. Ma már nem működőképes, hiányoznak róla a vitorlák is. Hugo Hartung Gyakran gondolkodik Piroskára című regényének és az abból készült filmnek köszönhetően vált világhírűvé a székkutasi szélmalom és a közelében álló **bakterház**, amelyet ma is felkeresnek az arra járó nyugat-európai turisták. A malom már nem működik, a bakter azonban ma is úgy állítja a váltót, ahogy annak idején elődje tette.

(Források: <http://drotoskocsmas.network.hu/blog/drotos-kocsmas-hirei/filter/month/2011-10>

http://szekktutas.hu/index.php?act=main&katgoria_id=3&fo_oldal_id=76

http://www.delmagyar.hu/hodmezovasarhely_hirek/frankfurtban_folytatodik_a_szekktutasi_piroska-kultusz/2395444)

2.5.3. Régészeti lelőhelyek

A település teljes közigazgatási területén sűrű **bronz és vaskori, valamint Szarmata, árpádkori, és későközépkori lelőhelyekkel** számolhatunk, az egykori települések és temetkezések ma még ismeretlen helyei régészeti érdekű területeknek minősülnek.

Székkutasnál végeztek régészeti ásatásokat. A Székkutas-Kápolnadűlői temetőben 534 avar sírt tárt fel B. Nagy Katalin 1965. és 1985. között. A Refle tanyánál szarmata kori települést vizsgált Tóth Katalin ásatásvezető és B. Nagy Katalin társfeltáró 2005-ben. Székkutas-Kakasszék Homokbánya II területén szarmata kori és Árpád-kori településeket tárt fel Tóth Katalin ásatásvezető B. Nagy Katalin, Bende Livia és Lőrinczy Gábor társfeltáróval 2006-ban.

(Források: http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/muzeumok/Csongrad_megye/Muzeumi_kotetek/pages/studia_archaeologica/magyar/012_avarkori_onozas.htm, <http://kikicsoda.regeszet.org.hu/hu/node/1412>)

A régészeti lelőhelyek az 1. sz. mellékletben találhatóak.

(Források: http://www.delmagyar.hu/delm/k02_mellekletek.pdf, 155-160. oldal)

A település külterületén található egykor emberi megtelepedésre vagy temetkezőhelyül használt kunhalmok (kurgánok) **ex lege** védettek.

Árpádhalmi kunhalom GPS koordinátái: É 46° 36'55", K 20° 33'58", magassága 84 m.

Székkutasi kunhalmok:

azonosító: 5138; EOVS x= 133151; y= 757768; átmérő: 42 m

GPS koordináták: É46°27'2" K20°27'8"

azonosító: 1791; EOVS x= 133168; y= 765626; átmérő: 54 m

GPS koordináták: É46°31'58" K20°33'17"

azonosító: 1792; EOVS x= 127731; y= 761254; átmérő: 42 m

GPS koordináták: É46°29'5" K20°29'47"

(Forrás: https://mvh.gov.hu/MVHPortal/files/1038299_Kunhalom_tajekoztatas_2013.xls)

Országos jelentőségű "ex lege" védett természeti területeknek a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. által védetté nyilvánított természeti területeket nevezzük. "Ex lege" védett természeti területnek minősülnek a lápok, szikes tavak, kunhalmok, földvárak, források és víznyelők. "Ex lege" védettek a barlangok is, de ezek – jellegüknél fogva – védett természeti **értékek**

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 23. § (2) bekezdése alapján az **ex lege védettség:**

Védelmi kategóriák szerinti csoportosításuk:

A törvény erejénél fogva ("ex lege") védett természeti területek:

- a.) természetvédelmi területnek minősül valamennyi láp, szikes tó;
- b.) természeti emlékeknek minősül valamennyi kunhalom, földvár, forrás, víznyelő.

A törvény erejénél fogva ("ex lege") védett természeti értékek: barlangok

Ez tehát azt jelenti, hogy a felsorolt területek külön védetté nyilvánítási eljárás nélkül is törvényi védelem alatt állnak.

(Forrás: www.termeszvedelem.hu)

2.5.4. Egyedi tájértékek

Székkutas Község környezetében több terület, épület és objektum tartozik a Körös-Maros Nemzeti Park védelme alá.

Kardoskúti Fehér-tó

Kardoskúti múzeum-volt csendőrlaktanya Kardoskút-Pusztaközpont

A védett terület közvetlen közelében, Pusztaközpontban található a Kardoskúti múzeum. A kiállítás összefoglalja és bemutatja a terület történetét, természeti értékeit. Figyelemmel lehet követni a táj változásait, növény- és állatvilágát régi térképekkel, rajzokkal, fotókkal, preparátumokkal illusztrálva. A múzeumot az Igazgatóság működteti.

Csomorkányi templomrom

A védett terület délkeleti szegletében helyezkedik el a Csomorkányi templomrom. A környező terület magában foglalja a törökök által elpusztított Csomorkány mezőváros teljes ásatási területét. A templom építését az első írásos dokumentumok a XII-XIII. századra teszik. A templom román stílusban épült egy szentéjjel, terméskövekből és Árpád-kori téglákból. Az Alföld Árpád-kori műemlékei között kiemelkedő helyet foglal el. A templom értékét fokozza, hogy ősi, betyárvilágot idéző pusztá veszi körül, mely a hajdani állapotokat tükrözi.

Csanádi puszták

Blaskovics kriptá-Csikópuszta

A Csikópusztai-tó melletti erdőben található a Blaskovics család kriptakápolnája.

Kopáncsi római katolikus templom Tótkomlós-Kopáncspuszta

A terület kultúrtörténeti értékei között kiemelkedő értéket képvisel a kopáncsi templom. A műemlék a védett terület Kopáncs-pusztai részétől délnyugatra helyezkedik el. A hajdani Mezőkopáncs temploma az azóta szabályozott Száraz-ér korábbi partján emelkedő halmon állt. Az első templom a XI. században épült román stílusban. A tatárjárás alatt részben elpusztult, később a XIII. században gótikus stílusban átépítették. A templomot a XIV-XV. századig, a falu pusztulásáig használták. Ezután a templomot elhordták, a két világháború között csak a főhomlokzati rész és a hajó kis gótikus oldalhomlokzati része maradt meg. A templomrom helyreállítása Dr. Csepregi Imre apátplébános javaslatára és anyagi

támogatásával indulhatott meg. Az építési munka 1933-35-ben két ütemben készült el. A templom egyhajós, félköríves szentélyzáródással. Tájolása kelet-nyugati. Az eredeti középkori templomból megmaradt részeket megtartották, azt beépítve a feltárt templomalapra házivetésű téglából falakat húztak. Az új kiegészítés védi a középkori templomrészt, mely kívülről és belülről is látható. A főhomlokzat ajtó fölötti része, valamint a kis körablakot övező, tető vonalát követő, új oromfal ívsoros architektúrával készült. Az oromfal csúcsán kis harangfülke van, tetején kereszttel. A hajón és a szentélynél félkörív záródású ablakok biztosítják a templom megvilágítását.

Kunhalmok /területi egységekhez nem köthető kultúrtörténeti emlékek/

A legrégebbi emberlakta kultúrtörténeti emlékeink a kunhalmok. Egykori számukat a Kárpát-medencében negyvenezerre becsülik. Főleg a vízjárta síkvidékeken keletkezett igen sok kunhalom. Elnevezésük megtévesztő. Döntő többségük még jóval a kunok bejövetele előtt keletkezett. Ezek a lakódombok, sírdombok, őrhalmok, határhalmok értékek hordozói és őrzői.

(Forrás: http://kmnp.nemzetipark.gov.hu/index.php?pg=menu_800)

Székkutas Községben a Művelődési Ház és az ABC között található **„Tóth Valéria: Anya gyermekével”** című szobra. A kőszobor, amely 1978-ban készült, anya és gyermeke közötti szoros köteléket, szeretetet, harmóniát sugároz. Az anya alakja behunyt szemmel ellazul, miközben gyermeke nyílt tekintettel szemléli a körülötte lévő világot.

(Forrás: http://www.kozterkep.hu/~12165/anya_gyermekével_szekkutas_toth_valeria_1978.html)

Hódmezővásárhely felé négy kilométerre a sóshalmi iskola autóbusszmegállójánál található a környék tanyavilágában élők közadakozásából a 20-as évek végén áthelyezett, **I. Világháborús emlékmű**, melyet a faluba költözésükkor hoztak át a néptelenné vált, ún. belső szőrháti iskolájuk mellől. A sóshalmiak olvasóköreinek is helyet adó iskolában, a tanterem falán pedig a **két világháború emléktábláit** helyezték el.

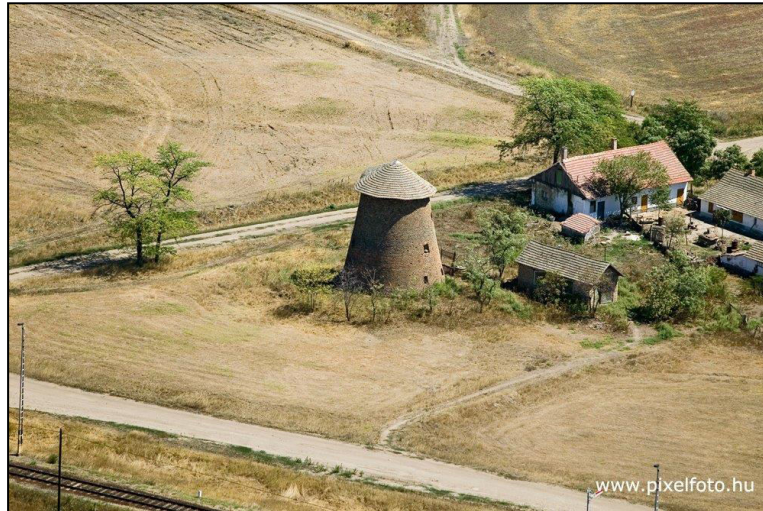
Helytörténeti emlékek:

Az 1920-as években, diák korában a faluban vendégeskedett **Hugo Hartung** (1902-1972), akiből később ismert író lett. Kutaspusztai élményeit örökítette meg az: **Ich denke oft an Piroshka** (Gyakran gondolok Piroskára) című regényében, amit 1954-ben írt meg. A könyvet Dr. Sipka Sándorné Serfőző Rózsa szép fordított magyar nyelvre. Hugo Hartung könyve az egyetlen regény a világirodalomban, amelynek cselekménye a kutasi pusztán és környékén játszódik.

Székkutason a Művelődési Ház emeleti kistermében került kialakításra a „Hugo Hartung emlékszoba”. Szintén a művelődési ház ad otthont Gregus Máté mintagazda és közéleti személyiség, Murgács Kálmán nótaszerző emlékanyagainak is. A vasútállomástól kb. 750 m-re álló **„Piroska”-féle szélmalom** (É 46° 30', K 20° 33', magasság: 82 m), Hartung regényének egyik színhelye. Ez egy kedves írói legenda, melyet az ország turisztikai imázsaként aposztrofálnak.

(Forrás: <http://www.geocaching.hu/caches.geo?id=4307>)

5. ábra Piroska szélmalom

A **kakasszéki Júlia-fürdő** a 30-as évektől fogadta a gyógyulni vágyókat. A korabeli hangulatot árasztó gyógyintézet ma a vásárhelyi Erzsébet Kórház kihelyezett reumatológiai és rehabilitációs osztályának ad helyet.

6. ábra Kakasszéki Júlia fürdő

(Forrás: http://www.vasarhelyihirek.hu/a_szanatorium_elotti_to_is_nepszeru_volt)

2.5.5. Javaslatok

Helyi védettségre javasolandó a Piroska-féle szélmalom, a Békéscsaba felé tartó vasútvonal túloldalán, az állomástól 750 méterre.

Tájsebek

Székkutas régi szilárd települési hulladéklerakó (hrsz. 0306/7) és **Székkutas új szilárd települési hulladéklerakó** (hrsz. 0238/28) rekultiválása a térségi szintű rekultivációs program része, melyet a Délkelet-Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer (DAREH) Létrehozását Célzó Önkormányzati Társulás szervez. Székkutas a II. ütemben kerül sorra, munka befejezése 2015-ben várható, amikor a tájsebek helyett füves terület fogja várni az odalátogatókat.

(Forrás: <http://www.dareh.hu/2013/10/01/rekultivacio-ii-utem/>)

A Székkutas-Kakasszék homokbánya II. ma fontos régészeti lelőhely: szarmata kori és Árpád-kori településeket feltáró ásatások helyszíne.

(Forrás: <http://kikicsoda.regeszet.org.hu/hu/node/1412>)

2.6. Társadalmi helyzet

A társadalmi adottságok ismertetése fontos elem egy településre/városra vonatkozóan. A népességszám alakulása, az oktatási és kulturális helyzet, a sportolási, kikapcsolódási, szórakozási lehetőségek, az egészségügyi ellátás színvonala, a közbiztonság helyzete – az évek során bekövetkezett változások tendenciája – szorosan összefügg az életszínvonallal, a település népességmegtartó erejével és a jövőbeni fejlődési lehetőségekkel. Ezek alapján lehet következtetni arra, hogy a helyi lakosság milyen módon tud bekapcsolódni a közösségi életbe, milyen helyi kötődések és kapcsolati hálók kiépítésére van lehetőség.

2.6.1. Demográfiai viszonyok

Székkutas Község a Hódmezővásárhelyi kistérség része, a kistérség 3. legkisebb települése lakosságát tekintve.

Székkutas lakónépessége a KSH 2012. év végén 2193 fő, ebből a külterületen élő lakónépesség 534 fő. a népsűrűség 18 fő/km².

2.táblázat: Székkutas lakosság száma 2009-2012. között

Év	2009	2010	2011	2012
Lakónépesség száma az év végén (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat) (fő)	2396	2362	2268	2193

(Forrás: www.ksh.hu)

A település népességére jellemző, 1960 óta a lakosság száma folyamatosan csökken (1960: 4747 fő, 1995: 2718 fő). 1990 és 2006 között 210 fővel csökkent a népesség száma. Demográfiai folyamataiban a természetes fogyás igen jellemző, a településről történő elvándorlás kevésbé jellemző. A bevándorlás nagyon kis mértékben általában a közeli városból, illetve településekről történik.

A településre jellemző a lakosság elöregedése, sajnos kevés a munkalehetőség, ami ide csábítaná a fiatalokat. A halálozások száma egyes években duplája volt a születésszámnak.

A születések száma hosszútávon csökkenő tendenciát, míg a halálozás növekvő, majd az évek során stagnáló tendenciát mutat. Székkutas településen 2011-ben az élve születettek száma 12, 2012-ben is 12 fő, míg a halálozás 2011-ben 25 és 2012-ben 27 fő volt. A településre vándoroltak létszáma 2012-ben 99 fő, az elvándoroltak száma 160 fő volt. Az elmúlt 5 évben jellemző a negatív vándorlási egyenleg. Ezért a település lakónépessége kismértékben folyamatosan csökken.

3.táblázat: A település természetes szaporodása és a vándorlás

Év	2009	2010	2011	2012
Élveszületések száma (fő)	17	13	12	12
Halálozások száma (fő)	31	26	25	27
Odavándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen) (eset)	63	61	81	99
Elvándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen) (eset)	78	81	90	160

(Forrás: www.ksh.hu)

Mindemellett a településről elmondható, hogy kedvező környezeti adottságokkal rendelkezik. Ma is kedvező demográfiával, jellegzetes imázssal rendelkező település.

Székkutas népességmegtartó képessége kedvező, azonban demográfiai szempontból tartósan a stabilitás nem megnyugtató. A település számára jelentős probléma a gyerekek számának csökkenése, ezáltal generálva a falu „előregedését”.

A kistérség többi településéhez hasonlóan a külterületi lakónépesség aránya eléri a 20 %-ot.

A község közigazgatási területe 124 km². A lakóterület (belterület nagysága 1,4 km²) az igazgatási terület súlypontjában fekszik. A település lakosság száma folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, az 1960-as évektől megindult egy elvándorlási folyamat a környező városok irányába (Orosháza, Hódmezővásárhely). Feltétlenül szükséges a népesség további letelepedésének ösztönzésére való koncentrált figyelem, melyet az élhető lakókörnyezet kialakításával, a lakóterületek megtartásával és a vállalkozások számára kedvező feltételek biztosításával lehet fokozni.

A népesség kor szerinti megoszlása viszont jól mutatja azt az országos tendenciát, hogy előregedő a magyar társadalom. Székkutas esetében ez a 15-17 éves korosztályban 76 főt jelent, a 18-59 éves korosztályban 720 főt, míg a 60 éven felüliek terén 272 főt. Éppen ezért fontos Székkutas életében fokozottan segíteni az idősebb generációk tagjait, valamint helyi kezdeményezésekkel támogatni és segíteni a fiatal családok gyermekvállalási hajlandóságát.

4.táblázat: Székkutas lakosságának korcsoport szerinti eloszlása

Év	2009	2010	2011	2012
0-2 évesek száma (fő)	37	41	42	38
3-5 évesek száma (fő)	45	40	37	35
6-13 évesek száma (fő)	174	155	147	140
14 évesek száma (fő)	23	32	21	17
15-17 évesek száma (fő)	103	86	89	76
18-59 évesek száma (fő)	1404	1399	1378	1360
18 évesek száma (fő)	34	39	29	34
19 évesek száma (fő)	37	33	40	28
20-29 évesek száma (fő)	328	334	341	328
30-39 évesek száma (fő)	310	303	291	301
40-49 évesek száma (fő)	322	311	308	307
50-59 évesek száma (fő)	373	379	369	362
60-x évesek száma (fő)	607	609	616	615

(Forrás: www.ksh.hu)

2.6.2. Oktatás, képzés

A közoktatást és nevelést a Líbor Ilona Óvoda (6821 Székkutas, Murgács Kálmán utca 20.) és a 15 tantermes HTKT Klauzál Gábor Általános Iskola és Óvoda Gregus Máté Tagintézmény (6821 Székkutas, József Attila utca 1.) szolgálja. Természetesen mindezek felújítása, korszerűsítése, szükség szerinti bővítése szerepel az Önkormányzat hosszú távú fejlesztési programjában.

A községben nincs bölcsőde, középiskola vagy felsőoktatási intézmény.

5.táblázat: Az általános iskolás tanulók száma Székkutason

Év	2009	2010	2011	2012
Más településről bejáró általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)	2	6	5	8
Általános iskolában tanuló 1-4. évfolyamosok száma a nappali oktatásban (gy (fő))	79	80	78	73
Általános iskolában tanuló 5-8. évfolyamosok száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)	67	64	60	63

(Forrás: www.ksh.hu)

6.táblázat: Az óvodás gyerekek száma Székkutason

Év	2009	2010	2011	2012
Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (fő)	75	75	75	75
Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (fő)	54	54	52	51
Általános iskolai osztálytermek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (db)	8	7	7	7
Általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (db)	8	8	8	8
Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)	146	144	138	136

(Forrás: www.ksh.hu)

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

A **kistérségben** hat középiskola van. A legfontosabb profilok: műszaki számítástechnika, ipari elektronika, gépipar, kereskedelmi, vendéglátóipari, gazdasági és üzleti ügyintéző, általános mezőgazdasági szakok. Az oktatott nyelvek: angol (70%), német (47%), francia, olasz, latin. A számítógép és Internet korlátozás nélkül biztosított, a jellemző számítástechnikai összes óraszám 180, (a számítástechnikai szakokon 1470-2260 óra között). Felnőttképzési programok: számítógép kezelő és műszerész, számítástechnikai tanár továbbképzés, mezőgazdasági vállalkozó, kereskedelmi és vendéglátó menedzser.

A Szegedi Tudományegyetem Mezőgazdaság Főiskolai Kara Hódmezővásárhelyen működik.
(Forrás: <http://www.icicom.hu/teruletfo/csmhu12.htm>)

7.táblázat: 7 éves és idősebb népesség a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, 2011

Általános iskola			Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	Érettségi	Egyetem, főiskola stb. oklevéllel	Összesen
első évfolyamát sem végezte el	1-7.	8.				
12	268	739	599	447	122	2 187

(Forrás: www.ksh.hu)

A **Székkutasi Gyermekek Tanulását és Művelődését Segítő Alapítvány** feladata a Székkutas községben folyó óvodai és általános iskolai oktatás és nevelés anyagi és technikai feltételeinek javítása, az óvodások és a diákok kulturális és sport rendezvényeinek, valamint táborozásuk, kirándulásuk támogatása, hátrányos helyzetű és veszélyeztetett óvodai és általános iskolai tanulók felzárkózásának segítése.

2.6.3. Művelődés, kultúra

Székkutason a közművelődést a 400 férőhelyes Művelődési központ biztosítja. A hagyományokat ápoló kulturális csoportok, egyesületek a lakosság identitás tudatát, helyhez kötődését segítik.

8.táblázat: Művelődési és kulturális események résztvevőinek száma Székkutason

Év	2009	2010	2011	2012
Rendszeres művelődési foglalkozások száma (db)	140	136	24	
Rendszeres művelődési formákban résztvevők száma (fő)	74	73	18	
Kulturális rendezvények száma (db)	80	89	61	249
Kulturális rendezvényeken részt vevők száma (fő)	7858	9132	6276	12196

(Forrás: www.ksh.hu)

A településen a II. Világháború előtt több olvasóköri működött, közöttük tíz, tanyán. Az egyiknek, a Pusztá-Feketehalomnak az épülete a pusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékpark skanzenjébe került.

A községben 12 db civil egyesület van.

A **Tömegsport Club** Székkutas jogelődje már 1946-ban megalakult és azóta is szervezi, koordinálja a település sportéletét. Jelenlegi formájában 1991 óta működik.

A **Székkutasi Olvasóköri** 14 alapító taggal 2007 novemberében alakult. Célul tűzték ki a község kulturális életének felpezsdítését, és a hagyományörzést. Alapító okiratuk 2008. március 26-án emelkedett jogerőre. Rendezvényeiket tagjaik, valamint a község lakossága és

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

érdeklődő vidéki civil csoportok részére szervezik. Célja a székkutasi lakosok művelődésének, társadalmi, társasági életének segítése, szervezése, hagyományok ápolása Író-olvasó találkozók, hagyományörző programok szervezése, kirándulások, gyermek néptáncsoport működtetése, olvasóköri találkozók, kiállítások, vetélkedő, szoborállítással kapcsolatos szervezés és sorolhatnánk tovább községi programjait.

A **Székkutasi Harmonika Klub** 2005. november 5-én, Berei Béláné tanár néni emlékére rendezett dalest lelkes és méltóságteljes hangulatában született meg.

1996-ban a fiataloktól a nyugdíjasokig összesen 32-en gondolták úgy, hogy a szakmai ismereteik bővítésére, valamint a meglévő baráti kapcsolatok erősítése érdekében létrehozzák a **Gregus Máté Bio Kertbarát és Faluszépítők Klubját**.

A **Nyugdíjas Klub** 2004. június 5-én alakult Kenéz Sándorné, Mészáros Györgyné, Ludányi Rozália és Kovácsné Rostás Erzsébet szervezésében 40 fővel.

A **Székkutasi Mozgássérült Csoport** civil szervezet 1995-ben Bere László vezetésével alakult.

A **Lovas Klub** 2000-ben alakult a székkutasi lakosok összefogásával, mintegy 20 fővel. Céljaik között szerepel, hogy a felnövekvő generációt közelebb hozzák a lóhoz és a lótartáshoz, megőrizték a lovas hagyományokat, és továbbadják az utókornak.

Kamilla Dalkör a nevét a környéken honos székfű gyógynövényről választotta, mert mindkettő gyógyító erejű. Az első dalkör 1962-ben alakult falunkban Berei Béláné irányításával.

A **Székkutasi Petőfi Vadásztársaság** egyesületi formában, 13.835 hektár bruttó területen gyakorolja a vadászati jogot, mely három település közigazgatási területén (Hódmezővásárhely, Székkutas, Nagymágocs) helyezkedik el. Az összterületből 12.848 hektár a vadgazdálkodásra alkalmas rész.

A **Örök Ifjak Klubja** civil szervezetet 24-en alakították meg, melyet a nagymágocsi barátaik megszólítása alapján Örök Ifjak Klubjának neveztek el.

Éveken keresztül 6-8 fő motoros eljárt, elkísérte községünk crossz versenyzőjét minden versenyére. Ez a kis csapat összekovácsolódott, barátságok alakultak, együtt javították motorjaikat, segítették egymást. Döntésük alapján 2006-ban megalapították a **Székkutasi Motorosok Baráti Klubját**.

A **Sivatag Gyöngye Hastánc csoport** 2008-ban alapította Baranyi Mónika Székkutason. A megalakulás óta töretlenül működik a keleti tánc tanítása a községben.

A **Székkutasi Gyermek Tanulását és Művelődését Segítő Alapítvány** feladata a Székkutas községben folyó óvodai és általános iskolai oktatás és nevelés anyagi és technikai feltételeinek javítása, az óvodások és a diákok kulturális és sport rendezvényeinek, valamint táborozásuk, kirándulásuk támogatása, hátrányos helyzetű és veszélyeztetett óvodai és általános iskolai tanulók felzárkózásának segítése.

Az Önkormányzat a község kulturális tevékenységében - összhangban a területfejlesztési

koncepcióval - az alábbi célok megvalósítását tekinti feladatának:

- Mártély történeti és kulturális értékeinek feltárása, megőrzése, védelme, megismertetése.
- A település hagyományaira épülő arculat kialakítása,
- A kulturált szabadidő eltöltését biztosítja az alábbi területeken:
 - olvasás
 - információhoz való hozzáférés
 - élethosszig tartó tanulás, fejlődés
 - vizuális kultúra - képzőművészet, tárgykultúra
 - helytörténeti hagyományok
 - környezeti kultúra
 - amatőr előadó művészet
 - amatőr alkotóművészet
 - professzionális előadó művészeti ágak támogatása (zene, tánc, színház)
 - ünnepi rendezvények
 - alkalmi, időszakos rendezvények
- Az információs és kommunikációs csatornák kialakítása és fenntartása, melyeken keresztül biztosítja a kulturális értékekhez való hozzáférést a teljes lakosság részére.
- Az érzelmi kötődés erősítése érdekében a helyi kezdeményezések felkarolása, idős klubjainak és az ifjúsági szerveződéseknek támogatása
- A történelmi egyházakkal a már kialakult jó kapcsolat fenntartása
- A településről kialakult képet meghatározó színvonalas környezetkultúra fenntartása:
 - középületek állapota
 - közterületek állapota
 - utcák állapota
 - műemlékvédelem.

Székkutason több, évente egyszer megrendezésre kerülő program van. Ezek a Falunap, Motoros találkozó, Lovasnap, Népzenei találkozó, Gyereknapi, Piroska fesztivál, Szüreti bál, Arató ünnep, Múzeumok éjszakája, Zenés/nótás est, Szántóverseny.

(Forrás: www.szekkutas.hu)

2.6.4. Sport, kikapcsolódás

A **Tömegsport Club Székkutas** feladata a tömegsport és szabadidősport megalapozása a helyi igényeknek megfelelően. A Club jogelődje már 1946-ban megalakult és azóta is szervezi, koordinálja a település sportéletét. Jelenlegi formájában 1991 óta működik.

2014-ben adták át a **Székkutasi Sportcentrumot**. A létesítmény elsősorban a helyi fiataloknak jelent mozgási lehetőséget. A gyerekek a tanórákon kívül is használják az edzőtermet, a futballpályát. A futballpálya felújítása augusztusban ért véget, így a pálya talaja is nemzetközi szintű.

A **Székkutasi Gyermek Tanulását és Művelődését Segítő Alapítvány** javítja a Székkutas községben folyó óvodai és általános iskolai oktatás és nevelés anyagi és technikai feltételeit, támogatja az óvodások és a diákok kulturális és sport rendezvényeit, valamint táborozásukat és kirándulásukat. Ezenkívül még segíti a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett óvodai és általános iskolai tanulók felzárkózását is.

A **Székkutasi Községi Horgász Egyesület** tagjaként a Kakasszéki tavaknál lehet horgászni.

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

2.6.5. Egészségügy

Székkutason az egészségügyi ellátás megfelelő. A község rendelkezik házi orvosi és házi gyermekorvosi rendelővel. Megtalálható anya- és gyermekvédelmi intézmény, fizioterápia és labor is. A községben minden munkanapon van orvosi rendelés és hetente kétszer fogászati rendelés. Iskolafogászati ellátásra heti egyszer kerül sor. A községben üzemel egy fiókgyógyszertár, van állategészségügyi ellátás is.

Orvosi ügyeletre szükség esetén csak Hódmezővásárhelyre lehet menni. A járóbeteg-szakellátás, szakorvosi rendelőintézet, orvosi ügyelet, közegészségügyi ellátás és a kórházi ellátás is Hódmezővásárhelyen az Erzsébet Kórházban érhető el.

Háziorvosi ellátás: 6821 Székkutas, Bem utca 1., Háziorvos: dr. Bakos Attila

Védőnői ellátás: 6821 Székkutas, Bem utca 1., Védőnő: Balla Erzsébet

Járóbeteg szakellátás, szakorvosi rendelő intézet, orvosi ügyelet:

- Erzsébet Kórház Hódmezővásárhely, 6800 Hódmezővásárhely, Doktor Imre József utca 2.

Közegészségügyi ellátás:

- Erzsébet Kórház Hódmezővásárhely, 6800 Hódmezővásárhely, Doktor Imre József utca 2.

Állategészségügyi ellátás: Dr. Makay Attila, Székkutas, Szabadság u. 9.

Kórházi ellátás:

- Erzsébet Kórház Hódmezővásárhely, 6800 Hódmezővásárhely, Doktor Imre József utca 2.

Gyógyszertárak:

- 6821 Székkutas, Bem utca 1., Székfü Patika Bt. Szakgyógyszerész: Dr. Szabó Géza

(Forrás: www.szekkutas.hu)

9.táblázat: Egészségügyi ellátásban résztvevők száma

Év	2009	2010	2011	2012
Működő háziorvosok száma 12.31-én (fő)	2	2	2	2
Betöltött védőnői álláshelyek száma (db)	2	2	2	2
Háziorvosi szolgálathoz tartozó körzeti ápolónók száma (fő)	2	2	2	2
A háziorvosok által ellátott szolgálatok száma (szolgálat)	2	2	2	2
Felnőttek és gyerekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (szolgálat)	2	2	2	2
A háziorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (eset)	17004	16722	18091	16579
A háziorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek száma (eset)	16336	16157	16645	16391
A háziorvosi ellátásban a lakáson történt beteglátogatás (eset)	668	565	1446	188
Megjelenési esetek száma a járóbeteg szakellátásban (székhely szerinti adat (eset)	1568	1639	1730	1483
Beavatkozások száma a járóbeteg szakellátásban (székhely szerinti adatok) (db)	4972	5485	6754	6423
Teljesített évi nem szakorvosi munkaórák száma a járóbeteg szakellátásban (óra)	2076	2076	2040	2016

(Forrás: www.ksh.hu)

A községtől hat kilométerre Orosháza felé van Kakasszék, közigazgatásilag Székkutas IV. kerülete. A Kakasszéki-tó vizének gyógyhatását a környék lakossága már régóta ismerte, gennyedő sebekre gyakorolt hatását Genersich Antal egyetemi magántanár bizonyította be. Erre alapozva épült fel 1932-ben a száz ágyas **Kakasszéki Gyógyintézet**. A reuma- és mozgásszervi szanatórium jelenleg a **Hódmezővásárhelyi Erzsébet Kórház reuma- és rehabilitációs osztálya**. Termálkútból nyert gyógyvizét az idült reumás betegségek és krónikus nőgyógyászati gyulladások kezelésének eredményesen alkalmazzák. Parkját 100-130 éves fák díszítik.

A **Genersich Alapítvány a Kakasszéki Gyógyintézet Betegeiért** nevű civil szervezet feladata az egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, rehabilitációs tevékenység, a gyógyító tevékenységgel kapcsolatos tudományos tevékenység támogatása. Javítja a betegek ellátását, hatékonyabbá teszi a gyógyító, megelőző munkát, biztosítja az ellátás magas szakmai színvonalát. Oktatja, felvilágosítja a betegeket, a szükséges kiadmányokat megszerkeszti, elkészíti és a betegek körében terjeszti. Ezen kívül fejleszti a gyógyintézet műszerezettségét, emellett támogatja a kakasszéki gyógyintézetben dolgozó orvosok, nővérek továbbképzését, többek közt úgy is, hogy a szakképzést elősegítő multimédiás programokat, új módszereket, eljárásokat vezet be, ezzel a tudományos tevékenységet is elősegíti. A szervezet is alkalmazza a rehabilitációt segítő új eszközöket, segíti azok bevezetését, ahogy a betegek aktív pihenését szolgáló eszközöket is. A szervezet rész vállal a környezet rehabilitációjában is. Az intézet 70 éves fennállásának alkalmából elkészítette dr. Genersich Antal sebész egyetemi magántanár, eu. főtanácsos szobrát és domborművet, amelyeket az intézetben helyezett méltó helyükre.

(Forrás: <http://www.helyicivil.hu>)

2.6.6. Szociális ellátás

A szociális szolgáltatások lehetséges alanyai általában a kedvezőtlen életkörülmények között élők közül kerülnek ki, közülük is elsősorban az idősek, a betegek, a fogyatékosok és a hajléktalanok. A statisztikai adatok felhívják a figyelmet arra, hogy csökken a születések száma, növekszik a születéskor várható életkor, ezáltal a gyermekkorúak aránya országos viszonylatban fokozatosan csökken, az idős (60 éven felüli) korosztályé emelkedik. A szociális ellátó rendszer legnagyobb célcsoportját az idős korosztály adja. A 60 évesek és idősebbek aránya 2011-ben a községben elérte a 22%-ot. A lakosság korösszetétele, öregedése, az aktív népesség társadalmon belüli csökkenő aránya, jövedelmi viszonyai meghatározzák a szociális szolgáltatások iránti keresletet.

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

10.táblázat: Nyugdíjban, árvallásban, megváltozott munkaképességűek járadékában részesülők

Év	2009	2010	2011	2012
Öregségi nyugdíjban, elő-, bányász- és korengedményes nyugdíjban részesülő férfiak száma (fő)	189	190		
Korbetöltött rokkantsági nyugdíjban részesülő férfiak száma (fő)	65	63		
Korhatár alatti rokkantsági nyugdíjban részesülő férfiak száma (fő)	51	41		
Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (fő)				
Árvallásban részesülő férfiak száma (fő)	11	14	13	12
Egészségkárosodott személyek szociális járadékaiban részesülő férfiak száma (fő)	28	27		
Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (fő)	352	349	343	343
Öregségi nyugdíjban, elő-, bányász- és korengedményes nyugdíjban részesülő nők száma (fő)	213	210		
Korbetöltött rokkantsági nyugdíjban részesülő nők száma (fő)	43	47		
Korhatár alatti rokkantsági nyugdíjban részesülő nők száma (fő)	54	50		
Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (fő)	61	60	58	50
Árvallásban részesülő nők száma (fő)	19	16	19	14
Egészségkárosodott személyek szociális járadékaiban részesülő nők száma (fő)	58	53		
Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (fő)	477	466	459	446
Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (fő)			232	234
Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (fő)			238	246
Megváltozott munkaképességűeknek járó ellátásban részesülő férfiak száma (fő)			69	66
Megváltozott munkaképességűeknek járó ellátásban részesülő nők száma (fő)			104	101

(Forrás: www.ksh.hu)

Székkutas községben a szociális alapellátás megfelelő. A település rendelkezik egy 40 fős létszámú Idősek otthonában gondozottal. Szociális alapszolgáltatásban és nappali ellátásban foglalkoztatottak száma 2012-ben 4 fő volt.

11.táblázat: A szociális ellátásra vonatkozó adatok

Év	2009	2010	2011	2012
Szociális étkeztetésben részesülők száma (fő)	17	25	35	37
Házi segítségnyújtásban részesülők száma (fő)	15	20	21	23
Idősek nappali ellátásában engedélyezett férőhelyek száma (db)	17	17	20	20
Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	18	17	19	16
Szociális alapszolgáltatásban és nappali ellátásban foglalkoztatottak száma összesen (fő)	4	5	5	4
Szociális alapszolgáltatásban és nappali ellátásban foglalkoztatottak közül ápolási, gondozási munkát végzők száma (fő)	4	5	5	4

(Forrás: www.ksh.hu)

A szociális ellátásban részt vesz egy civil szervezet is. A **Kakasszéki Emberekért Alapítvány** a rászoruló kakasszéki lakosok szociális támogatását intézi, részt vesz új kakasszéki munkahelyek megteremtésében. Olyan klubokat működtet, amelyek a kakasszéki

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

lakosok részére szolgálnak ismeretterjesztő, kulturális célokkal. A szervezet további feladata a kakasszéki környezet megóvása és rekonstrukciója.

2.6.7. Közbiztonság

A Hódmezővásárhelyi Rendőrkapitányságról kinevezett **körzeti megbízott** (6821 Székkutas, Béke utca 2. Polgármesteri Hivatal) látja el a község **rendőri** feladatait, együttműködve a helyi civilekből álló polgárőrséggel. Pályázat révén a közeljövőben sor kerül egy kamerahálózat kiépítésére. A helyi önkormányzat és a megyei rendőrkapitányság közös munkájának köszönhetően saját rendőrautó járőrözik majd Székkutason.

(Forrás: http://static.promenad.hu/magazine/kutasi_hirek_2013-12-30_2013-december-20.pdf)

12.táblázat: Székkutas közigazgatási területén belül bekövetkezett balesetek száma

Év	2009	2010	2011	2012
Halálos közúti közlekedési baleset (eset)		1	1	
Súlyos sérüléssel közúti közlekedési baleset (eset)		3	1	1
Könnyű sérüléssel közúti közlekedési baleset (eset)	4		1	3
Összes személyi sérüléssel járó közúti közlekedési baleset (eset)	4	4	3	4

(Forrás: www.ksh.hu)

2.7. Gazdasági helyzet

Székkutason kevés termelő és szolgáltató vállalkozás van, amelyek helyi munkalehetőséget kínálnak. A helyi önkormányzat elsődleges szempontja a munkahelyteremtés és a gazdaságfejlesztés.

A kistérség önkormányzatai a helyi gazdaság megerősödését, szerkezetváltását és növekedését, a befektetéseket és beruházásokat vállalkozásbarát önkormányzati politikával támogatják, mind a mezőgazdasági, mind az ipari szektorban.

A térség gazdasági struktúrája a kilencvenes években átalakult. A régi nagyvállalatok felbomlottak kisebb gazdasági társaságokra, másrészt új, többnyire kisméretű gazdálkodó szervezetekké alakultak.

(Forrás: Mártély, Mindszent, Székkutas települések kistérségi társulásának Környezetvédelmi Programja)

A **kistérség** gazdasága dinamikusan fejlődik. Az adottságok közül kiemelkedik a jó minőségű termőföld, az ipari munkakultúra, a Tisza-menti tájvédelmi körzet, a Körös-Maros természetvédelmi terület, a gyógy- és termásvíz vagyona.

A környező megyék közül ebben a kistérségben a legmagasabb az iparban foglalkoztatottak részaránya, sok speciális szakmai ismerettel.

(Forrás: <http://www.icicom.hu/teruletfo/csmhu12.htm>)

2.7.1. Mezőgazdaság

Székkutas fejlődését befolyásolja, hogy – ugyan két város között helyezkedik el -, de mindkettőtől túlságosan távol ahhoz, hogy valamiféle szuburbán fejlődésnek lehetősége lenne. Így sorsára a későbbiekben várhatóan a mezőgazdaság fejlődési lehetőségei lesznek meghatározó hatással.

Székkutas mezőgazdaságában az állattenyésztés és a hozzá kapcsolódó takarmánynövénytermesztés a meghatározó, fejlődő ágazata a gyógynövénytermesztés, melyre potenciálisan feldolgozó-kapacitás telepíthető. A mezőgazdasági termelést magángazdaságok végzik, mellettük egy szövetkezet működik.

Székkutas településfejlesztési stratégiájában a székkutasi gazdák piacra jutása és termékeik értékesítése elsődleges szempont, azért, hogy a székkutasi ember helyi gazdától, jó minőségű, egészséges és olcsó magyar árut vásároljon. A mezőgazdaságból élőknek versenyképes piaci szereplőkké kell válniuk. Ezért meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy a helyben megtermelt élelmiszereket egy közös, Piroska márkánév/brand alá miként lehet szervezni, amely egyrészt segítené a piacon való boldogulást, másrészt Székkutas Község kulturális örökségének továbbvitelét. El kell érni, hogy a település közétkeztetése során is mind nagyobb arányban használjanak fel helyi élelmiszereket. Továbbá szorosabb együttműködést kell kialakítani a településen már hosszú évek óta működő és folyamatosan fejlődő Herbária Gyógynövényfeldolgozó Zrt.-vel. Az önkormányzati földterületeken gyógynövények termesztésével, beszállítójává lehet válni az üzemnek, ezáltal pedig képesek lehetünk helybeliek alkalmazásával elősegíteni az üzem további fejlődését. Ez lehetőséget biztosít a jövőben további munkahelyek teremtésére.

2010-ben 488 db egyéni gazdaság működött a településen, összesen 548 családtag dolgozott bennük.

Már közel hetvenen dolgoznak a **Herbária Növényfeldolgozó és Kereskedelmi Zrt.** székkutasi növényfeldolgozó és csomagoló üzemében, ez a létszám a jövőben bővíthet, amennyiben a helyi önkormányzattal együttműködve sikerül a közmunkaprogram részeként új embereket felvenni az üzembe. Egy pályázati lehetőségnek köszönhetően pedig a csarnok fejlesztése is megvalósulhat.

(Forrás:http://static.promenad.hu/magazine/kutasi_hirek_2013-12-30_2013-december-20.pdf)

A község jellemzően agrár település, a környező földterületek felszínének alakításában nagy szerepe volt a mára már eltűnt élővizeknek és az uralkodó széljárásnak. A területre a Tisza völgyéig az észak-keleti és dél-keleti irányba kifutó hosszanti enyhe mélyedések a jellemzők. A terület térszintje síkvidéki. A felszín legnagyobb részén az iszapos, agyagos talaj az uralkodó. A Békés-Csanádi-háthoz tartozó területekre talajtaniilag a csernozjomok kialakulása jellemző. Itt található az ország legtermékenyebb csernozjom talajai, melyek átlagos aranykorona értéke 29,62. A Székkutast délkeletről körülölelő pusztai részeken elsősorban szikes talajokat találunk.

Gazdaságában a mezőgazdaság a meghatározó, lakossága mezőgazdaságból él.

Székkutason az összes területből használt mezőgazdasági terület meghaladja a 90 %-ot.

A szántóföldi kultúrák termesztése jellemző. A jó minőségű földeken a szántóművelés és a hozzá kapcsolódó hagyományos állattenyésztés és állattartás a meghatározó. Állattenyésztéssel (különösen a szárnyas-, sertés-, juh-, és szarvasmarha tenyésztés)

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

elsősorban a tanyákon élő magángazdálkodói szféra tevékenykedik.

(Forrás: Mártély, Mindszent, Székkutas települések kistérségi társulásának Környezetvédelmi Programja)

Állattartással foglalkozó vállalkozás:

- 1.) Cs. Hódi állattartó telepe, 6821 Székkutas, Vásárhely felé haladva a 47-es számú főút mellett, 0116/32 hrsz (vegyes állattartás)
- 2.) Új Élet Mezőgazdasági Szövetkezet, 6821 Székkutas, Szélmalom utca 11.

Kereskedelmi lánc áruháza:

- 1.) Hunor Coop Zrt. 150. sz. boltja, 6821 Székkutas, Béke utca 1. /vegyes/
- 2.) Coop Szolnok Zrt., 6821 Székkutas, Vásárhelyi út 16.
- 3.) Csizmadia pékség a 47.sz. főút mellett (Csizmadia és Társai Kft., Orosháza, Lenkei utca 125.)

A **kistérségben** a természeti adottságokból következően számottevő ipari nyersanyag nincs, viszont mezőgazdaságilag jól hasznosítható, értékes termőterületek találhatók. A talajtani adottságok (réti, réti öntés, csernozjom) a szántóföldi művelésnek kedveznek elsősorban, legelterjedtebb természetesen haszonnövények a búza, a vöröshagyma, kukorica és a lucerna. A szántóművelésre kevésbé alkalmas (réti szolonyecok) területeket, nagyobb részt rét vagy legelőként hasznosítják, az egyéb talajokon (mészlepedékes csernozjom, mélyben sós mészlepedékes csernozjom, mélyben sós csernozjom) erdőművelést folytatnak. Az erdőszeti művelésbe vont területeken lágú és keménylombos, illetve fenyőerdők találhatók.

A szántóföldi növénytermesztésben a gabonafélék (búza őszi árpa, kukorica) és az olajnövények (napraforgó és a repce) a dominánsak, de jó hagyománya van a vetőmag előállításnak is (kukorica, búza, lucerna). A szántóföldi növénytermesztésben a búza-kukorica klasszikus vetésváltás terjedt el. A szántóterületek körülbelül 55-60%-án ennek a két növénykultúrának a termesztése folyik. A szántóföldi növénytermesztésben az olajnövények (napraforgó, repce) termesztése 10-10%-ban alakult az elmúlt évek átlagában. A növénytermesztésben előállított takarmánynövényeket a saját állatállomány takarmányozására használják.

A kert, gyümölcs, szőlő és kertészeti ágazat részaránya és súlya nagyon alacsony.

(Forrás: Mártély, Mindszent, Székkutas települések kistérségi társulásának Környezetvédelmi Programja)

Említésre méltó az állattartás: sertés, szarvasmarha, baromfi és juh. Jók az ökológiai gazdálkodás és a gyógynövénytermesztés adottságai.

(Forrás: <http://www.icicom.hu/teruletfo/csmhu12.htm>)

A kistérségben mezőgazdaságilag jól hasznosítható, értékes termőterületek találhatók. A szántóterület átlagos AK értéke kistérségi szinten 28,12 AK (Hódmezővásárhely 30,4 AK, Mindszent 27,74 AK, Mártély 24,7AK, Székkutas 29,62 AK), a mezőgazdasági művelés alatt álló terület aránya kistérségi szinten 84,8%, ami régiós és országos szinten is igen magas.

A térség mezőgazdasági vállalkozásai az országos átlagot kissé meghaladják, de ez az arány valamivel elmarad a megyei átlagtól.

(Forrás: Mártély, Mindszent, Székkutas települések kistérségi társulásának Környezetvédelmi Programja)

2.7.2. Ipar

Székkutason belterületi kisipari üzemek, telephelyek vannak, ipari terület nincs. Az ipar Hódmezővásárhely városban koncentrálódik, főként a kis- és középvállalkozások a

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

jellemzőek. A kistérségben a természeti adottságokból következően számottevő ipari nyersanyag nincs.

A kistérség iparára jellemző, hogy a megyei, valamint az országos aránynál magasabb a részesedése. Míg a mezőgazdaság, az építőipar, a szolgáltatások nem maradnak el sem a megyei, sem az országos arányoktól. A falvakban kevés a vállalkozás, az ipar, a szolgáltatás, így a térség vállalkozási aktivitása elmarad a megyei élvonaltól. Ugyanakkor elmondható, hogy az utóbbi években a kisebb településeken nőtt a vállalkozások száma.

A kistérségben a **Hódmezővásárhelyi Ipari Park** üzemeltetője a Hód-Ipari Park Kft. Területe 60 hektár, bővíthető. Jelenleg hét kisebb és közepes cég települt be vegyes gyártói és szolgáltatói profillal.

A kistérség nemzetközi hírű iparában jelentős részesedést szerzett a külföldi tőke. Az ipar fő profiljai: porcelán és majolikagyártás, fémmegmunkálás, gép- és műszergyártás, szaniter és burkolóanyag, égetési segédeszközök, alumíniumszerkezet- és tartálygyártás, építő-, élelmiszer- és könnyűipar.

(Forrás: <http://www.icicom.hu/teruletfo/csmhu12.htm>)

2.7.3. Szolgáltatás, kereskedelem

13. táblázat: Székkutas kereskedelmi egységei

Év	2009	2010	2011	2012
Élelmiszer vegyesüzletek és áruházak száma (db)	8	6	7	6
Vegyesiparicikk-üzletek és áruházak száma (db)	1	1	1	1
Zöldség-, gyümölcsüzletek száma (db)	1	1	1	1
Hús-, húсарu-szaküzletek száma (db)	1			1

(Forrás: www.ksh.hu)

A kistérségben a **szolgáltatások** színvonala jó. 5 kereskedelmi bank van, elterjedt elektronikus fizetési lehetőséggel. Fejlett egészségügyi (kórházi), kereskedelmi, idegenforgalmi és általános szolgáltatási ellátás. A város kulturális és sportélete élénk. A **Hódmezővásárhelyi Ipari Park** üzemeltetője a Hód-Ipari Park Kft. Területe 60 hektár, bővíthető. Jelenleg 7 kisebb és közepes cég települt be vegyes gyártói és szolgáltatói profillal.

(Forrás: <http://www.icicom.hu/teruletfo/csmhu12.htm>)

2.7.4. Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus

14. táblázat: Székkutas községben a szórakozó és vendéglátó helyek száma

Év	2009	2010	2011	2012
Vendéglátóhelyek száma (db)	10	11	10	12
Italüzletek és zenés szórakozóhelyek száma (db)	3	5	5	6
Éttermek, büfék száma (db)		4	4	4
Cukrászdák száma (db)		1		1

(Forrás: www.ksh.hu)

Székkutas és környéke gazdag természeti értékekkel rendelkezik, melyet idegenforgalmi értéként is hasznosítanak. A település környezetének lényegi eleme a Körös-Maros Nemzeti Parkhoz tartozó Kordoskúti Fehér-tó néven Ramsari területként nemzetközi védettséget élvező terület, valamint a délről hozzá kapcsolódó, szintén védett egykori

vásárhelyi szikes puszták.

Meghatározó tényező még a környezet természetes állapota, csendes, nyugodt hangulata, valamint fontos szerepet játszanak az emberi adottságok, amely ma is meglátszik a település arculatán, az utcák, terek, parkok gondozottságán.

(Forrás: Mártély, Mindszent, Székkutas települések kistérségi társulásának Környezetvédelmi Programja)

Az **idegenforgalom** jó adottságokkal rendelkezik. A **térség** területfejlesztési koncepciója prioritást ad a Tisza, a holtágak, a termálvíz hasznosítási és a tiszta, barátságos környezet kialakítási programoknak.

A Székkutas melletti puszták gazdag madárvilágával a Körös-Maros Nemzeti Park egyik területe. A kistérség 2 szállodája és egyéb szálláshelyei 900 főt tudnak fogadni, az éttermi hálózat színvonala és kapacitása megfelelő.

(Forrás: <http://www.icicom.hu/teruletfo/csmhu12.htm>)

A község melletti „rossz puszták” jellegzetes növény- és madárvilága miatt a Körös-Maros Nemzeti Park része, a falu idegenforgalmi fejlődését elősegítő jelentős vonzerő. Jelentős turisztikai vonzereje, hogy kirándulásokat, kerékpártúrákat lehet rendezni az érintetlen természetbe, a Vásárhely-Csanádi pusztákra.

A térségben a vizek jelentik a legjelentősebb természeti, és egyben idegenforgalmi értéket is. Közvetve a Tisza és közvetlenül a Mártélyi Holt-Tisza természetes kapcsolatot jelent más kistérségekhez és egyedi idegenforgalmi lehetőséget biztosítva ezzel a térség számára. A térségben a vizek jelentik a legjelentősebb természeti, és egyben idegenforgalmi értéket is. A Tisza folyó vízminősége Mindszentnél oxigénháztartás, tápanyagháztartás, szerves és szervesetlen mikroszennyezők szempontjából tiszta, egyéb jellemzők tekintetében jó, mikrobiológiai szennyezők alapján szennyezett.

(Forrás: Mártély, Mindszent, Székkutas települések kistérségi társulásának Környezetvédelmi Programja)

Székkutason 3 vendégház várja a turistákat:

A Kutasipusztai Vendégház (6821 Székkutas, Németh László utca 29.) egész évben a falusi csend, nyugalom, a hagyományos ízek, a vidéki hangulat és számtalan program jegyében várja vendégeit. Hatalmas udvarral, parkolóval, kerttel, kerti reggelizővel, játékokkal, 60 fős nádtetős rendezvényterrel, alatta búboskemencével, helyben és a környéken is számtalan programot kínál.

A Piroska Vendégház (6821 Székkutas I. kerület 23. 180-181-es kilométer között) kényelmes szállást, ízletes ételeket, finom borokat és pálinkákat, friss tiszta levegőt, és ami a városban ritkán hallható, a madarak énekét nyújtja. Lehetőség van kemencében sült ételek fogyasztására (nyúlsült, kacsasült, gidasült, libasült, túrós lepény, barátfüle, egyéni kívánságok teljesítése).

Az Éva Vendégház (6821 Székkutas, Jókai Mór utca 23.) egy csendes, virágos, beton burkolatú utcában van. A három napraforgós, kétszobás, komfortos, kertés családi házban egyedül, nyugodt körülmények között pihenhet a vendég.

A Piroska-kultusz miatt, a településre érkező német turisták száma jelentős.

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

15.táblázat: A falusi szálláshelyek száma Székkutason

Év	2009	2010	2011	2012
Falusi szálláshelyek vendégeinek száma (fő)	19	40	61	74
Falusi szálláshelyek külföldi vendégeinek száma (fő)	3	3		3
Falusi szálláshelyek vendégéjszakáinak száma (vendégéjszaka)	58	313	205	329
Falusi szálláshelyek külföldiek által eltöltött vendégéjszakáinak száma (vendégéjszaka)	24	14		42

(Forrás: www.ksh.hu)

2.7.5. Foglalkoztatás, munkaerő-piaci helyzet

Székkutas nyilvántartott álláskeresőinek száma 2012-ben összesen 111 fő, 51 férfi és 60 nő. Végzettség szerint túlnyomórészt (45 fő) szakmunkás végzettséggel rendelkező személy, de emellett jelentős még a szakközépiskolai és gimnáziumi végzettséggel rendelkezők számaránya (26 fő) is. Kor szerinti megoszlásban a pályakezdők (21-25 év közötti) között található a legtöbb (27 fő) személy, őket követi az 51-55 év közötti korosztály álláskeresők száma (18 fő), majd a 41-45 év közötti (14 fő), majd a 46-50 év közötti korosztály (13 fő).

(Forrás: www.ksh.hu)

16.táblázat: Székkutasi álláskeresők végzettség szerint

Év	2009	2010	2011	2012
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	136	149	127	111
180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	66	77	57	53
Egy éven túl nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	23	36	30	27
Általános iskola 8 osztályánál kevesebb végzettséggel rendelkező nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	1	1	1	1
Általános iskolai végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	35	46	36	35
Szakmunkás végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	52	54	54	45
Szakiskolai végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	3	2	3	1
Szakközépiskolai, technikumi, gimnáziumi végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	39	41	31	26
Főiskolai végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	6	5	2	3
Egyetemi végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő)				
Fizikai foglalkozású nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	116	125	112	97
Szellemi foglalkozású nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	20	24	15	14
Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (fő)	23	24	12	26

(Forrás: www.ksh.hu)

17.táblázat: Székkutasi álláskeresők korosztály szerint

Év	2009	2010	2011	2012
A 19-20 éves nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	4	8	1	7
A 21-25 éves nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	29	32	20	27
A 26-30 éves nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	17	11	13	8
A 31-35 éves nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	16	16	13	7
A 36-40 éves nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	14	19	18	10
A 41-45 éves nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	22	20	18	14
A 46-50 éves nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	16	20	17	13
A 51-55 éves nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	14	18	15	16
A 56-60 éves nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	3	5	12	9

(Forrás: www.ksh.hu)

A munkanélküliek aránya csökkenő tendenciát mutat. A csúcs 1993-ban volt, amikor meghaladta a 15 %-ot. Mivel Székkutas két város, Hódmezővásárhely és Orosháza között fekszik, a városok ipari válsága az ingázók munkanélküliségét eredményezte. Azóta az arány jelentősen csökkent.

A foglalkoztatásban ma is jelentős szereppel bír az ingázás. A vállalkozások száma növekszik, tevékenységük szerint elsősorban szolgáltató jellegűek.

(Forrás: Mártély, Mindszent, Székkutas települések kistérségi társulásának Környezetvédelmi Programja)

A helyi önkormányzat elsődleges szempontja a munkahelyteremtés és a gazdaságfejlesztés. A **kistérségben** is folyamatosan csökken munkanélküliségi ráta. A többműszakos munkarend megszokott. Hódmezővásárhelyen munkaügyi kirendeltség és tanácsadás működik.

(Forrás: www.icicom.hu/teruletfo/csmhu12.htm)

2.8. *Infrastrukturális helyzet*

Székkutas infrastruktúrája az elmúlt években sokat fejlődött. Belterületi útjai szilárd burkolatúak, a vezetékes víz, villany és gáz valamennyi belterületi háztartás részére hozzáférhető, telefonellátottsága is sokat javult. A korábbi törekvések ellenére Székkutas jellegzetes mezőgazdasági település, amely magán őrzi a történelmi múlt nyomait.

Infrastrukturája fejlődő: belterületi útjai többségében szilárd burkolatúak, vízvezeték hálózata teljes, vezetékes gázt fogyasztó lakások alig haladja meg az 58 %-ot, a bekapcsolt lakások száma folyamatosan nő, telefonellátása is fejlődik.

A környező településekkel, Hódmezővásárhellyel és Orosházával szilárd burkolatú út köti össze.

Székkutason a Gregus Máté Bio Kertbarát és Faluszépítő Közhasznú Egyesület sikeresen pályázott a 102/2012. (X.1.) VM rendelet alapján, Falumegújításra és fejlesztésre LEADER Helyi Akciócsoportok közreműködésével 2012-től igénybe vehető támogatások jogcímre „A székkutasi piac és főtér fejlesztése, parkolók megújítása” projektjével. A pályázat keretében **felújításra kerül** a Béke utca, Polgármesteri Hivatal előtti része, ahol 9 db szabványos parkoló kerül kialakításra. A Művelődési Ház előtti zöldterület is átalakul. A bejárat felőli oldalon egy 600 m²-es térkövekkel borított tér kerül kialakításra, új zászlótartó oszloppal, új padokkal és ülőkékkel, új hulladékgyűjtőkkel és 12 db, összesen 24 férőhelyes új kerékpártárolóval. A Művelődési Ház piactér felőli oldala is felújításra kerül.

Zöldterület megújítással a köztéri alkotások is keretbe lesznek foglalva és a kerékpárút jelenlegi nyomvonalára is áthelyezésre kerül, ezzel egy 1066 m²-es térkövel borított közösségi tér kerül kialakításra. A Művelődési Ház oldalánál fedett árusítóhelyek épülnek. Beszerzésre kerülnek árusító asztalok, ülőpadok, szemétyűjtők.

A kivitelezési munkák 2012. decemberében indultak, 2014.szeptember 6.-án átadásra került.

(Forrás: http://static.promenad.hu/magazine/kutasi_hirek_2013-12-30_2013-december-20.pdf)

A kistérség infrastrukturális fejlettség szempontjából a megye második helyén áll, azonban Mártély, Mindszent, de főleg az országosan is kiemelkedő külterülettel rendelkező Székkutas infrastruktúrája a számos pályázat ellenére is jelentős fejlesztésre szorul, szennyvíztisztítók korszerűsítése, ill. építése, szennyvízhálózat bővítése ill. létesítése, az utak burkolata hiányos, mezőgazdasági és bekötő utak építése szükséges, kerékpárutak építésével a turizmus szerepe bővíthető.

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

A kistérség infrastrukturális fejlettség szempontjából a megye második helyén áll, azonban Mártély, Mindszent, de főleg az országosan is kiemelkedő külterülettel rendelkező Székkutas infrastruktúrája a számos pályázat ellenére is jelentős fejlesztésre szorul, szennyvíztisztítók korszerűsítése, ill. építése, szennyvízhálózat bővítése ill. létesítése, az utak burkolata hiányos, mezőgazdasági és bekötő utak építése szükséges, kerékpárutak építésével a turizmus szerepe bővíthető.

(Forrás: Mártély, Mindszent, Székkutas települések kistérségi társulásának Környezetvédelmi Programja)

A **kistérségben** a határoló utak, ivóvíz, gáz, szennyvíz és elektromos hálózat kisebb részben kiépített, illetve a beruházás pályázati szakaszban van. A hulladék elhelyezés megoldott. Telefon, ISDN és Internet szolgáltatás biztosított. Nagy teherbírású útcsatlakozás az országos főútra adott (4 km). Saját iparvágánnyal és vámszabad területtel rendelkezik. Területét természeti katasztrófa az elmúlt 100 évben nem sújtotta, de 1999-ben belvíz öntötte el a terület nagy részét. Ezért építkezni csak a terület feltöltésével lehetséges.

(Forrás: <http://www.icicom.hu/teruletfo/csmhu12.htm>)

18.táblázat: Székkutas lakásállománya 2009-2012. között

Év	2009	2010	2011	2012
Lakásállomány (db)	1082	1081	1058	1058

(Forrás: www.ksh.hu)

19.táblázat: A lakóegységek rendeltetés és lakóik, 2011

Lakás			Lakott üdülő	Lakás és lakott üdülő együtt	Lakott egyéb lakóegység	Összesen	Száz lakott lakásra és lakott üdülőre jutó lakó
lakott	nem lakott	együtt					
927	131	1 058	–	1 058	1	1 059	246

(Forrás: www.ksh.hu)

20.táblázat: A lakások és lakott üdülők építési év szerint, 2011

1946 előtt	1946–1960	1961–1970	1971–1980	1981–1990	1991–2000	2001–2005	2006-2011	Összesen
355	176	145	187	150	26	13	6	1 058

(Forrás: www.ksh.hu)

21.táblázat: A lakások és lakott üdülők felszereltség szerint, 2011

Hálózati vízvezetékekkel	Házi Meleg folyóvízzel	Víz-öblítéses WC-vel	Köz-csatornával	Házi csatornával	Összesen
ellátott lakás					
725	222	843	850	106	841
					1 058

(Forrás: www.ksh.hu)

2.8.1. Ivóvíz-ellátás, vízgazdálkodás

Az ivóvíz-ellátásra felhasznált rétegvizek minősége stabil, tisztítás nélkül közüzemi szolgáltatásra alkalmasak. A vízmű telepen csak fertőtlenítés történik, hogy elkerüljék az ivóvízhálózatban a bakteriális fertőzés veszélyét.

Székkutason az ivóvíz hálózat, a külterületi tanyás ingatlanok kivételével teljesen kiépült. A meglévő vízmű többszörös kapacitással bír a lakossági fogyasztással összevetve.

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

Az ivóvíz és szennyvízkezelést az Alföldvíz Zrt. látja el a településen.

22.táblázat: Székkutas ivóvíz-hálózata

Év	2009	2010	2011	2012
Háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége (1000 m ³)	63,9	59,8	60,8	59,5
Összes szolgáltatott víz mennyisége (1000 m ³)	68,5	65,9	65,3	64,3
Közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	710	710	711	711

(Forrás: www.ksh.hu)

A székkutasi községi vízmű területén 3 db mélyfúrású, rétegvízre telepített kút van, amelyből jelenleg 2 db (2-es és 3-as számú) üzemel, továbbá kiépített vezetékes ivóvízellátás van. Az ivóvíz szolgáltatást az Alföldvíz Zrt. végzi.

A kutak adatai (vízjogi engedély szerint):

	1. kút	2. kút	3. kút
A kút OKK száma	B-263	B-269	B-293
Talpmélysége	279,5 m	400 m	464 m
EOV koordinátái	X=131,0 Y=764,1	X=131,0 Y=764,1	X=131,0 Y=764,1
Szivattyú típusa	K 64-4 (búvár)	K 64-4 (búvár)	K 64-4 (búvár)
CH₄ tartalom NI/m³	2,0	1,34	8,49
Arzén (As) tart. mg/l	0,077	0,038	0,024
Vas (Fe) tart. mg/l	0,07	0,1	0,15
Vízminőség kategória	II. o. rétegvíz	I. o. rétegvíz	II. o. rétegvíz

A vízmű mértékadó kapacitása 1.000 m³/d.

Lekötött éves vízmennyiség:	- I. oszt. rétegvíz:	34.000 m ³ /év
	- II. oszt. rétegvíz:	73.000 m ³ /év
	Összesen:	107.000 m ³ /év (100 % közcélú)

Legnagyobb napi vízkivétel: 480 m³/d. A kitermelt víz jelenleg tisztítást nem igényel.

A kiépített ivóvízhálózat hossza 15 km, ebből bekötővezeték hossza 3,1 km.

A bekötött ingatlanok szám 754. Ellátott területen levő, bekötés nélküli lakások száma: 56.

A település részére elosztásra átvett víz összesen: 102.400 m³/év.

A vízmű telep mélyfúrású kútjai 100 m³ térfogatú, részben térszint alatti tárolóba termelnek, a kitermelt víz klórgázzal fertőtlenítésre kerül. A víz fertőtlenítésére a magas, 30-34 °C vízhőmérséklet miatt van szükség.

Az alsó tárolóból a patronba telepített két darab búvárszivattyú segítségével jut a víz hálózatba, illetve a 200 m³ térfogatú AK 200-30 típusú víztoronyba a víz.

A község vízkészlete földtanilag részlegesen védett, mert a vízáadó homokos rétegek között nem mindenhol van összefüggő anyagréteg.

A község kialakított vízellátó rendszere és ivóvíz bázisa távlatban is elegendő. A kis mértékben fejlődő lakos szám és bármilyen nagyobb mértékű fejlesztés vízigénye a rendszerrel kielégíthető.

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

A külterületi objektumok, gazdaságok, tanyák ivóvízzel való ellátása egyedi kútról történik.
(Forrás: Mártély, Mindszent, Székkutas települések kistérségi társulásának Környezetvédelmi Programja)

A kistérségben elindult egy **ivóvízminőség-javító** program az Európai Unió és a kormány által támogatott, 2 milliárd forintos költségvetésű beruházásnak köszönhetően, amelynek során Hódmezővásárhely, Székkutas (a hozzá tartozó Kakasszékkal) és Mártély ivóvizének arzén-, az ammónia- és a vastartalmát csökkentik. A projekt 2012. júniusban indult, várhatóan 2015. márciusban fejezik be, a fenntartási időszak vége 2020. március. Jelenleg a kivitelezés 30%-nál tart.

(Forrás: <http://szekkutas.hu/article/172/1-6-milliard-forintos-projekt-biztositja-a-terseg-ivoviz-minosegenek-javitast>)

A projekt célja Hódmezővásárhely- Mártély-Székkutas Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás (tagok: Hódmezővásárhely, Mártély, Székkutas) projektcsoportjához tartozó települések vízminőség-javító fejlesztésének végrehajtása, a lakosság egészséges ivóvízzel való ellátásának biztosítása. A projektben előirányzott ivóvízminőség-javító beavatkozások szükségességét elsősorban az emberi fogyasztásra szánt víz minőségéről szóló 98/83/EK irányelv határozza meg, amely 1998 novemberében került kiadásra és 1998. december 25-én lépett hatályba. A Magyar Köztársaság és az Európai Közösség közötti, 1991-ben aláírt Európai Megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvénnyel összhangban került sor az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló új 201/2001 (X.25.) Kormányrendelet megalkotására. A Hódmezővásárhely-Mártély-Székkutas Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás 2010.02.19-én alakult meg, a résztvevő tagtelepülések rendelkeznek a komponensek valamelyikének határérték feletti előfordulásával a szolgáltatott ivóvízben. Projektelemelek: vízműépületek építése, hálózatrekonstrukció, kútúrás.

(Forrás: Önkormányzati beszámoló a beruházásokról)

Székkutason nem működik termálkút, azonban a hódmezővásárhelyi Erzsébet Kórházhoz tartozó Kakasszéki Rehabilitációs osztály területén gyógyvízzé minősített, 2000 m talpmélységű, 98 °C-os kútfej hőmérsékletű termálkút üzemel, ami a Hódmezővásárhelyi Vagyonkezelő RT tulajdonában és kezelésében van.

Az ivóvíz-ellátásra felhasznált rétegvizek minősége stabil, tisztítás nélkül közüzemi szolgáltatásra alkalmasak. A vízmű telepen csak fertőtlenítés történik, hogy elkerüljék az ivóvízhálózatban a bakteriális fertőzés veszélyét.

A felszín alatti vizeket jelenleg is szennyezi a település határában lévő volt kommunális hulladéklerakó, amelyet már bezártak. A hulladék lerakás hosszú éveken keresztül erre a területre történt, amelyből a szennyező anyagok mára már bejuthattak a talajvízbe.

A felszíni vizek előfordulását tekintve Csongrád megye kedvező adottságúnak tekinthető: a megye É-D-i tengelyében folyik a Tisza, melybe ÉK-en a Hármas-Körös, DK-en pedig a Maros kapcsolódik. A megye területének felét (2020 km²) veszélyeztetik a Tiszán és mellékfolyóin levonuló árhullámok, s a probléma mintegy 400 ezer embert érint közvetlenül.

Székkutas a Tisza vízgyűjtő területén helyezkedik el, ez a befogadó vízfolyás a térség vízrendezési problémáiban kulcsszerepet játszik, azonban Székkutas területét közvetlenül árvízveszély nem fenyegeti.

A megye legjelentősebb csatornái többnyire kettősfunkciójúak, nedves időszakokban a belvíz elvezetését szolgálják, száraz időszakokban pedig öntözővizet szállítanak a mezőgazdasági területekre. A belvízelvezetés következtében jelentős mértékű a csatornák vizében a növényi tápanyagok mennyisége, állapotukat rontja az is, hogy helyenként az üvegházakban,

fóliasátrokban fűtésre használt termálvizeket is beléjük engedik.

A mai Székkutas területén „élő víz” már nincsen, de volt a múltban. Kutast és vidékét, szinte mindenkor a vadvizek rongálták, melyek a Kakasszéki-ér és a Ficséri ér útján jutottak el a Kutasi határba. A terepalakulatok még ma is mutatják, hogy a területen igen széles és mély „ösfolyó” volt. Hajdani erős folyását igazolja a medrében és a partja mentén található édesvízi homok, melyet több helyen ma is bányásznak.

A belvizek előfordulásának a földrajzi fekvésből és a földtani felépítésből következő természetes okai vannak, amelyek a gondos környezethasználattal is csak korlátozottan befolyásolhatók.

A belvíz nemcsak a mezőgazdasági területeket, de a települések belterületét is veszélyezteti. A települési belvízproblémák mindazonáltal ritkábbak, mint a mezőgazdaságiak.

Székkutason a belvízrendszer vizeit a Kútvölgy-Kakasszéki csatorna gyűjti össze és juttatja a vizeket a főbefogadó Tisza folyóba a Hódtó-Kistiszai főcsatornán keresztül.

A befogadóba történő becsatlakozás szelvény száma: 23+850 cskm.

Vízszállítási képessége: 1,42 m³/sec, tározott vízszint 82,63 mBf.

Nagyobb belvízvonulás esetén, az érdekeltségi területen kívül a Szentesi Vízgazdálkodási Társulat kezelésében lévő Szegfű szivattyúállás 0,5 m³/sec kapacitással a rendszer vízelvezetésében részt vesz.

Jelenleg a főcsatorna és szivattyútelep üzemeltetését a Vízügyi Igazgatóság látja el.

A községben részben kiépített főként nyíltárkos csapadékvíz elvezető rendszer van. Az árkok és csatornák megfelelő rendszeres karbantartás esetén képesek a belterületi vizek levezetésére. A délkeleti községrész hiányzó csapadékvíz elvezető csatornahálózatának engedélyes tervei elkészültek. A fejlesztési területek beépítése csak a vízelvezető rendszer egyidejű megépítésével, a helyi mélypontok tereprendezéssel történő megszüntetésével lehetséges.

A külterületi befogadó csatornák rendszeres karbantartása szükséges és elengedhetetlen.

A meglévő belvíz és csapadékvíz elvezető csatornahálózat üzemeltetése az Önkormányzat feladata, azonban a folyamatos karbantartáshoz lakossági segítség is szükséges.

A csatornahálózat legnagyobb része nemcsak szikkasztó árok, hanem befogadóba is csatlakozik. A csatornák és áttereszek rendszeres tisztítás és karbantartás esetén alkalmas a belterület belvizeinek levezetésére. Ennek alapvető feltétele, hogy a befogadó csatornák is megfelelőek legyenek.

Ezért is nagyon lényeges, hogy a belvíz és csapadékvíz elvezető csatornahálózatba nem kerülhet semmilyen szennyező anyag (pl. kommunális szennyvíz), mivel az közvetlenül hatással lehet a befogadó vízminőségére.

(Forrás: Mártély, Mindszent, Székkutas települések kistérségi társulásának Környezetvédelmi Programja)

2.8.2. Csatornahálózat, szennyvíztisztítás

Az ivóvizet - mint az élet alapvető elemét - elsősorban kommunális vízként (a háztartásokban, úgymint mosás, takarítás stb.) használjuk fel, amely során a háztartásokban felhasznált víz elszennyeződik. Az így keletkező szennyvizek elszikkasztása a talajvizet terheli, a szippantott szennyvizek illegális ürítései a talajt ill. talajvizet, míg a nyers, előtisztított ill. tisztított szennyvizek elvezetése a felszíni vizeket veszélyeztetik.

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

Székkutas legnagyobb problémája és a következő évek kiemelt feladata a szennyvízelvezetés és elhelyezés megoldása. A település jelenleg elenyésző mértékben rendelkezik szennyvízelvezető csatornahálózattal, ezért a közintézmények és a lakóépületek jelenlegi szennyvízkezelési rendszere a továbbiakban nem tartható.

A szikkasztó aknák - ha működőképesek – környezeti ártalmat jelentenek a talajvíz szennyezésével. Ha már eltömődtek, a zárt tárolómedencékkel egyenrangúan egyre növekvő költséget jelentenek a szennyvízszippantás és elszállítás miatt.

A csatornázás jelenleg folyamatban van, idén szeptemberben elkezdődnek a kivitelezési munkálatok./KEOP pályázat/

Az önkormányzat rendeletben tiltja szikkasztós jellegű szennyvízagnak üzemeltetését, azonban kevés lehetőségük van az ellenőrzésre és a szankcionálásra.

Az ivóvíz és szennyvízkezelést az Alföldvíz Zrt. látja el a településen.

23.táblázat: Székkutas szennyvíz-hálózata

Év	2009	2010	2011	2012
Az összes tisztított szennyvízből csak mechanikailag tisztított szennyvíz mennyisége (1000 m ³)				14,4
Az összes tisztított szennyvízből biológiailag is tisztított szennyvíz mennyisége (1000 m ³)	9,6	10,2	60	
A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózat (közcsatornahálózat) hossza (km)	3,2	3,2	3,2	2,7
A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások száma (db)	106	106	108	102
A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatban (közcsatornában) elvezetett összes szennyvíz mennyisége (1000 m ³)	9,6	10,2	60	14,4
A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatban (közcsatornában) tisztítottan elvezetett összes szennyvíz mennyisége (1000 m ³)	9,6	10,2	60	14,4

(Forrás: www.ksh.hu)

A településen a szennyvízelvezetés csak részlegesen megoldott (csak 102 lakás csatornázott).

A jelenlegi (1974-75 évben létesült) „környezetbarát” szennyvíztisztító a mai kor követelményeinek és a környezetvédelmi előírásoknak nem felel meg.

A jelenlegi tisztítómű két oldó medencéből áll, ahonnan a szennyvíz öntisztulást követően nyárfás bakhátas szikkasztó ágyakon kerül elszikkasztásra. A talaj szennyezettsége a harmincévi üzemelési idő alatt már túllépi a „B” szennyezettségi határértéket. A tisztítótelep részleges környezetvédelmi felülvizsgálata jelenleg folyamatban van, az új kibocsátási határértékek a vizsgálat befejezését követően kerülnek meghatározásra.

Székkutas község Önkormányzata mind a gravitációs szennyvízelvezetésre, mind a szennyvíztisztításra a vízjogi létesítési engedélyezési tervdokumentációkat elkészítette és érvényes létesítési vízjogi engedéllyel rendelkezik. A Terv tartalmazza a település csatornahálózatának teljes kiépítését és a szükséges tisztítómű létesítését.

A szennyvízelvezetést csak több ütemben lehet és kell megoldani, mindenképpen kormányzati segítség (pályázat, címzett- és céltámogatás) igénybevételével. A település az eddigi pályázatokon a megfelelő forrást a pályázati keret kimerülése miatt biztosítani nem

tudta.

Az első ütemben a közintézményeket és a több lakást magába foglaló területeket kell a rendszerbe bekapcsolni.

A szennyvízhálózat kiépítése után az új ingatlanok csatlakozása részben gravitációsan, részben új átemelővel történik.

(Forrás: Mártély, Mindszent, Székkutas települések kistérségi társulásának Környezetvédelmi Programja)

A települési folyékony hulladék esetében vízjogi engedéllyel rendelkező leürítő helyre (orosházi szennyvíztelep) feltételezhetően a keletkező hulladék kb. 55-60 %-a kerül. A településen alig van kiépítve a csatornahálózat, ezért a keletkező szennyvíz 60-70 %-a elszikkad. Székkutasról az Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Rt szállítja el szerződés alapján a szippantott szennyvizet, melynek befogadója a Békés Megyei Vízművek Vállalat orosházi szennyvíztisztító telepe.

A településről 2002-ben elszállított települési folyékony hulladék mennyisége: 505 m³.

A nem hivatalos információk szerint az önkormányzatok tiltása ellenére a szippantott szennyvíznek csak töredéke került vízjogi engedéllyel rendelkező leürítő helyre.

A szippantott szennyvíz mennyisége várhatóan a csatornázottság növekedésével arányosan csökkenni fog.

A magyar kormány támogatásával Székkutason is megvalósul a szennyvízberuházás. Az új, eleveniszapos technológián alapuló szennyvíztisztító telep megépítése és a szennyvízcsatornahálózat teljes kiépítése várhatóan 2015. áprilisban fejeződik be. A települési szennyvíz kezeléséről szóló uniós irányelv teljesítési határideje Magyarországnak 2015. december 31.

(Forrás: http://szekkutas.hu/documents/Csatornazasi_hirmondo0001.pdf)

2.8.3. Villamos energia- és gázellátás

Székkutas energiaellátása az elmúlt években folyamatosan növekedett.

Székkutas **villamos energia** ellátása jelenleg teljes körűen megoldott. Az energia ellátás 20 kV-os szabadvezetés hálózatról történik.

A belterületek áramellátottsága 100 %-os. A külterületi lakott helyek, tanyák ellátottsága azonban nem teljesen megoldott. A tanyák szétszórtsága miatt a fejlesztés magas költségekkel járna.

A szabadvezeteki primer hálózatra telepített transzformátorok biztosítják a lakossági és kommunális elektromos energiát.

A kifeszültségű közüzemi hálózat sugaras hálózatképző, szabadvezetékes valamint részben szigetelt kábeles. Az épületek csatlakozó vezetéke sodronyra rögzített szigetelt légekábel egy vagy háromfázisú kivitelben. A hálózatok beton oszloposak, de vannak faoszlopos leágazások is. A jelenlegi hálózat és a transzformátorok kielégítik a község elektromos-teljesítmény igényét az elkövetkezendő időszakban.

Az oszlopra rögzített közvilágítási lámpák nátriumgőz fényforrásúak.

A település **gáz**fogadó állomása megfelelő. A középnyomású hálózatról nyomásszabályzókon jut a gáz a fogyasztókhoz.

Leterhelése nem teljes, tovább hálózatfejlesztés a meglévő rendszerhez kapcsolódva lehetséges.

A földgázenergia hatékony felhasználása egyrésztől gazdasági kényszerűség, másrésztől

környezetvédelmi igény. Kevesebb földgázfelhasználás esetén a környezetbe jutó szennyeződések is csökkenthetők.

Székkutas belterületének gázellátása majdnem 100 %-ban biztosított.

24.táblázat: Székkutas villamosenergia- és gázellátása

Év	2009	2010	2011	2012
Háztartási villamosenergia fogyasztók száma (db)	1036	1027	1021	1013
A háztartások részére szolgáltatott villamosenergia mennyisége (1000 kWh)	2559	2548	2530	2511
Villamosenergia-fogyasztók száma (db)	1121	1118	1114	1107
Szolgáltatott összes villamosenergia mennyisége (1000 kWh)	4636	4339	4020	3793
Háztartási gázfogyasztók száma (db)	628	632	629	604
Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (1000 m3)	1324	1436	956,5	874,6
Az összes szolgáltatott gáz mennyiségéből a háztartások részére szolgáltatott gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (1000 m3)	769	747	539,2	590,2
Az összes gázcsőhálózat hossza (km)	41,7	41,7	41,7	41,7
Összes gázfogyasztók száma (db)	675	672	671	647
A háztartási gázfogyasztókból a fűtési fogyasztók száma (db)	627	631	628	603

(Forrás: www.ksh.hu)

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a magyarországi szélviszonyokra is lehet technikailag működő szélerőművet telepíteni. A javaslat szerint Székkutastól északi irányban, a nagymágocsi út jobb oldalán van olyan alkalmas terület, ahol egy szélerőmű felépíthető. A szélerőmű telepítésének alapvető feltétele, hogy mind a környezetvédelmi, mind a természetvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulását megkapja. Tekintettel arra, hogy a szélerőmű működése környezetszennyezést alig okoz, a természetvédelmi szempontok lehetnek döntőek (pl. madárvonulási útvonalak)

A tervezett helyszínen és magasságban kb. 2000 h/év csúcskihasználási óraszám érhető el. A jelenlegi hatósági villamos energia árakon, amelyek egyébként magasabbak a versenypiaci áraknál, nem lehet szélerőműveket vállalkozási alapon, gazdaságosan építeni (az egyszerű megtérülési idő 10–12 év). Egy elfogadható megtérülés csak vissza nem térítendő támogatással, vagy magasabb átvételi árral érhető el.

2.8.4. Hulladékgazdálkodás

A hulladékszállítás az önkormányzat rendeletében szabályozott kötelező közzolgáltatás, de a külterületi úthálózat kiterjedtsége miatt a tanyavilág számára nehezen megvalósítható.

Székkutas lakásállománya 1054 volt 2012. év végi KSH adatok szerint. Ebből a rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma 748 db.

A hulladékgazdálkodást az Orosházi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. látja el a településen. A települési szilárd hulladék az orosházi nem veszélyes hulladéklerakóra kerül (0414/1, 0414/2, 0419/4 hrsz.). Székkutas kis része van jelenleg bekötve a szennyvízcsatorna-hálózatba, az innen származó kommunális folyékony hulladékot a Békés Megyei Vízművek Rt. szennyvíztelep (Orosháza, Községporta, 0373 hrsz.) kezeli.

(Forrás: <http://ohunkft.hu/index.php/kozerdekuadat>)

<http://www.nagyszenas.hu/Onkorm/Helyirend/hulladekgazd.pdf>)

A hulladék szállítása és gyűjtése por- és bűzmentes, a környezet veszélyeztetését és szennyeződését kizáró módon, korszerű, öntömörítő, zártrendszerű hulladékgyűjtő és szállító célgépekkel történik.

A hulladékok elhelyezése a közszolgáltató társaság üzemeltetésében levő, orosházi hulladéklerakón történik. A beszállított hulladék mennyiségét mérik és nyilvántartják, azonban nincs elkülönített nyilvántartás a közületi hulladékbeszállításról. Évente 2 alkalommal a közszolgáltató lomtalanítási akciót szervez.

25. táblázat: Székkutas hulladékszállítási adatai

Év	2009	2010	2011	2012
Összes elszállított települési szilárd hulladék (tonna)	502	498	473	451
A lakosságtól elszállított települési szilárd hulladék (tonna)	417,3	434	420	423
Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma (db)	743	744	743	748

(Forrás: www.ksh.hu)

A **települési szilárd hulladék** szinte teljes mennyiségében lerakókba kerül. Korábban a kistérség településeire az „egy település – egy hulladéklerakó” megoldás volt jellemző. A Székkutasi lerakó is engedély és megfelelő műszaki védelem nélkül létesült.

A lerakó a 47-es útról Székkutas irányában út leágazó un. régi kutasi út jobb oldalán található, a lakott területtől kb. 1 km távolságban. A területen korábban téglagyári agyagkitermelést végeztek, ezeket a kb. 3 m mély gödröket töltötték fel hulladékkal.

A terület vízállásos, a hulladék egy része valószínűleg vízben áll, a csurgalékvíz a talajvizet nagymértékben szennyezheti.

A lerakó műszaki védelemmel nem rendelkezett. A lerakó önkormányzati tulajdonú területen található.

A „Délkelet- Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer”(DAREH) KEOP pályázat keretében a helyi 2db hulladéklerakó rekultiválásra kerül az idei év végéig.

A Délkelet-Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer (DAREH) Létrehozását Célzó Önkormányzati Társulás a térségi szintű rekultivációs programban összesen 76 db hulladéklerakónak a rekultivációját valósítja meg, ebből 37 db-ot kíván megoldani a II. ütemben. Ezzel párhuzamosan zajlik az I. ütem is, amelybe 39 lerakót vontak be. A projekt megvalósítja a régió rekultivációs céljainak 40%-át, illetve az országos célok közel 5%-át.

A projektet teljes mértékben uniós forrás fedezi, megvalósítási időszaka:2012. október 19. – 2015. június 30. **Székkutas régi szilárd települési hulladéklerakó** (hrs. 0306/7) és **Székkutas új szilárd települési hulladéklerakó** (hrs. 0238/28) a II. ütemben kerül sorra.

Az I. ütemben szereplő településeken a meglévő hulladék egy részét átrostálják, a veszélyes hulladékokat ártalmatlanításra elszállítják. A kommunális hulladékot rétegenként tömörítik. Az úgynevezett kirostált finom frakciót kiegyenlítő rétegenként, 0-50 centiméteres vastagságban elterítik. Ha a rekultiváció együtemű, akkor erre a felületre szigetelő réteg kerül, ami agyag, vagy mesterséges vízzáró szigetelés lesz. Erre jön végül a humuszban gazdag talaj, amit befűvesítenek.

A **II. ütembe** azok a hulladéklerakók kerültek, ahol még van a „szeméthegekben” gázgépződés. A cél, hogy a szervesanyag lebomlása ezeken a helyeken is megtörténjen.

(Forrás: <http://www.dareh.hu/2013/10/01/rekultivacio-ii-utem/>)

Székkutason a bezárt telepek közvetlenül veszélyeztetik a Natura 2000-hez tartozó

Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti gyepeket, illetve közvetve veszélyeztetik a szomszédos ingatlanon lévő különleges madárvédelmi területet.

(Forrás: <http://www.dontwasteit.hu/2013/10/22/indul-a-rekultivacio-a-delkelet-alfoldi-regioban/>)

Az országos tervvel összhangban a hulladékok csökkenésével semmiképpen nem lehet számolni.

A gazdasági növekedés tervezett mértékét alapul véve a települési szilárd hulladék csökkentésére irányuló célkitűzések nem megvalósíthatók, ezért a tervezési időszak végéig a települési szilárd hulladékok keletkezésének növekedésével kell számolni.

A fogyasztói szokásaink változásával és a csomagoló anyagok egyre növekvő felhasználása miatt a települési szilárd hulladékok fajlagos mennyisége évről-évre néhány százalékos növekedést mutat.

A helyi hulladékgazdálkodási tervek elsősorban a települési önkormányzatok felelősségi körébe tartozó hulladékáramokkal, illetve feladatokkal foglalkozik. Kevés olyan eszköz van tehát az önkormányzatok kezében, amellyel az adott településen képződő hulladékok mennyiségére bármilyen hatással bírhatnak. Leginkább az önkormányzat saját intézményeiben, illetve ezen intézmények beszerzési politikájában tudja érvényre juttatni azt az elvet, hogy háttérbe szorítja, vagy akár megtiltja bizonyos rövid élettartamú termékek, vagy egyutas csomagolással forgalomba került termékek, eszközök beszerzését, használatát. Ezzel a lépéssel ugyan a hulladékok mennyiségének lényeges csökkenése nem valósul meg a településen, azonban ösztönözheti a lakosokat és a gazdasági társaságokat hasonló döntések meghozatalára. Elsősorban tehát szemléletformáló hatással bír.

A hulladékgazdálkodás egyik alapelve a „szennyező fizet” elve, amely a hulladékok keletkezésének fontos eszköze lehet. Ez érvényesülhet, ha olyan hulladékszállítási díjak kerülnek bevezetésre, amelyek figyelembe veszik az adott ingatlanon vagy családnál ténylegesen keletkező hulladékok mennyiségét.

A hulladékhasznosítási célkitűzések teljesítése során figyelembe kell venni a költséghatékonyság elvét, tehát azokra a hulladékokra célszerű koncentrálni, amelyek nagy mennyiségben, viszonylag homogén összetételben és koncentráltan keletkeznek és hasznosításuk megoldható.

A hulladék hasznosítása terén el kell érni, hogy a hulladéknak minél nagyobb hányada hasznosításra kerüljön, lerakásra pedig csak a más módon nem ártalmatlanítható hulladék kerüljön.

Állati eredetű hulladékok esetében Székkutason az Önkormányzatok szerződést kötöttek az állati hulladékok az ATEV RT Hódmezővásárhelyi üzemével. A településen az ATEV RT gyűjtőkonténereket helyezték ki, amelyekbe az állati hulladék környezetszennyezés nélkül elhelyezhető. A konténerek zárt rendszerű ürítését saját ütemterv szerint a szolgáltató végzi. Az összegyűjtött állati hulladékot egyrészt a hódmezővásárhelyi üzembe szállítják feldolgozás, majd komposztálás céljából, másrészt azokat a hulladékokat, amelyek a szivacsos agyhártyagyulladás kórokozóját hordozhatják (kérődzők), a debreceni üzembe szállítják égetésre.

A 2002-ben begyűjtött és ártalmatlanított mennyiségek:

- 28,3 tonna égetésre
- 0,45 tonna komposztálásra

A település 2004-ben elkészítette Hulladékgazdálkodási tervét, melyet szakhatósági jóváhagyás után a képviselő testület rendeletben fogadott el. A Terv részletesen tartalmazza a település hulladékgazdálkodásának helyzetét, a fejlesztési irányokat és a célkitűzéseket, valamint a megvalósítás ütemezését.

2.9. Környezeti elemek állapota

2.9.1. Levegő

Levegőszennyezőnek kell minősíteni származásuktól és állapotuktól függetlenül azokat az anyagokat, amelyek olyan mértékben jutnak a levegőbe, hogy azzal az embert és környezetét kedvezőtlenül befolyásolják, vagy anyagi kárt okoznak.

A légszennyező forrásokat csoportosíthatjuk a kibocsátás módja szerint:

- Primer szennyező források, amelyek a szennyező anyagot termelik és a légkörbe juttatják
- Szekunder szennyező forrásoknak azokat nevezzük, ahonnan a levegőből egyszer már távozott, eltávolított, illetve a termelésből kivont szennyező anyagok ismételen a légkörbe kerülhetnek. Ilyenek a meddőhányók, az ipari létesítményeknek a talajra, utakra, növényzetre, épületekre üledett pora, amelyet a szél felkavar, a szemételepek, továbbá a szennyvizek, amelyekből az elnyelt gázok, oldószerek gőzei kidiffundálnak.

A légszennyező források fő típusai a kibocsátás helye szerint:

- **Pontszerű forrás**

A pontforrások (ún. koncentrált paraméterű források) azok, amelyeknél a légszennyező anyagok koncentrációja és a hordozó gázok térfogatárama, ezáltal a környezetbe lépő káros anyagok mennyisége egyértelműen meghatározható. A pontforrásokhoz tartozik a kémény, kürtő és szellőző.

A pontforrás elnevezés arra utal, hogy a szennyező anyagok a terjedés-hígulási számítások szempontjából „egy pontban” lépnek ki a környezeti szabad levegőbe. Az ún. magas pontforrásoknál (erőművek, ipartelepek magas kéményei) a légkör természetes hígító-képessége az év nagy részében optimális mértékben tud érvényesülni.

- **Felületi forrás**

A felületi (ún. szórt paraméterű vagy diffúz) forrásoknál a szennyező anyagokat kibocsátó felület nagysága ugyan meghatározható, de a hordozó gáz térfogata és sebessége nem, így a környezetbe kerülő anyagok mennyiségére csak közvetett mérések és számítások útján lehet következtetni. Itt a meteorológiai viszonyok, pl. szélesség nemcsak a már kilépett szennyező anyagok hígulását, hanem a diffúz forrásokból történő anyagkibocsátást is jelentősen befolyásolják.

A diffúz források lényeges alcsoportját képezik az ún. vonalas légszennyező források. Ide tartoznak a közutak, vasútvonalak, víziutak és légifolyosók. Ezeket a forrásokat az jellemzi, hogy szennyező hatásukat a rajtuk áthaladó járművek száma és egyedi kibocsátása határozza meg. Szennyező hatásuk mértéke közvetve ezen adatok mérésével és számítás útján határozható meg.

A légszennyezés folyamata három jól elkülöníthető szakaszból áll, ezek:

- *emisszió,*
- *transzmisszió*
- *immisszió.*

A különböző típusú forrásokból időegység alatt a környezeti levegőbe bocsátott szennyező anyag mennyiségét emisszióknak nevezzük, értékét általában kg/h egységben adjuk meg. A kibocsátás koncentrációja (emissziókoncentráció, g/Nm³) a légszennyező anyagoknak a hordozó gáz normál térfogatára vonatkoztatott mennyisége.

A második szakaszban, a *transzmisszió* során a levegőbe került szennyező anyagok hígulnak, ülepednek, fizikai és kémiai változásokon mennek át. A transzmissziót leíró összefüggéseket a légkörfizikai jelenségek mérése és értékelése útján számítják.

A harmadik szakasz — amely környezetünkkel, tevékenységünkkel közvetlen kapcsolatban van — az *immisszió* a környezeti levegőminőség. A kibocsátott szennyező anyagoknak a talajközeli levegőben kialakult koncentrációját nevezzük immisszióknak.

Az emberi tevékenység során jelentős mennyiségben emittált (kibocsátott) légszennyezők a kén-dioxid (SO₂), a nitrogén-oxidok vagy nitrózus gázok (NO_x), a szén-monoxid (CO), a szén-dioxid (CO₂) és a szilárd anyag.

A mezőgazdasági tevékenység részben ugyanolyan anyagokat juttat a levegőbe, mint amilyenek természetes körülmények között is keletkeznek. Emellett a mezőgazdaság kemikalizálódásával számos új, a természet egyensúlya szempontjából is sok veszélyt rejtő, különböző halmazállapotú anyag került alkalmazásra.

Korábban a mezőgazdaság csak kismértékű, főleg helyi jelentőségű szennyező volt, ma azonban már a biológiai egyensúly szempontjából veszélyes légszennyező forrás.

A mesterséges eredetű levegőszennyeződés legnagyobb részét a közlekedés, az ipari és az erőművi technológiák, valamint a háztartások tüzelése okozzák. Ezen források részaránya az idők során folyamatosan változik.

Néhány évtizeddel ezelőtt az ipari tevékenység volt a fő légszennyező forrás, azonban a motorizáció ugrásszerű fejlődése következtében ma a közlekedés a legnagyobb szennyező.

Az egyéb eredetű szennyeződések folyamatosan csökkennek az alábbi okok miatt:

- az ipari szennyezők szankcionálása, környezetbarát technológiák alkalmazása
- kevésbé szennyező energiahordozók és korszerű tüzelőberendezések használata az erőművekben, iparban és a háztartási tüzelésben.

Habár napjainkban a közlekedési eredetű légszennyezés a legnagyobb részarányú, a korszerűsödő gépjárműállomány a gépjárművek számának növekedése mellett sem növeli tovább a szennyezettséget.

A közlekedés általában port, kormot, különféle szénhidrogéneket és származékait, kén-dioxidot, szén-oxidokat (CO, CO₂) juttat a levegőbe. A robbanómotorok közül a dízel üzemű motorok kipufogógáza a magas nyomáson lezajló égés következtében nitrogén-oxidokban dús (NO, NO₂, NO_x). A gázolaj kéntartalma SO₂ alakjában jelenik meg a kipufogógázokban.

A benzin üzemű motorok kipufogógázai szén-monoxidot, benzingőzt, aldehideket, egyenes

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

láncú és gyűrűs szénhidrogéneket tartalmaznak.

A háztartási tüzelés, fűtés levegőszennyező hatásának fő oka a tökéletlen elégetés. Egységnyi tüzelőanyag mennyiség lényegesen több szennyeződést okoz, ha kis tüzelőegységekben égetik el, mintha korszerű nagyteljesítményű kazánokban égetik el. Szén használata esetén termelődik a legnagyobb mennyiségű, legtöbb fajta szennyező anyag. Előnyösebb az olajtüzelés, míg a gáztüzelésnél szilárd szennyeződés gyakorlatilag nem keletkezik, nő viszont a nitrózus gázok emissziója.

Székkutas településen az elmúlt néhány évben imissziós mérések nem történtek.

Az OKIR (Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer) a következő éves adatokat tárolja az adatbázisában.

Településre vonatkozó összesített több légszennyező anyagra / Összesített kibocsátási adatok / Összesítések egy közigazgatási területre - Székkutas	2010	2011	2012	Összesen (kg)
Szennyezőanyag				
2 - Szén-monoxid	45	31	5	81
3 - Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂	231	165	207	603
999 - SZÉN-DIOXID	285 654	148 566	189 084	623 304

Megjegyzés: A határértékkel nem szabályozott anyagok neve nagybetűvel jelenik meg.

Forrás: OKIR

A település a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002.(X.7.) KvVm rendelet 1. számú melléklete szerint a következő besorolást kapta.

26.táblázat: Határértékek

Légszennyező anyag	Zónacsoport jele	Légszennyezettségi tartomány (µg/m ³)
SO ₂	F	50 µg/m ³ alatt
NO ₂	F	26 µg/m ³ alatt
CO	F	2500 µg/m ³ alatt
Szilárd (PM ₁₀)	E	10 – 14 µg/m ³

(Forrás: 5. melléklet a 4/2011. (I. 14.) VM rendelethez)

5. *E csoport:* azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

6. *F csoport:* azon terület, ahol a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

Székkutas és környezete I. levegőtisztasági osztályba sorolt, a Körös-Maros Nemzeti Parkhoz tartozó természetvédelmi terület a „Kiemelten védett” kategóriába tartozik.

Székkutas mezőgazdasági jellegéből adódóan a mezőgazdasághoz kapcsolódó légszennyezés, elsősorban a talajmunkák végzésével együtt járó kiporlás a jelentős.

Székkutas térségében a levegőből származó savas ülepedés (savas esők) nem fordul elő.

Mivel Székkutason nincsenek üzemek, gyárak, ipari létesítmények, ezért a településen nem keletkeznek és nem jutnak a környezetbe, azaz a légtérbe ipari jellegű levegőszennyező anyagok. A településen keletkező légszennyező anyagok többsége a háztartásokból és a közlekedésből, illetve a mezőgazdasági tevékenységből származnak.

A háztartásokból elsősorban kén-dioxid - SO_2 - és szén-monoxid - CO - kerül ki a levegőbe. A lakásokat többnyire fával, szénrel, háztartási szeméttel, a háztartásokban keletkező lomokkal fűtik fel, ezáltal jelentős légszennyezést okozva különösen a téli időszakban. A káros anyag kibocsátásának mennyiségét csökkenteni lehetne, a mind nagyobb arányú földgázzal történő fűtésre való átállás.

Fűtési szezonban tehát jelentős a településen a szilárd tüzelési módot használó háztartásokból származó levegőszennyező anyag kibocsátása.

Az országos tendenciához hasonlóan, Székkutason is az elmúlt években a motorizáció fejlődése következtében a közlekedési légszennyező anyagok jelentősége megnőtt a levegő minőségének alakításában. Jellemzően a nitrogén-oxidok, a szén-monoxid, az illékony szerves vegyületek, a kén-dioxid (elsősorban a dízelüzemű járművekből), az elemi szén (korom) és az aeroszol részecskék mennyisége növekedett meg a közlekedés hatására.

A forgalmi eredetű terhelés, a gépkocsik kipufogógázai rontják a levegő minőségét, veszélyeztetik az emberi egészséget, rossz közérzetet okoznak, károsítják a növényzetet. Különösen a település és egyben a megye egyik legforgalmasabb útja, a 47-es főút mentén, amely a településen az átmenő forgalmat is levezeti.

A közlekedésből eredő levegőszennyezés mérséklése forgalomtechnikai eszközökkel, a települést az átmenő forgalomtól tehermentesítő elkerülő út megépítésével, környezetkímélőbb járművek használatával (anyagi lehetőségektől függ) és kerékpárutak építésével valósítható meg.

A lakosság helyi közlekedése 95 %-ban kerékpárral és gyalog történik. A légszennyezettség csökkentésén kívül a balesetveszély csökkentésében is nagy szerepe lenne a Székkutatst Hódmezővásárhely településsel összekötő kerékpárút megépítése.

Elmondható tehát, hogy a helyi közlekedés számottevően nem terheli a levegőt, ugyanakkor jelentős az átmenő forgalom.

A néhány még meglévő földútról a pormentesített aszfalt utakra sárfelhordás történik ezzel is növelve a szálló por mennyiségét.

A településen jellemző a belterületi, illetve külterületi állattartás, főleg sertést, juhot, illetve baromfit tartanak. Az állattartásból eredő bűzhatás nem elhanyagolható. Székkutason helyi rendelet szabályozza az állatok tartását. A mezőgazdasági tevékenységből eredő légszennyezés másik tényezője az üledő és a szálló por. A mezővédő erdősávok hiánya, a zöldfelületek általában csekély volta, és kismértékben a talajok deflációjából származó terhelés a közlekedésből származó porszennyezéssel együtt szennyezettséget eredményezhet.

Egy légszennyező forrásként nyilvántartott, mezőgazdasági tevékenységet folytató vállalkozás található Székkutason.

Az Új Élet Mezőgazdasági Szövetkezet központjában 7 db bejelentett pontforrás üzemel (gázos léghevítők).

A Szövetkezet 0361/25 hrsz. alatti keverőtelepén (a 47-es út 176,00 kilométerszelvényénél) több nyilvántartott pontforrás is üzemel. Ezek szárító berendezések, porleválasztó ciklonnal ellátva. Továbbá a takarmánykeverő telep fűtését 1 db 250 kw teljesítményű, gázüzemű kazán szolgálja, amely bejelentett pontforrás, azonban határérték túllépést nem eredményez.

A hrsz. sertéstelepen (0369/9 hrsz) 12 db bejelentett pontforrás található (léghevítő berendezések).

Amennyiben a tevékenység és az alkalmazott technológia határérték túllépést mutatna, úgy a Környezetvédelmi Felügyelőség kötelezné a céget annak megszüntetésére.

Székkutas Község Önkormányzatához a telephely működésével kapcsolatosan lakossági panasz nem érkezett.

Megemlíthetjük a Herbária Zrt. helyi üzemét, de a tevékenység jelentős légszennyezést nem okoz.

(Forrás: Mártély, Mindszent, Székkutas települések kistérségi társulásának Környezetvédelmi Programja)

2.9.2. Felszíni és felszín alatti vizek

A vízminőség a víz fizikai, kémiai és biológiai tulajdonságainak összessége.

Magyarországon 1994. január 1-től a vizek minősítését, osztályozását az MSZ 12749 szabvány alapján végzik. A vizek minősítése az egy adott évben elvégzett mintavételek mérési eredményei alapján történik az alábbi jellemzők alapján: oxigénháztartás (A csoport), nitrogén- és foszforháztartás (B csoport), mikrobiológiai jellemzők (C csoport), mikroszennyezők (szerves és szervetlen mikroszennyezők), toxicitás (D csoport) valamint egyéb jellemzők (E csoport). Az egyes csoportokba számos mérendő komponens tartozik.

A víz fizikai tulajdonságai közül elsősorban a vízmozgások, a hőmérsékleti és a fényviszonyok azok, amelyeknek mind a vízterek jellemzése, mind az élőlények előfordulása szempontjából döntő jelentősége van.

A víz kémiai minősége szempontjából a vízben oldott gázok, az oldott sók és a szerves anyagok jelentősége a legnagyobb. A vízben részben fizikailag, részben kémiailag oldott gázok közül az oxigén, a széndioxid, az ammónia és a kénhidrogén a legjelentősebbek.

A felszíni vizekben végbemenő életfolyamatokhoz oldott oxigén szükséges, hiánya a víz minőségére rendkívül káros. Oxigén szükséges a szennyvízzel bejutó különféle anyagok oxidálásához, illetve lebontásához is.

A vizek, különösen a szennyvizek igen sokféle szerves anyagot tartalmaznak, amelyek a vizekben oldott és formált formában található (ide tartoznak maguk a vízben lévő élőlények is, mint élő formált szerves anyag). A szerves anyagok egyenkénti mennyiségi meghatározása (sőt kimutatása is) ma még rendkívül körülményes, ezért a gyakorlati vízanalitikában általában nem egyedi vegyületeket, hanem a víz szerves anyag tartalmára összességében utaló ún. csoportparamétereket határoznak meg, mennyiségüket azzal az oxigénmennyiséggel jellemezik, amely adott körülmények között oxidálásukra elfogy. Az oxigénigény biokémiai vagy kémiai módszerrel határozható meg.

A **biokémiai oxigénigény (BOI)** az az oxigénmennyiség, amely a vízben levő szerves anyagok aerob úton meghatározott idő alatt (rendszerint 5 nap) történő biokémiai lebontása során elfogy, értékét mg/l-ben adjuk meg (BOI₅). A teljes biokémiai oxigénigény (TBOI) a szerves szennyezők teljes biokémiai lebontásához szükséges oxigén mennyisége, ez nem azonos az elméleti oxigénigénnyel (EOI), amely a szén-dioxidig és vízig történő teljes oxidáláshoz elméletileg szükséges oxigénmennyiség.

Bár a biokémiai oxigénigény meghatározása közelíti meg legjobban a természetben lejátszódó folyamatokat, időigénye miatt a szerves szennyezettség mértékére elterjedtebben használják a **kémiai oxigénigényt (KOI)**, amit a vízminta kálium-permanganáttal (KOI_{ps}) vagy kálium-dikromáttal (KOI_k) történő egyórás forralása során elhasznált vegyszerrel egyenértékű oxigénfogyasztással jellemezzük. A kálium-dikromát erélyesebb oxidálószer,

így vele az elméleti oxigénfogyasztás jobban megközelíthető. Műszeresen mérhető az összes szerves szén (TOC) ill. az oldott szerves szén (DOC).

A szerves anyagcseretermékek és az elpusztult élőlények testének anyagai ammóniává alakulnak, de számottevő mennyiségben ürítenek ammóniát a gerinces és gerinctelen állatok is. Az ammóniát mind az algák, mind a növények közvetlenül – mint nitrogénforrást – hasznosítják.

A **nitrogénvegyületek** közül az ammónia a legkárosabb: egyrészt zavarja a vízelőkészítést az ivóvíz tisztítás során, mert a klórozás során szag- és ízrontó klóraminok keletkeznek, másrészt magasabb pH-értéknél a szabad ammónia halpusztulást okoz. A talajvizek fokozódó **nitrát** tartalma nemcsak a csecsemőkre jelent életveszélyt, de az idősebbek rákos megbetegedését is elősegíti.

Állóvizekben a többi nitrogénvegyület felhalmozódása éppoly káros, mint **foszforvegyületek**é: a bekövetkező tápanyagdúsulás siettetni a tavak öregedési folyamatát (eutrofizálódás). A vizek foszforkoncentrációjának növekedését elsősorban külső – döntően antropogén eredetű – szennyezés (szennyvízbevezetés, műtrágya bemosódás, mosószeres) idézi elő.

Mikroszennyezők

Elsősorban a felszíni vizek ivóvízként való felhasználása során jelent gondot, hogy a hagyományos szennyező anyagokon kívül egyre több olyan anyag kerül a vizekbe, amelyek viszonylag kis mennyiségben is rendkívül káros hatásúak. Ezek az ún. mikroszennyezők nemcsak íz- és szagrontó hatásul jelentkezik, hanem többnyire mérgező, esetleg rákkeltő anyagok, amelyek emberen kívül más élőlényeket is közvetlenül vagy a táplálékláncban akkumulálódva károsíthatnak. anyagot, és nem ismerjük valamennyi anyag hatását az emberi szervezetre. Veszélyességüket fokozza, hogy többségük a hagyományos szennyvíztisztítás, illetve vízelőkészítés során nem távolítható el. A mikroszennyezők két nagy csoportja a **szervetlen mikroszennyezők** (pl. vas, mangán, higany, kadmium) és a **szerves mikroszennyezők** (pl. kőolajszármazékok, mosószeres, növényvédő szerek).

Biológiai vízminősítés

A biológiai vízminőség a víz azon tulajdonságainak összessége, amelyek a vízi ökoszisztémák életében fontosak, létrehozzák és fenntartják azokat.

A biológiai vízminőség jelenségei, változásai és mutatószámai négy tulajdonságcsoportba sorolhatók:

- halobitás;
- trofitás;
- szaprobitás;
- toxicitás.

A halobitás, trofitás, szaprobitás és toxicitás egymással szorosan összefüggnek.

A fotoszintetizáló szervezetek szaporodásához fényre és tápanyagra van szükség. Azokat a vizeket, amelyek tápanyaggal bőségesen ellátottak, s így bennük mind az algák, mind a makrofitonok nagy mennyiségben vannak jelen, eutrófoknak nevezzük. Az a jelenség, amely során a tavakban a tápanyagdúsulás hatására nagymértékben elszaporodnak az elsődleges termelők az **eutrofizáció**. Az eutrófizálódás a tavak kialakulásától azok feltöltődéséig tartó természetes folyamat, amelyet az emberi tevékenység tápanyagok vízbejuttatásával olyan

mértékben képes meggyorsítani, hogy a természetes körülmények között esetleg több tízezer évig tartó folyamatnak az ember számára káros következményei (algaszaporodás, oxigénhiány, halpusztulás, üdülésre alkalmatlanság, vízellátásban zavarok) már egy emberöltőn belül jelentkezhetnek

Bakteriológiai vízminősítés

A háztartási szennyvizekkel olyan kórokozó (patogén) baktériumok is kerülnek a vízfolyásokba, amelyek közegészségügyi ártalmakhoz, járványokhoz vezethetnek, ha a kutakból vagy vezetékes vízellátással fertőzést okoznak. A felszíni kórokozó baktériumot tartalmaznak. Az ivóvizekre vonatkozó egyik legfontosabb minőségi kritérium, hogy kórokozó baktériumot nem tartalmazhatnak.

A vizek fertőzöttségére a fekáliás szennyezést jelző és biztonságosan kimutatható kólibaktériumok (pl. *Escherichia coli*) meghatározása nyújt általános tájékoztatást, ezek a baktériumok ugyanis az emberi béltraktus természetes, az emésztéshez nélkülözhetetlen flórájához tartoznak. Megjelenésük a vízben azt jelenti, hogy a kérdéses víz a közelmúltban valamilyen módon fekáliával szennyeződött, ekkor az egyes betegségeket (hastífusz, dizentéria, kolera) okozó baktériumok tenyésztését is megkísérlik.

A vizet a kólititer vagy a kóliszám alapján minősítik.

Vízminőségi osztályok

Felszíni vizeinket a vízi ökoszisztéma viszonylagos stabilitását biztosító és egyidejűleg a mértékadó vízhasználatok (ivó- és ipari vízellátás, öntözés és halgazdaság) igényeit kielégítő integrált követelményrendszer alapján minősítjük. A minősítéshez kiválasztott komponensek kívánatos és tűrhető határértékeit a hatályos szabvány (MSZ-12749) tartalmazza.

Az integrált követelményrendszer alapján felszíni vizeink öt osztályba sorolhatók.

I.	Kiváló
II.	Jó
III.	Tűrhető
IV.	Szennyezett
V.	Erősen szennyezett

I. osztály: kiváló víz.

Mesterséges szennyező anyagoktól mentes, tiszta, természetes állapotú víz, amelyben az oldottanyag-tartalom kevés, közel teljes az oxigéntelítettség, a tápanyagterhelés csekély és szennyvízbaktérium gyakorlatilag nincs.

II. osztály: jó víz.

Külső szennyező anyagokkal és biológiailag hasznosítható tápanyagokkal kismértékben terhelt, természetes szagú és színű víz. A vízi szervezetek fajgazdagsága nagy, egyedszámuk kicsi, beleértve a mikroorganizmusokat is. Szennyvízbaktérium kevés.

III. osztály: tűrhető víz.

Mérsékelt szennyezett (például tisztított szennyvizekkel már terhelt) víz, amelyben biológiailag hasznosítható tápanyagterhelés eutrofizálódást eredményezhet.

Szennyvízbaktériumok következetesen kimutathatók. Az életközösségben a fajok számának csökkenése és egyes fajok tömeges elszaporodása vízszíneződést is előidézhet. Esetenként szennyeződésre utaló szag és szín is előfordul.

IV. osztály: szennyezett víz.

Külső eredetű szerves és szervetlen anyagokkal, illetve szennyvizekkel terhelt, biológiailag hozzáférhető tápanyagokban gazdag víz. Az oxigénháztartás jellemzői tág határok között változnak, előfordul anaerob állapot is. A nagy mennyiségű szerves anyag biológiai lebontása, a baktériumok nagy száma (ezen belül a szennyvízbaktériumok uralkodóvá válnak), valamint az egysejtűek tömeges előfordulása jellemző. A víz zavaros, esetenként színe változó, előfordulhat vízvirágzás is. A biológiailag káros anyagok koncentrációja esetenként a krónikus toxicitásnak megfelelő értéket is elérheti. Ez a vízminőség kedvezőtlenül hat a magasabb rendű vízi növényekre és a soksejtű állatokra.

V. osztály: erősen szennyezett víz.

Különböző eredetű szerves és szervetlen anyagokkal, szennyvizekkel erősen terhelt, esetenként toxikus víz. Szennyvízbaktérium-tartalma közelíti a nyers szennyvizekéhez. A biológiailag káros anyagok és az oxigénhiány korlátozzák az életfeltételeket. A víz átlátszósága általában kicsi; zavaros, bűzös, színe jellemző és változó. A bomlástermékek és a káros anyagok koncentrációja igen nagy, a vízi élet számára krónikus, esetenként akut toxikus szintet jelent.

A szabvány a jellemző paramétereket öt mutatócsoportba sorolja:

- A – oxigénháztartás
- B – tápanyag (nitrogén és foszfor) háztartás
- C – mikrobiológiai jellemzők
- D – mikroszennyezők és toxicitás, ezen belül alcsoportok
- D1 – szervetlen mikroszennyezők
- D2 – szerves mikroszennyezők
- D3 – toxicitás
- D4 – radioaktív anyagok
- E – egyéb jellemzők

Felszíni vizek

A felszíni vizek előfordulását tekintve Csongrád megye kedvező adottságúnak tekinthető: a megye É-D-i tengelyében folyik a Tisza, melybe ÉK-en a Hármas-Körös, DK-en pedig a Maros kapcsolódik. A megye területének felét (2020 km²) veszélyeztetik a Tiszán és mellékfolyóin levonuló árhullámok, s a probléma mintegy 400 ezer embert érint közvetlenül. Az árvízvédelmi biztonságot nem elsősorban a gátak magassági hiányai csökkentik, hanem a gátak állékonysági problémái, az általajproblémák, az ősmeder-keresztezések helyei és a gátakat a mértékadó árvízszint alatt keresztező műtárgyak. Székkutas területét közvetlenül árvízveszély nem fenyegeti.

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

A 7. ábra a felszíni vizek minőségét mutatja be a hódmezővásárhelyi kistérségben:

7. ábra A felszíni vizek minősége

Forrás: ATIKÖFE						
Csoport	Vízminőségi jellemzők	Mértékegység	Mintavételi helyek			
			Mártélyi holtág	Tisza Mindszent	Kurca	Körtvélyesi holtág
A	Oldott oxigén	mg/l	III.	II.	V.	IV.
	Oxigéntelítettség	%	III.	II.	V.	V.
	Biokémiai oxigénigény BOI5	mg/l	-	I.	II.	-
	Kémiai oxigénigény KOIps	mg/l	V.	II.	III.	III.
	Kémiai oxigénigény KOId	mg/l	-	III.	IV.	-
	Összes szerves szén	mg/l	-	-	-	-
	Szaprobítási index		III.	III.	-	III.
A csoport minősítése			V.	III.	V.	V.
B	Ammónium (NH4-N)	mg/l	II.	I.	V.	I.
	Nitrit (NO2-N)	mg/l	III.	II.	V.	III.
	Nitrát (NO3-N)	mg/l	I.	II.	II.	I.
	Ortofoszfát (PO4-P)	□g/l	III.	II.	V.	III.
	Összes foszfor	□g/l	-	III.	V.	-
	Klorofill-a	□g/l	IV.	II.	II.	IV.
	B csoport minősítése			IV.	III.	V.
C	Coliform szám	i/ml	III.	IV.	-	IV
	C csoport minősítése			III.	IV.	-
D	Kőolaj és termékei	□g/l	-	III.	III.	-
	Fenolok	□g/l	-	II.	III.	-
	ANA detergenssek	□g/l	-	I.	IV.	-
	Alumínium (oldott)	□g/l	-	I.	-	-
	Arzén (oldott)	□g/l	-	-	-	-
	Bór (oldott)	□g/l	-	-	-	-
	Cianid (össz)	□g/l	-	-	-	-
	Cink (oldott)	□g/l	-	I.	-	-
	Higany (oldott)	□g/l	-	I.	-	-
	Kadmium (oldott)	□g/l	-	I.	-	-
	Króm (oldott)	□g/l	-	I.	-	-
	Nikkel (oldott)	□g/l	-	I.	-	-
	Ólom (oldott)	□g/l	-	I.	-	-
	Réz (oldott)	□g/l	-	I.	-	-
	Össz. □-aktivitás	Bq/l	-	III.	-	-
	Cézium-137	Bq/l	-	-	-	-
	D csoport minősítése			-	III.	IV.
E	pH		III.	II.	II.	III.
	Vezetőképesség	□S/cm	IV.	I.	IV.	II.
	Vas (oldott)	mg/l	I.	I.	II.	II.
	Mangán (oldott)	mg/l	II.	I.	II.	IV.
	E csoport minősítése			IV.	II.	IV.

<p>A Oxigén háztartás</p> <p>B Tápanyag háztartás</p> <p>C Bakteriológia</p> <p>D Szerves- és szervetlen mikroszennyezők</p> <p>E Egyéb</p>	<p>I. osztály „kiváló víz”</p> <p>II. osztály „jó víz”</p> <p>III. osztály „tűrhető víz”</p> <p>IV. osztály „szennyezett víz”</p> <p>V. osztály „erősen szennyezett víz”</p>
---	--

Vízminőségi problémák miatt felszíni vízfolyások inkább csak mezőgazdasági célokra használhatók fel, s két jól elkülöníthető csoportra oszthatók: élővizek és csatornák. Ez utóbbiak minden paraméter tekintetében szennyezettebbek az előzőeknél.

A megye élővizeinek a minőségére alapvető hatással van a folyók országhatáron túlról érkező szennyezettsége. Ezt a helyzetet tovább rontja az, hogy Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megyében a települések szennyvizei, illetve a mezőgazdasági területekről elfolyó/elvezetett szennyezett többletvizek a csatornákon keresztül a vízfolyásokba kerülnek.

A megye homokhátsági területein, illetve annak peremrészein található néhány szikes tó. Az 1980-as és '90-es évek száraz időszaka után az utóbbi évek csapadékos időjárása többnyire megoldotta ezek vízháztartási problémáit. A tavak között különleges helyet foglal el a Fehértó, amelynek természetes medrét tovább alakították és természetvédelmi oltalma, illetve halászati hasznosítása rendszeres konfliktusforrás.

A megye legjelentősebb csatornái többnyire kettősfunkciójúak, nedves időszakokban a belvíz elvezetését szolgálják, száraz időszakokban pedig öntözővizet szállítanak a mezőgazdasági területekre. A belvízelvezetés következtében jelentős mértékű a csatornák vizében a növényi tápanyagok mennyisége, állapotukat rontja az is, hogy helyenként az üvegházakban, fóliasátrakban fűtésre használt termálvizet is beléjük engedik.

Vízvédelem Székkutason

A mai Székkutas területén „élő víz” már nincsen, de volt a múltban. Kutast és vidékét, szinte mindenkor a vadvizek rongálták, melyek a Kakasszéki-ér és a Ficséri ér útján jutottak el a Kutasi határba. A terepalakulatok még ma is mutatják, hogy a területen igen széles és mély „ösfolyó” volt. Hajdani erős folyását igazolja a medrében és a partja mentén található édesvízi homok, melyet több helyen ma is bányásznak.

Székkutason meglehetősen gyakori károkozó a *belvíz*. Majdnem minden évben előfordulnak belvízi elöntések. Leginkább a szántó károsodik, de a réteket és legelőket is érik károk.

A belvizek előfordulásának a földrajzi fekvésből és a földtani felépítésből következő természetes okai vannak, amelyek a gondos környezethasználattal is csak korlátozottan befolyásolhatók.

A belvíz nemcsak a mezőgazdasági területeket, de a települések belterületét is veszélyezteti. A települési belvízproblémák mindazonáltal ritkábbak, mint a mezőgazdaságiak.

Székkutason a belvízrendszer vizeit a Kút völgy-Kakasszéki csatorna gyűjti össze és juttatja a vizeket a főbefogadó Tisza folyóba a Hódtó-Kistiszai főcsatornán keresztül. Nagyobb belvízvonulás esetén, az érdekeltségi területen kívül a Szentesi Vízgazdálkodási Társulat kezelésében lévő Szegfű szivattyúállás 0,5 m³/sec kapacitással a rendszer vízelvezetésében részt vesz.

Jelenleg a főcsatorna és szivattyútelep üzemeltetését a Vízügyi Igazgatóság látja el.

A községben részben kiépített főként nyíltárkos csapadékvíz elvezető rendszer van.

Az árkok és csatornák megfelelő rendszeres karbantartás esetén képesek a belterületi vizek levezetésére. A délkeleti községrész hiányzó csapadékvíz elvezető csatornahálózata uniós támogatással épült meg, a 10% önerőt az önkormányzat pályázat útján szerezte meg.

A 2013. augusztusig tartó munkák során 3 kilométer hosszan újjátottak fel, illetve építettek csapadékvíz-elvezető árkokat, amelyekből 500 méter szilárd medrű.

A beruházás főként a belvíz által leginkább veszélyeztetett Németh László utcát és összesen 120 ingatlant érintett. A megvalósult munkáknak köszönhetően a csapadékvíz elvezetése biztonságosabbá vált, a víz gravitációval jut el a kakasszéki csatornába, korábban át kellett szivattyúzni. A következő lépés, megfelelő uniós pályázat esetén, a pusztaszéli tanyák és az ófalu belvízmentesítése lesz. A 2014. tavasszal indult szennyvízprojekt is jelentősen javítja majd Székkutas vízgazdálkodását, belvíz általi veszélyeztetettségét.

(Forrás:http://www.delmagyar.hu/hodmezovasarhely_hirek/szekkutas_bucsut_mond_a_belviznek/2364192)

A külterületi befogadó csatornák rendszeres karbantartása szükséges és elengedhetetlen.

Felszín alatti vizek

A felszín alatti vizek közül a talajvizet - mennyiségi-minőségi problémák miatt - csak a nem ivóvízminőséget igénylő egyedi kutas vízhasználatok (pl. öntözés) kielégítésére használják fel, illetve egyre csökkenő mértékben még külterületi (tanyai) vízellátásra is igénybe veszik. A vízkészlet kihasználtsága az 1980-as évek végén volt a legnagyobb mértékű, emiatt talajvízszint-süllyedésben megmutatkozó vízháztartási problémák jelentkeztek. Az utóbbi évek csapadékos időjárásának köszönhetően a talajvízszint-változás tendenciája megfordult.

A rétegvíz-készlet az Alföld és a megye legnagyobb és földtanilag leginkább védett helyzetű felszín alatti vízfésésege. Az Alsó-Tisza völgye, így Csongrád megye területe is jellegzetes feláramlási terület. A víz minőségileg sok esetben közvetlenül is felhasználható ivóvíz-ellátási célokra, de a megye déli területein oldott vas-, mangán-, arzén-, ammónia- és metántartalma miatt - ivóvízként történő fogyasztás előtt - kezelni szükséges. A Tiszántúlon problémát jelent a víz lágysága is.

A rétegvíz szinte mindenfajta vízellátási célra felhasználható, ezért intenzív termeltetése miatt tároló rétegeinek nyugalmi szintje 0,1-0,3 m/év ütemű süllyedést mutatott az 1980-as évek végéig. Azóta - a csökkenő vízkitermelés miatt - a víztartók visszatöltődése tapasztalható, amely a rétegnyomások stabilizálódásában, illetve minimális emelkedésében nyilvánul meg.

A felszín alatti vízhasználatokat jellegük szerint kommunális (ivóvíz), mezőgazdasági, valamint ipari vízhasználatok közé sorolhatjuk. Az ipari vízhasználat egyik településen sem jellemző, ezért a legjelentősebb felszín alatti vízhasználati mód a mezőgazdasági célú felhasználás, azaz az öntözés.

A kistérség közüzemi ivóvíz ellátása a rétegvíz készletre települt.

Felszín alatti vízvédelem Székkutason

Vízföldtani szempontból Székkutas az un. Dunai szerkezeti árok területén helyezkedik el. A település területén a felszín alatti vízkészlet tárolói üledékes kőzetek, amelyek folyóvízi és tavi környezetben rakódtak le a földtörténeti jégkorszakban (pleisztocén), valamint az azt megelőző pliocén időszakban, a Pannon tó medencéjének feltöltésével. A mintegy 700 m vastagságú folyóvízi hordalékok talaj- és rétegvizet, a pliocén hordalékok már magasabb hőmérsékletű termálvizet is tartalmaznak.

A község rétegvíz készlete földtanilag védettnek tekinthető, jelenleg szennyeződése nem tapasztalható.

Székkutas a 219/2004. (VII. 21.) Korm. Rendelet 2. melléklete szerint *felszín alatti víz állapota szempontjából fokozottan érzékeny terület*.

A felszíni és a felszín alatti vizeket veszélyeztető szennyező források

Székkutason is feltételezhető, hogy a szennyvizek szikkasztásának következtében a talajvíz nitrátkoncentrációja megnőtt és bakteriálisan fertőzötté vált. A mezőgazdaságilag művelt

területeknél is fennáll a diffúz szennyezés veszélye (műtrágyázás, növényvédőszer), de ez megbízható adatokkal nincs alátámasztva.

A felszín alatti vizeket a kommunális szennyvízen túl az állattenyésztésből származó trágya, illetve trágyalé veszélyezteti. Székkutas belterületén ingatlanonként csak kisebb mennyiségű állattartás folyik, míg a külterületen nagyobb állattartó telepek is vannak. A község területén az állattartásból származó szennyezések nagysága kisebb, de ez a szennyezés Székkutas belterületén több ponton érintheti, ezáltal nagyobb területet érinthet a szennyezés. Ugyanakkor a külterületen lévő nagyobb állattartó telepeken nem megfelelően elhelyezett trágya, trágyalé esetén a szennyezés csak egy adott helyen történik, de nagyobb koncentrációban. Ezek a szennyezések szerves és szervetlen anyagterhelést, illetve bakteriológiai fertőzést is okozhatnak.

Ilyen állattartó telepeket üzemeltetett az Új Élet Mezőgazdasági Szövetkezet két helyen is. Mindkét telep a 47-es út bal oldalán található a település külterületén. A 12.000 db/év kapacitású sertéstelep a település után Orosháza felé, 0369/9 hrsz. területen helyezkedik el.

A műszaki védelem nélküli hígtrágya tároló 4 ha területen van. Az eredetileg hárommedencés tároló alatt csak természetes agyagréteg védelem található.

A másik állattartó telep a település előtt 3 km-re található tehenészeti telep 300 db-os fejőstehén állománnyal. A telepen szintén műszaki védelem nélküli trágyatárolás van, melyről tényfeltárási dokumentáció készült. Teljes körű környezetvédelmi felülvizsgálatra kötelezettek. A tehenészet fejőházánál a szennyvízelvezetés sem megoldott, így víz- és talajszennyező forrásként szerepel.

A Szövetkezet 2010. február-márciusban döntött a sertéstelep állományának felszámolásáról: az állatokat később értékesítették, a hizlaldákat pedig bérbe adták egy cégnek, amely folyamatosan üríti ki a telepet. Szent Imre, a megyei vállalkozás elnöke szerint Székkutason is elsősorban a takarmánydrágulás és a kedvezőtlen időjárás, illetve az ezek hatásaként kialakult rossz gazdasági környezet tehető felelőssé a telep felszámolásáért.

(Forrás: <http://www.fmteszov.gportal.hu/gindex.php?pg=13706182&nid=5864450&cmd=inscomment>)

Az ivóvíz-ellátásra felhasznált rétegvizek minősége stabil, tisztítás nélkül közüzemi szolgáltatásra alkalmasak. A vízmű telepen csak fertőtlenítés történik, hogy elkerüljék az ivóvízhálózatban a bakteriális fertőzés veszélyét.

A felszín alatti vizeket jelenleg is szennyezi a település határában lévő volt kommunális hulladéklerakó, amelyet már bezártak. A hulladék lerakás hosszú éveken keresztül erre a területre történt, amelyből a szennyező anyagok mára már bejuthattak a talajvízbe.

(Forrás: Mártély, Mindszent, Székkutas települések kistérségi társulásának Környezetvédelmi Programja)

2.9.3. Talaj

Hódmezővásárhely térsége az Alföld nagytájon belül helyezkedik el, ezen belül a Csongrád megye Tiszántúli részén a Körösök és a Maros folyó által lehatárolt, Körös-Maros közi síkság területén helyezkedik el. A kistérség két kistájat, a Dél-Tisza völgyét (Mindszent) és a Csongrádi-síkot (Hódmezővásárhely, Mártély, Székkutas) érint.

A kistérség egész területe síkvidék.

A Dél-Tisza völgye ártéri szintű síkság, melynek tengerszint feletti magassága 77 és 91 m közötti. A felszínen többnyire öntésiszap van, amely lefelé réti agyagba, agyagos iszapba, majd egyre durvuló folyóvízi üledékbe megy át, kiegészülve a Mindszent térségében található parti dűnék homokanyagával. A hosszan elnyúló folyóvölgyi kistájban a legnagyobb területi részarányal réti öntés és réti talajok alakultak ki.

A Csongrádi-sík (Hódmezővásárhely, Mártély, Székkutas) tengerszint feletti magassága 80 és 101 m közötti. A kistáj enyhén a Tisza-völgy irányába lejtő, a marosi hordalékkúphoz kapcsolódó tökéletes síkság, rendkívül kis relatív reliefű (1 m/km^2 alatti a jellemző érték), alacsony ármentesített síkság, amit rossz lefolyású mélyedések tagolnak. A felszíni formák egyveretűek, változatosságot a lösziszapos felszín szikes agyaggal kitöltött erodált mélyedései jelentenek. A kistáj földtani adottságára jellemző az agyagos, iszapos felszínközeli üledékeket keletről nyugatra egyre vastagodó infúziós (ártéri) lösztakaró fedi. Ehhez jelentős hasznosítható építőipari nyersanyag előfordulások kötődnek: téglanyag, illetve az egykori medrek vonalain homok.

A kistérségben a természeti adottságokból következően számottevő ipari nyersanyag nincs, viszont mezőgazdaságilag jól hasznosítható, értékes termőterületek találhatóak. A talajtani adottságok (réti, réti öntés, csernozjom) a szántóföldi művelésnek kedveznek elsősorban, legelterjedtebb természetű haszonnövények a búza, a vöröshagyma, kukorica és a lucerna. A szántóművelésre kevésbé alkalmas (réti szolonyecok) területeket, nagyobb részt rét vagy legelőként hasznosítják, az egyéb talajokon (mészlepedékes csernozjom, mélyben sós mészlepedékes csernozjom, mélyben sós csernozjom) erdőművelést folytatnak. Az erdőszeti művelésbe vont területeken lágú és keménylombos, illetve fenyőerdők találhatóak. A védett ártéren a humuszos öntéstalajok, a hullámtéri részen pedig nyers öntéstalajok a jellemzőek.

A szántóföldi növénytermesztésben a gabonafélék (búza őszi árpa, kukorica) és az olajnövények (napraforgó és a repce) a dominánsak, de jó hagyománya van a vetőmag előállításnak is (kukorica, búza, lucerna). A szántóföldi növénytermesztésben a búza-kukorica klasszikus vetésváltás terjedt el. A szántóterületek körülbelül 55-60%-án ennek a két növénykultúrának a termesztése folyik. A szántóföldi növénytermesztésben az olajnövények (napraforgó, repce) termesztése 10-10%-ban alakult az elmúlt évek átlagában. A növénytermesztésben előállított takarmánynövényeket a saját állatállomány takarmányozására használják.

A kert, gyümölcs, szőlő és kertészeti ágazat részaránya és súlya nagyon alacsony.

Székkutas talajainak jellemzése

Székkutas közigazgatási területén az Alföld földtani atlasz fúrásai alapján az infúziós lösz a jellemző talajtípus. Az infúziós lösz a felső-pleisztocénben keletkezett, mely a legidősebb és legjelentősebb kiterjedésű földtani közeg. A település déli területén a réti csernozjom a jellemző. A felszín alatt 5 méterre már a homok és homokos kőzetliszt a jellemző.

A talajfelszín jó vízfelvevő és jó víztartó tulajdonságokkal rendelkezik.

A talajvízszint alakulása követi a felszín domborzatát, azaz keletről nyugati irányba a Tisza folyó felé esik, ez egyben a talajvíz regionális áramlási iránya is. A talajvíz átlagos mélysége 1-2 m között változik, a színtingadozás az 50 cm-t nem haladja meg. A talajvíztükör nyugalmi helyzete a tenger szintje felett 82 m-nél található. A település belterülete alatt a talajvízszint 1m alá is csökken a környezethasználat eredményeként.

A legjobb felszín alatti vízáadó réteg 400-500 m között található.

A Székkutasi vízmű mértékadó kapacitása a kutak teljesítőképessége alapján 1000 m³/d. A tényleges igénybevétel és a mértékadó kapacitások összhangja alapján a maximális víztermelés az utóbbi években nem haladja meg a 480 m³/d értéket. A vezetékrendszer igény szerint fokozatosan bővíthető.

Az ivóvíz határértéket meghaladó ammónia és arzén tartalom miatt új vízkezelési technológia kiépítése vált szükségessé. A kezelő berendezés a vízműtelepen elhelyezhető, külön területbiztosításra nincs szükség.

A külterület és a mezőgazdasági üzemek vízellátása továbbra is egyedi kutas marad.

A település közigazgatási területén belül elsősorban a beépített területeken jelentkezik a szennyvizek okozta talaj (talajvíz) szennyezés.

A Község területének nagyobb része jelenleg csatornázatlan, ahol a keletkező házi szennyvizek kezelése túlnyomórészt szikkasztással történik. Ez gyakorlatilag a talaj és talajvizek direkt fekáliás szennyezése.

A beépített területeken kívül jelentős talajszennyező források lehetnek a különböző típusú hulladékok, veszélyes hulladékok. A folyékony, iszapszerű és szilárd hulladékok nem megfelelő kezelése által viszonylag nagy területek szennyeződtek el, elsősorban a korábban nagyobb jelentőséggel bíró állattartás következtében a település különböző pontjain, különösen a külterületeken.

Székkutasról az Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Rt szállítja el szerződés alapján a szippantott szennyvizet, melynek befogadója a Békés Megyei Vízművek Vállalat orosházi szennyvíztisztító telepe.

A 2002-ben elszállított települési folyékony hulladék mennyisége 505 m³ volt.

A szerződés ellenére is gyakorlatilag ellenőrizhetetlen, hogy a szippantó kocsik hol és mikor ürítenek. Feltételezhető, hogy jelentős mennyiségű szennyvíziszap ürítése történik különböző félreeső helyeken, illegálisan, komoly talajszennyezést előidézve.

A talajok mezőgazdasági eredetű elszennyeződése nem számottevő, feltehetően jelentősen alatta marad az intenzív művelésbe vont nagyüzemi mezőgazdasági területek esetében mérhető értékeknek.

A kiváló klimatikus és talajadottságoknak köszönhetően a terület talajait mezőgazdaságilag jól hasznosítják.

(Forrás: Mártély, Mindszent, Székkutas települések kistérségi társulásának Környezetvédelmi Programja)

2.9.4. Zaj-és rezgésvédelem

Zajnak nevezünk minden olyan nemkívánatos vagy túl hangos hangjelenséget, amely az egyén életfunkcióit, munkáját, munkájának és pihenésének egyensúlyát zavarja. A szubjektivitás miatt a zaj zavaró hatásának megítélése csak kísérleti úton és statisztikai átlagértékek alapján lehetséges, a 65 dB(A) feletti környezeti zajt potenciális egészségkárosító hatásúnak minősül.

A zaj hatására kezdetben átmeneti halláscsökkenés, később maradandó nagyothallás alakul

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

ki, mely először csak a magasabb frekvenciájú, majd az alacsony frekvenciájú hangokra is érvényes lesz. Fokozatosan csökken a beszédhangok hallása is, és kialakul a nagyfokú nagyothallás.

A halláscsökkenésen kívül a zaj káros hatással lehet a vegetatív idegrendszerre, a gyomor és bélrendszer működésére, emelheti a vérnyomást, fokozhatja az anyagcserét az agyra kifejtett hatásának következtében, ingerlékenységet, idegkimerültséget, alvászavarokat és munkateljesítmény-csökkenést, sőt fokozott balesetveszélyt is eredményezhet.

A települések területén különösen feltűnő, zajjal járó tevékenység nem folyik.

A településen keletkező környezeti zaj és a vele járó rezgések forrásai elsősorban a következők lehetnek:

- közlekedés (közúti, vasúti)
- építési zajkibocsátás,
- szórakozóhelyek
- alkalmankénti kulturális-, szórakoztató- és sportesemények
- mobil hangosító berendezések

A felsorolt zajforrások lakossági panaszokra adhatnak okot, mivel zavaró, esetenként egészséget veszélyeztető hatással bírhatnak. A zaj megítélése ugyanakkor meglehetősen szubjektív, függ az egyéni érzékenységtől is.

A belterület egyes esetekben számottevő lehet a 4521 sz. út, illetve Székkutas esetében a 47 sz. főút zajhatása, de ilyen eddigi még panasz nem érkezett az Önkormányzathoz. A közlekedés okozta zaj és rezgésterhelés enyhítésének lehetséges módja a forgalom sebességének korlátozása.

Szórakoztató létesítményekből kibocsátott zaj önkormányzati rendelettel szabályozható a mindenkori érvényben lévő rendeletek alapján.

Jelenleg a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet szerint az alábbi táblázatban lévő határértékek az irányadók:

27.táblázat: Üzemi létesítményektől származó zaj terhelési határértékei zajtól védendő területeken

Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre (dB)	
	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra
Üdülőterület, gyógyhely, egészségügyi terület, védett természeti terület kijelölt része	45	35
Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű)	50	40
Gazdasági terület és különleges terület	60	50

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

28.táblázat: Építőipari kivitelezési tevékenységtől származó zaj terhelési határértékei zajtól védendő területeken

Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre (dB)					
	ha az építési munka időtartama					
	1 hónap vagy kevesebb		1 hónap felett 1 évig		1 évnél több	
	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra
Üdülőterület, gyógyhely, egészségügyi terület, védett természeti terület kijelölt része	60	45	55	40	50	35
Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű)	65	50	60	45	55	40
Gazdasági terület és különleges terület	70	55	70	55	65	50

29.táblázat: A közlekedéstől származó zaj terhelési határértékei zajtól védendő területeken

Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM _{kö} megítélési szintre (dB)					
	kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra		az országos közúthálózatba tartozó mellékutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutaktól és külterületi közutaktól, a vasúti mellékvonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelyektől** származó zajra		az országos közúthálózatba tartozó gyorsforgalmi utaktól és főutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi utaktól, belterületi elsőrendű főutaktól és belterületi másodrendű főutaktól, az autóbusz-pályaudvartól, a vasúti fővonalról és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel és leszállóhelytől*** származó zajra	
	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra
Üdülőterület, gyógyhely, egészségügyi terület, védett természeti terület kijelölt része	50	40	55	45	60	50
Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű)	55	45	60	50	65	55
Gazdasági terület és különleges terület	65	55	65	55	65	55

Lakóterületre csak zajmentes vállalkozások települhetnek.

A fenti határértékek betartása kötelező mind a jelenlegi, mind a jövőben megépítendő, beépítendő ingatlanok esetén.

Székkutas zaj- és rezgésvédelme

Székkutas közigazgatási területére a nagyüzemi mezőgazdaság csak kismértékben jellemző, így a mezőgazdaság két ágazata közül a növénytermesztés panaszokra okot nem, vagy csak elvétve okozhat (munkagépek zaja).

Az állattartással kapcsolatban leginkább az intenzív, kis helyigényű tartás okozhat lakossági panaszokat, (sertés-, libatartással összefüggésben az állatok hangja, másrészt (egy

állattartási módoknál) a kapcsolódó technológiai berendezések-, jobbára a mesterséges szellőztetés zaja).

Az állattartás szabályozása az önkormányzatok hatáskörébe tartozik (védőtávolság, egyedszám meghatározása stb.).

A település zajterhelése alapvetően **a közlekedésből származik**, amely nem egyenletes lefutású. A forgalom sűrűsége napszakonként és havonta is változik. A legsűrűbb a közúti forgalom a reggeli, (5-8 h- között) és délutáni (15-18 h között) időszakokban. A nagy forgalmú, Hódmezővásárhelyt Orosházával összekötő 47-es számú országos főúton a forgalom eloszlása egyenletesebb, mint az egyéb utakon. Havi eloszlásban a személygépjárművek részaránya a nyári időszakban magasabb, mint a többi évszakban. A tehergépjármű hányad ősszel (főleg a mezőgazdasági áruszállítás miatt) jelentősebb. A közutak forgalma hétköznap nagyobb, mint hétvégén, de az említett közúton a hétvégi járműforgalom többszörösére emelkedhet a hétköznapinak, főleg a nyári csúcsidőszakban.

A **közúti közlekedés** által okozott zaj két összetevőből áll. Egyrészt a településen átmenő tranzit -, másrészt a belső forgalomból. A belső forgalom okozta zajterhelés mértéke elhanyagolható, azonban a 47. számú főút zajterhelése lényeges.

A településen közlekedési eredetű zajok mérése az elmúlt években nem történt.

A közlekedés okozta zaj és rezgésterhelés enyhítésének lehetséges módja a forgalom sebességének korlátozása, illetve az átmenő forgalom kivezetése a településről, amely azonban csak elkerülő út építésével valósulhat meg.

Székkutas területén helyi tömegközlekedés nincs, azonban a vasút a település belterületén halad keresztül. A vasút a lakóházaktól távol, a telkek lábánál halad. Szükséges volna a telkeket zóldsávval szigetelni a vasúttól.

Az ÁKMI 2002. évi forgalmi adatai alapján az ÚT 2 – 1.118:2000 ÚTÜGYI MŰSZAKI ELŐÍRÁS – Közutak távlati forgalmának meghatározása előrebetűző módszerrel – szerint az alábbi útszelvényekre számítással meghatározhatók az alábbiak szerint:

A vasúti közlekedésből eredő zajterhelést az alábbiak jellemzik:

A vasútvonal neve, sorszáma : **Szeged – Békéscsaba, 135**

A pálya típusa : **hevederes kötésű**

30. táblázat: Mértékadó vonatforgalom nappal (6-22 óra között)

vonattípus	vonatfajta	száma db	sebesség km/ó	hossz m	L _{Aeqi} dB
személy	belföldi gyors	4	80	40	40.3
	helyi személy	18	80	100	50.8
teher	tolatós teher	2	60	300	43.9
L_{Aeq} (25) =		51.9	dB		

31. táblázat: Mértékadó vonatforgalom éjjel (22-6 óra között)

vonattípus	vonatfajta	száma db	sebesség km/ó	hossz m	L_{Aeq} dB
személy	távolsági személy	2	80	100	44.3
$L_{Aeq}(25) =$		44.3	dB		

A határérték $L_{TH} = 60 / 50$ dB a referenciatávolságon belül teljesül.

Jelentős zajforrásként nyilvántartott ipari üzem, vagy ipari vállalkozás nem található a településen. Zajkibocsátással járó mezőgazdasági tevékenységet folytató vállalkozásként az Új Élet Mezőgazdasági Szövetkezet említhető, de jelentős zajterhelést nem eredményez a tevékenysége.

(Forrás: Mártély, Mindszent, Székkutas települések kistérségi társulásának Környezetvédelmi Programja)

2.9.5. Zöldfelületi rendszer

A zöldfelületek a településeknek rendkívül értékes, biológiai szempontból aktív, jellegüktől és összetételüktől függően termelő elemei, amelyek aktívan részt vesznek a környezet kialakításában. A zöldfelületek növénytakarója más lehetőségekkel össze nem vehető mértékben nyújt védelmet a települési környezetben előálló szennyezések ellen.

A település növényzettel fedett területei, a közparkok, a köz- és magánkertek, az út- és térfásítások, a zártkertek, az erdők és a mezőgazdaságilag művelt területek együttesen alkotják a település zöldfelületét. A zöldfelületek a növényzet tömegétől, állomány-szerkezetétől függően befolyásolják, módosítják a környező térség klímaviszonyait, vízháztartás adottságait, a levegő összetételét, minőségét, s együttesen kondicionáló hatásúak. Kísérletek bizonyítják, hogy a jól kialakított növényfal a betonfalnál is hatékonyabban véd az egészséget károsító zajtól. A városok levegőminőségének kedvezőtlen alakulásában szembetűnő kapcsolat van a folyamatosan fogyó növényzet és a gyarapodó gépjármű állomány között. Egy idős fa évente közel 200 kg oxigént termel, miközben egy személyautó évente több mint 5.000 kg oxigént használ fel. Vagyis 25 idős fa tudná pótolni egyetlen személyautó évi oxigén felhasználását, miközben a városban lassan több a gépjármű, mint a fa.

A növények városképi szerepe is fontos, és a zöldterületek rekreációs hatása is páratlan érték a városlakó ember számára.

A növényzetről való gondoskodást előírja az OTÉK (az országos településrendezési és építési követelményekről szóló kormányrendelet) más jogszabály is, ezeknek azonban az önkormányzat szerezhethet érvényt. Helyi szinten Mártély Községi Önkormányzat Képviselőtestületének 19/2002. (XII. 16.) Ök. R. számú rendelete Mártély Község Helyi építési szabályzatáról rendelkezik.

Ugyancsak az önkormányzatok gondoskodnak a fák és más növények telepítéséről. Ehhez azonban segítségre lehet szükségük az ellenálló fajok kiválasztásában.

Kevésbé ismert jogszabályi kötelezettség, hogy a fákat, cserjéket, gyepet, valamint általában a zöldterületeket az ingatlankezelésben nemcsak természetes mértékegységben (db, m²), hanem pénzben kifejezve is folyamatosan nyilván kell tartani [az önkormányzatok tulajdonában lévő ingatlanvagyon nyilvántartási és adatszolgáltatási rendjéről szóló 147/1992. (XI. 6.) Korm. rendelet]. Itt az „előállítási költséggel” célszerű szerepeltetni a növényzetet, ami kifejlett fa esetén több tízezer forintra is rúghat. Egy kisméretű (1000 m²-es) városi park értéke elérheti a 10 millió forintot.

Az OTÉK meghatározása szerint a zöldterület: „állandóan növényzettel fedett közterület (közpark, közpark)”. A zöldterület használata szerint szokás még megkülönböztetni:

- közhasználatú zöldterületet (közparkok, közkertek, sétányok, lakóterületi közkertek, játszóterek stb.),
- korlátozottan közhasználatú zöldterületet (temetők, fürdők, fűvészkertek).

A zöldterületeket a településrendezési terv határozza meg, amelynek elfogadása a képviselő-testület kizárólagos hatáskörébe tartozik. Az önkormányzati törvényben az önkormányzatok közszolgáltatási feladatai között szerepel „a településrendezés, a közterületek fenntartása, és a közösségi tér biztosítása”.

A zöldterületek az önkormányzati törzsvagyron részét képezik, és a törvény erejénél fogva forgalomképtelenek.

Ahhoz, hogy a települések zöldfelületei - benne a közparkok és játszóterek - a jövőben tényleges rekreációs területek legyenek, és egyben a városi agóra funkcióját is be tudják tölteni, elengedhetetlenül szükséges, hogy a zöldfelületek tervezésénél és rehabilitációjánál - de tágabb értelemben a várostervezésnél is - más, határozottabban a városlakó ember, mint természeti lény igényeit figyelembe vevő tervezési szemlélet érvényesüljön.

Székkutas zöldterületi gazdálkodása

A településen lévő közparkok, közterek kisebb-nagyobb mértékű rekonstrukciót igényelnek. Az önkormányzat rövid távú fejlesztési programjának fontos része a község fásítása a lakossággal és a civil szervezetekkel közösen. Ehhez kapcsolódó feladat a község parkjainak és játszótereinek folyamatos karbantartása, felújítása.

További fejlesztést, fenntartást, növényállomány bővítést igényel a sportpálya, az óvoda és az általános iskola környezete, a temető.

A zöldfelületek fejlesztése, valamint fenntartása nélkülözhetetlen, mivel egységes rendszerbe kapcsolja a meglévő és tervezett zöldfelületi elemeket. Ezen kapcsolatokat a zöldsávokkal és utcáfásításokkal lehet megvalósítani. A település lakóutcáiban leginkább az egyoldali fásítás, míg a forgalmasabb utcákban kétoldali fásítás az indokolt.

Fontos, hogy a településen lévő erdősávok, erdőfoltok megmaradjanak, valamint további erdős területek kialakítását is szorgalmazni kell.

32. táblázat: Zöldterületek Székkutason

Év	2009	2010	2011	2012
Összes zöldterület (m2)	49013	49013	48991	48991
Játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek száma (db)	1	1	1	1

(Forrás: www.ksh.hu)

A településen nagyobb összefüggő erdőterület nincs. A néhány kisebb erdőfolt mellett, kizárólag az utak melletti fasorok találhatóak.

Ki kellene dolgozni egy erdősítési programot, melynek megvalósítását követően az erdős területek arányának növekedése mellett, akár környezetvédelmi, gazdasági és védelmi céljai is lehetnek.

Székkutason a legtöbb családi háznak van kisebb-nagyobb kertje, és ezek jelentős részét gondozzák, mint házi kertet, illetve virágos kertet. Az új építésű részekben kizárólag pihenésre szolgáló kerteket alakítottak ki.

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

A település legnagyobb része közepes minőségű zöldfelületi elem.

A legértékesebb fasorok, egyedi fák védelméről megfelelően és tervszerűen gondoskodni kell a jövőben.

A közterületek gondozása az önkormányzat hatáskörébe tartozik, melyet saját szervezeti egységén belül lát el (fünyírás, parkgondozás).

3. HELYZETÉRTÉKELÉS

3.1. Kérdőívek kiértékelése

A LOCAL AGENDA 21 program a lakosság részvételén is alapszik.

A község környezetvédelmi, gazdasági és társadalmi helyzetének felméréséhez és a helyzetértékelés elkészítéséhez kérdőíveket készítettünk, melyet a lakosság számára küldtünk meg az Önkormányzat segítségével. A kérdőívek kiértékelésének eredményei rávilágítanak a lakosság által megfogalmazott megoldandó feladatok körére és a lakosság Székkutasról kialakult véleményére.

A lakossági kérdőíveknél a kitöltők száma sajnos csak 2 fő volt, melyből egy kérdőívet sem tekintettünk kiértékelhetőnek. Ez azonban nem reprezentatív, a válaszok száma túl kevés statisztikai elemzésekhez és következtetések levonásához, így ezt csak két lakos véleményének vehetjük.

3.1.1. Lakossági kérdőívek kiértékelése

A lakossági kérdőívet két, egy 41-54 év közötti és egy 55 év feletti férfi töltötte ki. Egyiküknek szakmunkás, másiknak érettségi a legmagasabb végzettsége. Mindkettejük 20 évnél régebben él Székkutason. Foglalkozásukat tekintve egy alkalmazott és egy nyugdíjas.

Egyikük szívesen él a településen, a másik nem, azonban a lakókörnyezetükben mindketten szívesen élnek. A településre jóleső érzéssel, illetve közömbösen, hol így, hol úgy gondolnak. Szerintük Székkutas nyugodt, kevésbé vidám és izgalmas, de közepesen hangulatos, nyomasztó és feszült.

Mindketten úgy gondolják, hogy az itteni fiatalok elköltöznek a településről, ha felnőnek. Lakásuk állapotát kielégítőnek tartják.

Személy szerint egyikük tart attól, hogy a családjából valaki munkanélküli lesz, a másik válaszoló nem tart ettől.

A két megkérdezett külföldre menne, vagy maradna, ahol lakik, ha lehetősége lenne odaköltözni, ahová akarna. Egy kulturált kertvárosban illetve egy nem túl magas házakkal beépített belvárosias részen élne a legszívesebben.

A két válaszoló szerint helyi értékek (épületek, terek, utcák, környék) állapota a településen kevésbé jó, míg a közvetlen lakókörnyezetükben jó vagy kevésbé jó.

A válaszadók szerint jó illetve kevésbé jó a természet (erdők, patakok, tavak, parkok, vadon élő állatok) állapota a településen, ugyanakkor jó a közvetlen lakókörnyezetükben. A környezet (víz, levegő, talaj, zaj, a település tisztasága) állapotát a településen jónak, a közvetlen lakókörnyezetükben jónak illetve kevésbé jónak érzik.

A levegő tisztaságával elégedettek, ugyanígy a közellátással, a helyi közlekedési lehetőségekkel, az iskolai oktatással, a közbiztonsággal, az egészségügyi helyzettel, a lakáshelyzettel és a hivatalos ügyek intézésével. Közepesen elégedettek a vállalkozások sikerességével. Eltérő a megelégedésük az idősebbekkel való törődéssel és az utcák, terek, parkok állapotával kapcsolatban, legkevesbé elégedettek a szórakozási lehetőségekkel és a

fiatalok helyzetével.

Egyetértenek abban, hogy a környezetszennyezés problémájának a legjobb megoldása a környezetbarát technológiák bevezetésének anyagi támogatása lenne. Mindketten tisztában vannak azzal, hogy mennyi kilowatt-óra villanyt, hány m³ gázt és vizet fogyaszt Ő maga, vagy a lakásában élő személyek együttesen 1 hónap alatt, és mindketten hajlandók a jövőben jobban takarékoskodni az energiával (villany, gáz) és a vízzel. A válaszadók vegyes fűtési, illetve alternatív fűtési rendszerrel rendelkeznek.

A városban működő vállalkozások, üzletek, boltok és egyéb szolgáltató egységek általában kielégítik az egyikük igényeit, ám a másik válaszadónak más településre kell járnia. Mindketten támogatják a kerékpáros közlekedés fejlesztését az elkövetkezendő 20-30 évben és azt, hogy a településen növekedjen az olyan vállalkozások, üzletek, boltok, irodák száma, ahol a lakók dolgozhatnak.

Mindkettőjük szerint egyaránt nagyon fontos az összes lehetőség, amit a kérdőív felsorolt. Ezek az ivóvíztartalék védelme, a levegőszennyezés és a zajterhelés csökkentése, a szelektív hulladékgyűjtés, a környezettudatos életvitel elterjesztése a lakosság körében, a megújuló energiaforrások (pl. nap- és, szélenergia) alkalmazása, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, az illegális szemétkerékek felszámolása, a tudatos vásárlói magatartás megismertetése, a közterületek tisztántartása, a keletkező hulladék mennyiségének csökkentése, a klímaváltozás hatásaira (pl. viharok, hőség) való felkészülés, a kulturális örökség védelme, az oktatás, képzés fejlesztése, az egészség védelme, a kulturális szolgáltatások és lehetőségek növelése és a társadalom nagyobb részvétele a közügyekben.

A jellemző tevékenységek közül a rendszeres kerékpáros közlekedést és a hazai élelmiszer előnyben részesítését egy személy jelölte meg, az energiatakarékos égők használatát ketten. A szelektív hulladékgyűjtést nem jelölték meg.

A lakóközösségi vagy önkormányzati kezdeményezések közül nem vennének részt a közterületek takarításában, de részt vennének közterületi fa- és virágültetésnél, vitafórumokon, szelektív hulladékgyűjtésben és megfelelő szervezés esetén a fenntarthatósággal kapcsolatos tájékoztatáson illetve környezetvédelmi rendezvényeken.

Egyetértenek abban, hogy a településen az ipar fejlettsége nagyon rossz, a mezőgazdaságé nagyon rossz illetve kevésbé jó. A szolgáltatások (kereskedelem, közlekedés, oktatás, egészségügy) fejlettsége jó illetve kevésbé jó, az emberek képzettsége, tanultsága szintén kevésbé jó.

Szerintük a településen élő 100 ember közül 50-en vagy 60-an igényelnek valamilyen segítyt, 100 igénylő közül mindkettejük szerint 30-an kapják meg.

A szociális célra rendelkezésre álló pénzüsségeket csak egyikük szánná segélyezésre, a másik szerint inkább a szociális intézmények fejlesztésére kellene fordítani. Eltér a véleményük a hatóság szerepéről. Egyik válaszadó szerint ez nem a hatóságok dolga, hanem mindenkinek magának kell gondoskodni magáról, ha bajba kerül. A másik szerint a hatóság vállaljon szerepet, de nem a jól élők adójának megemelésével, hanem más módon oldja meg ezt a problémát.

A környezetük felől mindkét megkérdezett otthon vagy munkahelyen az internetről

tájékozik.

A településen az ipartelepítés fejlesztését egyikük nagyon szeretné, másikuk legkevésbé szeretné, ugyanez a véleményük a mezőgazdaság, az oktatás, a közlekedés, a lakásépítés és a szolgáltatások fejlesztésével. A turizmus fejlesztését kevésbé szeretnék, ahogy a hagyományörző kézműipar fejlesztését sem tartják nagyon fontosnak. Az egyéb kategóriában a munkahelyek fejlesztését jelölte meg az egyik válaszadó, de kevésbé fontosként rangsorolva.

A megőrzendő, védendő objektumokkal kapcsolatos kérdésben eltérő véleményen voltak a tájjal, a természeti környezettel, az erdőkkel és a védett gyepekkel kapcsolatban, egyikük szerint védendő, másik szerint nem annyira. A szőlőkultúrákat és az egyes építményeket, házakat mindketten védendőnek tartják.

A válaszadók főként a helyi rendszeres lakossági fórumot tartják a leghatékonyabbnak a település fejlesztésében és a „fenntartható fejlődés” előkészítésében az intézmények, szervezetek közül, de megjelölték még a képviselő testületet, a megyei szintű szervezeteket, a sajtót, tévét, rádiót és a társadalmi szervezeteket. Szerintük a helyi lakosok ezekben a munkában tanácsadással, ismeretterjesztő tevékenységgel, illetve fizetett munkával tudnának részt venni.

A belátható jövő problémái közt az ivóvíz biztosítását, a hulladék elhelyezését, a betegségeket és más egészségügyi problémákat, a megélhetést és a gyermekek jövőjét jelölték meg.

Szerintük Székkutason a legnagyobb probléma a munkahelyhiánnyal, a közösségi élettel, a stresszel és az idősekkel való foglalkozással van.

A fenntartható fejlődés kifejezéssel mindkét válaszadó találkozott már és szeretnék, ha több információ jutna el róla hozzájuk. A lakossági fórumot tartják a leghatékonyabbnak a fenntarthatósággal kapcsolatos ismeretek megszerzéséhez, a rádiót, tévét, újságot, szórólapot nem tartják hatékonyak.

Egyik válaszoló sem tartja civil szervezetnek, és nem lennének szívesen tagjai környezet- vagy természetvédelmi szervezetnek.

Összességében elmondható, hogy a megkérdezett két lakos tudatában van a jelen és jövő generációkat veszélyeztető folyamatokkal Székkutas Községet tekintve. Elsősorban olyan problémákat jelöltek meg, melyek megfigyelhetőek globális és lokális szinten egyaránt. Azonban a kérdőív lehetőséget nyújtott arra, hogy elsősorban a helyi szinten felmerülő, lokális problémák kapjanak hangsúlyos szerepet, és egyértelművé váljon a lakosság hozzáállása a települést érintő fejlesztési tevékenységekhez, programokhoz.

Jelen program és terv azért készült, hogy a fenntartható fejlődés szemléletét kialakítsa a Község lakosságának és intézményeinek körében, valamint a benne megfogalmazott programokat, célkitűzéseket, stratégiát, jövőképet ne csak tervezés szintjén álmodják meg, hanem azok megvalósítását is elérjék.

3.2. SWOT-analízis

A célkitűzések megalapozásához Székkutas környezeti, társadalmi és gazdasági állapotának értékelése alapján szükséges meghatározni a főbb fejlődési, fejlesztési irányokat. Ennek egy

jól bevált módszere az ún. SWOT analízis, amely a belső és külső tényezők alapján vizsgálja az adott állapotot és meghatározza a kitörési irányokat.

Az egyes betűk jelentése:

S - erősségek (*strengths*)

W - gyengeségek (*weaknesses*)

O - lehetőségek (*opportunities*)

T - fenyegetések (*threats*)

Az erősségek és a gyengeségek a belső állapotot jellemzik, míg a lehetőségek és a veszélyek a külső körülményeket.

Erősségek

- Vonzó természeti környezet, adottságok a falusi turizmushoz
- potenciális felhasználható termálvízkészletek
- természeti értékekben gazdag pusztai terület
- bizonyos gyógynövények számára igen kedvező életfeltételek adottak
- az önkormányzat elkötelezett a környezeti kérdések megoldása iránt
- Gázvezetékrendszer kiépítettsége
- A csapadékvíz elvezető hálózat kiépítettsége szinte 100 %-os
- A jelentős szennyvízkibocsátók folyamatos ellenőrzése
- Jó minőségű ivóvíz és teljesen kiépített ivóvíz hálózat
- Rendszeres, szervezett hulladékszállítás
- A természeti, turisztikai előnyök kihasználása
- Szelektív hulladékgyűjtés kialakításának szándéka
- Van rendelettel elfogadott, szakhatóság által jóváhagyott Hulladékgazdálkodási terv
- Az állati eredetű hulladékok elszállítása megoldott
- Szándék a helyi védettségű zöldterületek, fasorok kijelölésére
- Az utóbbi 10 évben több fásítás és zöldfelület fejlesztés is történt
- Kedvező termőföldi adottságok
- Szoros együttműködés a térségen belül
- Területrendezési terv léte
- Korszerűsített közvilágítási rendszer
- Jó közúti és vasúti kapcsolat
- A lakosság számának enyhe növekedése. Mivel a bevándorlások száma növekszik

Gyengeségek

- A járműforgalom növekedésével nő az átmenő forgalom emiatt közlekedési eredetű lég- és zajszennyezés lehetséges
- A lakossági légszennyezésre vonatkozó adatok hiánya
- A településen nincs kiépített szennyvízcsatorna hálózat
- A csapadékvíz-elvezető-hálózat állapota nem mindenhol megfelelő
- Illegális hulladéklerakások előfordulása
- Szelektív hulladékgyűjtés nem megoldott
- Veszélyes hulladékok gyűjtése nem teljes

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

- a háztáji állattartás igen sok problémát és kellemetlenséget jelent – környezeti szempontból is
- az erdősültség foka alacsony
- a belvíz évről-évre ismétlődő gondot jelent, ez sajnos komoly anyagi károkat is jelent
- A burkolt külterületi utak alacsony aránya.
- Rosszak a belterületi és a külterületi zöldfelületek hálózati kapcsolatai
- Települési Környezeti Információs Rendszer hiánya
- Az önkormányzati intézmények energetikai átvilágítása nem történt meg
- a szövetkezet folyamatosan megsérti a környezetvédelmi előírásokat
- Szakképzés, szakképzett munkaerő hiánya

Lehetőségek

- Jó minőségű vízbázis
- Változatos természeti adottságok
- Vizes élőhelyek jelentős kiterjedése
- várhatóan az alkalmas területek megindul az erdősítés
- Kiváló turisztikai adottságok
- A Székkutasi Tájvédelmi Körzet közelsége
- a Kakasszék termálvize és gyógyhatású iszapja újra vonzó lehet a gyógyturizmus számára
- A település lakónépességének enyhe növekedése, fiatalok bevándorlása
- Jó közlekedési elérhetőség, kerékpárutak építése
- Energiahatékonyság, energiatakarékosság növelésére irányuló pályázati források nagyságának bővülése
- Hazai és Európai Uniós Környezetvédelmi források
- Az új – EU direktívákon alapuló – jogi szabályoknak való megfelelés

Fenyegetések

- Ár- és belvívveszélyes területek léte
- A lakosság környezetvédelemmel kapcsolatos közönye
- a belvízzel kapcsolatos gondok a jövőben fokozódhatnak, az okozott kár mértéke jelentős lehet
- Beszűkülő pályázati források
- Elmaradó Környezetvédelmi beruházások
- A közutak forgalmának további emelkedése, az utak állapotának romlása, a balesetveszély növekedése
- A megújuló energia technológiák ára magas marad
- A hagyományos energiahordozók ára jelentős mértékben megnövekszik
- A kiépülő csatornahálózathoz a magas üzemeltetési költségek miatt a lakosság nem akar csatlakozni
- a jelenlegi szennyvízhelyzet tarthatatlan, megoldásának késése vagy elmaradása kedvezőtlen következményekkel járhat
- a tanyás településrészek jelenlegi infrastrukturális és környezeti helyzete tarthatatlan, következményei súlyosak is lehetnek

4.STRATÉGIA

4.1.Célállapot

Cél a **fenntartható fejlődés elősegítése**, melynek következményeként megvalósul az erőforrások gazdaságos felhasználása. Fellendül a település gazdasága, fejlődik társadalma, új munkahelyek jönnek létre, bővülnek a jövedelemszerzési lehetőségek és a Város lakói több figyelmet fordítanak a környezetvédelemre és a megújuló energiaforrások használatára.

A Város vezetése a lakossággal együttműködve pedig mindent megtesz azért, hogy a fenntarthatóság szolgálatában álló döntések szülessenek és a környezeti erőforrásokkal kíméletesen gazdálkodó fejlesztések valósuljanak meg.

A jövőkép eléréséhez azonban hosszú távú (9–20 év) célkitűzések, középtávú (4–8 év) tematikus célok, ill. rövidtávú (1–3 év) részcélok megvalósulására van szükség.

4.2.Prioritások

A fenntartható fejlődéshez, mint központi célhoz szükséges a fenntarthatósági pillérek megerősítése. A megerősítések fontossági sorrendbe helyezése prioritásuk szerint kell történjen. Az elsőrendű szolgáltatási igények és problémák, kérdések felfedése a közösségi kérdőíveken keresztül.

Társadalmi prioritások: helyi egyetértés megteremtése a település alapértékeiről, az egészséges életkörülményekről, a jelenlegi és jövő generációi számára szükséges feltételek biztosításával.

- társadalmi szemléletformálás a Fenntarthatóság jegyében,
- intézményi működés hatékonyságának növelése
- egészségügyi helyzet fejlesztése,
- szociális helyzet fejlesztése,
- oktatás, képzés fejlesztése
- közbiztonság fejlesztése,
- kulturális élet gazdagítása,
- esélyegyenlőségi jogok biztosítása,
- közösségi közlekedés fellendítése
- gyermekek és fiatalok társadalmi beilleszkedésének segítése.

Gazdasági prioritások: jelentős mértékben támaszkodik az emberi munkaerőre, a megújuló energiaforrásokra, erőforrásokra és a nemzetgazdaság egésze szempontjából optimális gazdasági formációkra.

- Nemzetközi együttműködés
- az Önkormányzat és az önkormányzati intézmények hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtése,
- ipar fejlesztése,
- mezőgazdaság fejlesztése,
- gazdasági szektor (kereskedelem, szolgáltatás) fejlesztése,
- vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése.

Környezeti prioritások: a káros anyagoktól való védelemmel és a természeti erőforrások

hatékony hasznosításával garantáljuk a lakosság hosszú távú jólétét, valamint a növény és állatvilág életkörülményeinek és sokszínűségének fennmaradását.

- Környezeti elemek és rendszerek állapotának javítása, védelme
- Települési és épített környezet védelme
- a lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásoktól (levegő, zaj)
- infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése,
- energiafelhasználás hatékony és megújuló lehetőségeinek kihasználása,
- zöldterületek védelme, fenntartása – növény és állatvilág fenntartása
- hulladékgazdálkodás.

4.3. Várható hatások

A Local Agenda 21 terv készítése során a Fenntartható Fejlődés eléréséhez kitűzött fő és részcélok, valamint az ezek megvalósításához szükséges programoknak lehetnek közvetett és közvetlen hatásai az egyes fenntarthatósági pilléreket tekintve. A várható hatásokat a 3 fő pillérré vonatkozóan az alábbiakban soroljuk fel:

Társadalmi hatások:

- környezettudatos nevelés az oktatásban,
- közoktatás helyzete javul, korszerűsödik,
- a lakosság környezettudatossága nő,
- esélyegyenlőség javulása,
- egészségügyi ellátás javul,
- elvándorlás mértékének csökkenése,
- a lakosság korösszetétele javul,
- a fiatal munkaerő helyben maradása,
- munkanélküliség csökken,
- kulturális értékek, hagyományok, sport, művelődés megőrzése,
- vendéglátás, idegenforgalom, turizmus javul,
- látogatók számának növekedése,
- szociális ellátás javul,
- közbiztonság javul,
- javuló életminőség.

Gazdasági hatások:

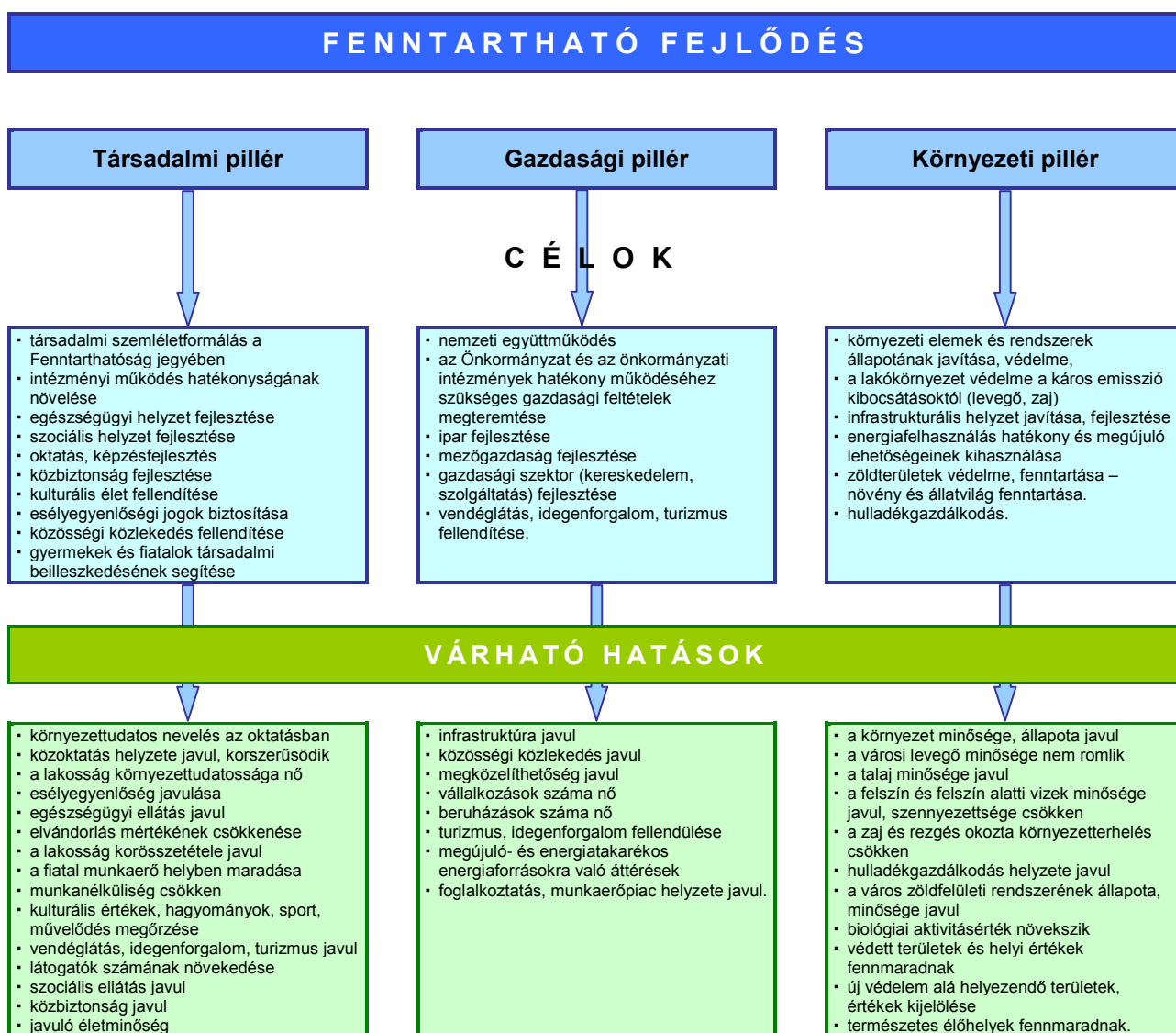
- infrastruktúra javul,
- közösségi közlekedés javul,
- megközelíthetőség javul,
- vállalkozások száma nő,
- beruházások száma nő,
- turizmus, idegenforgalom fellendülése,
- megújuló- és energiatakarékos energiaforrásokra való áttérések,
- foglalkoztatás, munkaerőpiac helyzete javul.

Környezeti hatások:

- a környezet minősége, állapota javul,
- a települési levegő minősége nem romlik,

- a talaj minősége javul,
- a felszín és felszín alatti vizek minősége javul, szennyezettsége csökken,
- a zaj és rezgés okozta környezetterhelés csökken,
- hulladékgazdálkodás helyzete javul,
- a település zöldfelületi rendszerének állapota, minősége javul,
- biológiai aktivitásérték növekszik,
- védett területek és helyi értékek fennmaradnak,
- új védelem alá helyezendő területek, értékek kijelölése,
- természetes élőhelyek fennmaradnak.

8. ábra: Fenntartható Fejlődés összefoglalása Székkutas Község Önkormányzata részére

5. MEGVALÓSÍTÁS

Jelen fejezetben a fenntarthatósági pillérekre vonatkozó prioritások megvalósításához szükséges részprogramok, projektek kerülnek felsorolásra, részletesen tárgyalva a várható eredményeket és a megvalósítás körülményeit, feltételeit (cél, célcsoport, ütemezés, partnerek, beruházási költség, megvalósítási keretek). Az egyes intézkedések kijelölésénél forrásként szolgáltak Székkutas Község Polgármesteri Hivatalának pályázati anyagai; a folyamatban lévő, vagy beadásra tervezett pályázatokon kívül a tervi hierarchiában felsőbb szinten lévő tervek, programok, koncepciók, stratégiák által megjelölt fejlesztési irányokat vettük figyelembe.

A megjelölt fejlesztési programok ajánlások, melyek a fenntarthatósági szempontok érvényesülését célozzák, irányt mutatva a további feladatok kitűzéséhez. Az alábbiakban felsorolt projektek között szerepelnek az Önkormányzat által már beadott, vagy beadásra tervezett pályázatok, későbbi tervek között szereplő fejlesztési irányok és új javaslatok a következő évekre/évtizedekre vonatkozóan. Az ütemezésben ezért került megjelölésre csak a már futó pályázatok esetében konkrét évszám (a beadott, de még kétséges kimenetelő pályázatoknál az ütemezés a pozitív elbírálás esetére értendő), az egyéb intézkedéseket illetően inkább a megvalósítás ajánlott időkeretét tüntettük fel: rövidtáv (1–3 év), középtáv (4–8 év), hosszútáv (9-20 év). Ugyanez vonatkozik a beruházási költségre: a későbbi lehetséges fejlesztések költsége jelenleg – pontos tervek hiányában – csak becsülhető, a tényleges projektméret függvénye. Önkormányzati hatáskörön kívül eső célkitűzések is bekerültek a programokba, hiszen a fenntarthatóság csak a teljes közösség részvételével valósítható meg.

5.1. Társadalmi pillér

A Fenntartható Fejlődés társadalmi pillére a jelenlegi és a jövő generációinak szükséges társadalmi feltételek biztosítása az egészséges, biztonságot nyújtó élettér kialakításához.

5.1.1. Társadalmi szemléletformálás

Az intézkedés célja: a jelen és a jövő generációk számára a fenntarthatósági szempontok megismertetése.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Szemléletformáló iskolai fórumok szervezése
<i>Projekt célja</i>	Rendszeres, a környezettudatos társadalmi magatartást (komposztálás, szelektív gyűjtés, tudatos vásárlás, hatékony energiagazdálkodás) és a helyi értékek (közösségi, kulturális, épített és természeti értékek) megőrzését elősegítő iskolai fórumok szervezése.
<i>Célcsoport</i>	Diákok
<i>Érintett terület</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ helyi értékek ▪ védett értékek ▪ környezettudatos társadalmi magatartás

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

<i>Javasolt ütemezés</i>	2015. kijelölt tanév
<i>Partnerek</i>	meghívott és/vagy helyi tanár előadók
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pályázati forrás ▪ saját forrás

5.1.2. Intézményi működés hatékonyságának növelése

Az intézkedés célja: a településen működő intézmények, közintézmények, szervezetek vizsgálata, fejlesztése, elősegítve ezzel a hatékony munkavégzést és a lakossággal való kapcsolat fejlesztését, könnyebb és gyorsabb ügyintézését.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	A civil társadalom és a helyi közigazgatás szereplői közötti együttműködés fejlesztése
<i>Projekt célja</i>	A hatékonyabb közösségi részvétel elősegítése, párbeszéd-programok, fórumok (akár interneten keresztül) révén a lakosság és a hivatalok, hatóságok közötti együttműködés hatékonyságának növelése.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Székkutas közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önkormányzat ▪ Civil szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pályázati forrás ▪ saját forrás

5.1.3. Egészségügyi helyzet fejlesztése

Az intézkedés célja: Egészséges és kulturált környezet, illetve életkörülmények biztosítása, életminőség javítása. Prioritása az önkormányzatok alapvető feladatai közé tartozik az egészségügyi és szociális ellátás biztosítása.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	A település optimális környezet—egészségügyi helyzetének biztosítása
<i>Projekt célja</i>	Egészséges és kulturált környezet biztosítása, a környezet-egészségügyi helyzet folyamatos fejlesztése, szükség esetén az illetékes hatóságok bevonása. Székkutas különösen nagy figyelmet fordít az egészséges életmód feltételeinek biztosítására.

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

<i>Célcsoport</i>	Lakosság, óvoda, iskola
<i>Érintett terület</i>	A település közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pályázati forrás ▪ saját forrás

<i>Projekt neve</i>	Rendelők, eszközök, épületek felújításának biztosítása
<i>Projekt célja</i>	Az egészségügyi alapellátáshoz szükséges feltételek biztosítása (az orvosi rendelők akadálymentesítése, rendelők korszerűsítése).
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Orvosi rendelők, egészségügyi intézmények
<i>Javasolt ütemezés</i>	Középtáv – 2020.
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pályázati források ▪ saját forrás

5.1.4. Oktatás, képzés fejlesztése

Az intézkedés célja: Székkutason található oktatási intézményekben fellelhető képzés, oktatás fejlesztése, továbbképzések, tanfolyamok indítása a versenyképes munkaerő biztosítása érdekében. Prioritás a lakosság környezettudatosságának növelése.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Egészségnap és környezetvédelmi nap
<i>Projekt célja</i>	<p>Az egészségnap olyan projekt, amelyben helyet kaptak a testi és lelki egészséggel kapcsolatos tevékenységek, a fizikai állapotfelméréstől a különböző sporttevékenységeken, az egészséggel kapcsolatos tesztfeladatok megoldásán, az önértékelésen át az önismereti játékokig. A nap programja kiterjed a családvédelem, az élelem- és a kémiai biztonság, a szájhigiénia, a fogápolás, a testhigiénia, a környezetegészség és az egészséges táplálkozás problémáira.</p> <p>Környezetvédelmi nap szervezéssel a diákok környezettudatos életre nevelésének programja, veszélyes hulladékgyűjtési akciókkal (pl. elem, használaton kívüli mobiltelefon, papírgyűjtés...)</p>
<i>Célcsoport</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Iskolások ▪ Oktatók ▪ Tanárok
<i>Érintett terület</i>	Klauzál Gábor Általános Iskola és Óvoda

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid- és középtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önkormányzat ▪ Iskolák
<i>Beruházási költség</i>	projekt méretétől függ
<i>Megvalósítás helye</i>	Általános oktatási intézmény
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati forrás, saját forrás

5.1.5. Kulturális élet fellendítése

Az intézkedés célja: Székkutas különböző érdeklődésű társadalmi csoportjai számára szervezett programokkal a kapcsolódási igények kielégítése

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Hagyományőrző rendezvények szervezése, támogatása
<i>Projekt célja</i>	A település hagyományainak megismertetése, helytörténeti anyagok gyűjtése, dokumentálása és kiállítása.
<i>Célcsoport</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lakosság ▪ Turisták ▪ Könyvtárhasználók
<i>Érintett terület</i>	Székkutas közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pályázati források ▪ saját forrás

<i>Projekt neve</i>	Rendszeres szabadtéri nyári programok
<i>Projekt célja</i>	Hagyományteremtő céllal nyári szórakoztató, szabadtéri programok szervezése.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Közparkok ▪ Iskola ▪ Közintézmények udvarai
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép- és hosszútáv – éves rendszerességgel
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ település Önkormányzatának kulturális és művelődési intézményei ▪ Civil szervezetek ▪ Feljánlók
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önkormányzati és intézményi önerő ▪ Nemzeti Kulturális Alap ▪ Egyéb kulturális pályázati források ▪ Vállalkozói támogatások ▪ Felajánlások
----------------------------	--

5.1.6. Közösségi közlekedés fellendítése

Az intézkedés célja: A munkaerő mobilitásának biztosításához építeni kell a régió erősségeire, így például a közösségi közlekedés hálózatának fejlesztésével, kiterjesztésével. A program keretében támogatandó a közlekedési rendszerek elektronizálása, az utasforgalom kiszolgálásának és tájékoztatásának fejlesztése, forgalomirányítási rendszerének és forgalomtechnikai eszközeinek fejlesztése.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	A biztonságos kerékpáros közlekedés feltételeinek biztosítása
<i>Projekt célja</i>	A kerékpáros közlekedést vonzóvá, kényelmessé és biztonságossá kell tenni a lakosság számára ahhoz, hogy valóban növekedjen e közlekedési mód részaránya a települési közlekedésben. Összefüggő kerékpárút hálózatot kell kialakítani a településen és a környező települések közötti szakaszon, amely kifelé csatlakozik a fontosabb pihenőterületekhez. Biztosítani kell a belterületen, a pihenőterületeken és az intézmények környezetében megfelelő számú fedett, támasztós kerékpártároló kiépítést. El kell végezni a meglévő kerékpár utak burkolatának felújítását, új kerékpárutak kialakítását a kerékpárút hálózat bővítésével. A kerékpárutak és a közlekedési utak kereszteződéseit úgy kell kialakítani, hogy az a kerékpárosok számára biztonságosan használható legyen, az autósok számára külön figyelmeztető jelzéseket kell kialakítani, hogy a kereszteződésben kerékpárút keresztezése is történik.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	település közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid és középtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önkormányzat ▪ Civil szervezetek ▪ Kerékpáros egyesület
<i>Beruházási költség</i>	Beruházás méretétől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	pályázati forrás

5.2. Környezeti pillér

A helyi környezet káros anyagoktól való védelmével és a természeti erőforrások hatékony hasznosításával járul hozzá a lakosság hosszú távú jólétéhez, valamint a növény- és állatvilág életkörülményeinek fenntartásához és sokféleségének megőrzéséhez.

5.2.1. Környezeti elemek és rendszerek állapotának javítása, védelme

Az intézkedés célja: Az oktatás minden szintjén a környezetvédelmi tudatformálás integrált megjelenítése. Az oktatás pedagógiai célrendszerében helyet kell adni az aktív állampolgárrá nevelésnek, a környezettudatos gondolkodás kialakításának, a fenntartható fejlődés előmozdításának. Rendkívül fontos a helyi környezeti értékek és problémák megismertetése, illetve ezek kezelése.

Cél egy olyan társadalom kialakítása, mely „úgy elégíti ki a jelenben élők szükségleteit, hogy az ne veszélyeztesse a jövő generációk szükségleteinek kielégítését”. A környezeti tudatosság társadalmi beágyazódásának elősegítése a szemléletformálás, környezettudatos gondolkodás kialakítása, az ismeretközvetítés, a környezeti információk terjesztése, aktív állampolgárrá nevelés és közösség fejlesztés révén.

Olyan mindenki számára elérhető környezeti adatbázist kell létrehozni, mely biztosítja, hogy a település polgárai naprakész adatokkal rendelkezzenek a település környezeti állapotára vonatkozóan és értesülhessenek az előkészítés alatt álló, a környezet állapotát esetlegesen befolyásoló beruházások, fejlesztések várható környezeti hatásairól.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Helyi hulladékgazdálkodás jogi szabályozása
<i>Projekt célja</i>	Az országos jogi szabályozás és a hulladékgazdálkodási tervezés folyamatos módosulása, illetve a helyi igények nyomán szükséges a helyi rendelet jogi szempontú folyamatos nyomon követése és amennyiben szükséges azok módosítása illetve újabb rendeletek megalkotása a hulladékgazdálkodás területén.
<i>Célcsoport</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lakosság, ▪ közszolgáltató intézmény
<i>Érintett terület</i>	Székkutas közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövidtáv, folyamatosan
<i>Partnerek</i>	Önkormányzat
<i>Beruházási költség</i>	-
<i>Megvalósítási keret</i>	-

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

5.2.2. Települési és épített környezet védelme

Az intézkedés célja: A környezeti konfliktusok kialakulását megelőző mechanizmusok érvényesítése a települési fejlesztési, tervezési és engedélyezési folyamatokban. A településszerkezetből és területhasználatból adódó környezeti konfliktusok megelőzése. A jó lakókörnyezet és életminőség hosszú távú biztosítása a lakók számára.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Zöldterületek fenntartása, növelése
<i>Projekt célja</i>	A zöldfelületek arányának megtartása és folyamatos gondozása lehetőséget kínál az otthonossá, természet közeli végteléhez. A parkok folyamatos fenntartását, felújítását az előregedett fák cseréjét, a pázsitok újratelepítését, rendszeres locsolását és nyírását, továbbá a nagyobb virágfelületek kialakítását jelentheti ez a projekt. Településen belül lehetséges zöldterületek feltérképezése, parkok kialakítása, fásítások a közterületen, utak mentén.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság Településre látogató turisták
<i>Érintett terület</i>	Székkutas közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önkormányzat ▪ Civil szervezetek ▪ Közterület fenntartó ▪ Lakosság
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pályázati forrás ▪ Saját forrás

<i>Projekt neve</i>	Egyedi fák, fasorok védelme
<i>Projekt célja</i>	Az egyedi fák, fasorok telepítésével biztosítható az előregedett, illetve lakossági panaszok miatt eltávolított sorfák pótlása. Elsődleges a település védett természeti értékeit képviselő fainak, fasorainak, növényeinek folyamatos gondozása.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság településre látogatók
<i>Érintett terület</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Székkutas közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önkormányzat ▪ Civil szervezetek ▪ Közterület fenntartó ▪ Lakosság
<i>Beruházási költség</i>	-
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Saját forrás

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

<i>Projekt neve</i>	Tájsebek feltérképezése és helyreállítása
<i>Projekt célja</i>	Székkutas közigazgatási területén található tájsebek (pl. bányagödör, régi katonai terület) felmérésének elkészítése. A tájsebek helyreállítása, rekultiválása.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság Települési látogatók
<i>Érintett terület</i>	▪ Székkutas közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	▪ Önkormányzat ▪ Civil szervezetek ▪ Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	▪ Pályázati forrás ▪ Saját forrás

<i>Projekt neve</i>	Tájvédelmi tevékenység
<i>Projekt célja</i>	A természet közeli tájállapot érvényre juttatása. Megfelelő zöldfelület arány kialakítása, természet közeli területek beépítési arányának és módjának szigorú szabályozása. Jelenlegi értékek fenntartása, tájgazdálkodás megteremtése, új külszíni bányanyitások megakadályozása, a nem megfelelő minőségű, mezőgazdasági célra nem hasznosítható területek eredeti természeti állapotának visszaállítása, fenntartása.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Település közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	folyamatos
<i>Partnerek</i>	Önkormányzat
<i>Beruházási költség</i>	-
<i>Megvalósítási keret</i>	-

5.2.3.A lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásoktól (levegő, víz, zaj)

Az intézkedés célja: az emisszió kibocsátási értékeinek csökkentésére való intézkedési program megfogalmazása

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Környezetminőség javítása, élhető, egészséges települési környezet kialakítása
<i>Projekt célja</i>	Az élhető, vonzó települési környezet megteremtéséhez mindenképp az egészségre veszélyes környezeti ártalmak csökkentésére (a levegő, a víz, a talaj szennyezésének visszaszorítására, valamint a zajterhelés korlátozására)

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

	van szükség. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Levegőtisztaság védelem, ▪ Talajvédelem, ▪ Vízvéddelem, ▪ Élővilág, természetvédelem, ▪ Hulladékgazdálkodás és szennyvízkezelés, ▪ Környezeti ismeretek környezettudatosság közvetítése a lakosság részére, ▪ Zajvédelem, ▪ Települési és épített környezet védelme, ▪ Energiagazdálkodás, ▪ Környezetbiztonság.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság, turisták, ide látogatók
<i>Érintett terület</i>	Székkutas közigazgatási területe és térsége
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövidtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önkormányzat ▪ Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Saját forrás, pályázati lehetőségek

<i>Projekt neve</i>	Záportározók, vízgyűjtő medencék kialakítása, csapadékvíz elvezetés megoldása
<i>Projekt célja</i>	Csapadékvíz rendezés, lehullott nagy mennyiségű csapadékvíz elvezetése.
<i>Célcsoport</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lakosság ▪ Intézmények
<i>Érintett terület</i>	Székkutas közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép- és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önkormányzat ▪ Szolgáltató
<i>Beruházási költség</i>	Beruházás méretétől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati forrás, önerő

5.2.4. Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése

Az intézkedés célja: a település infrastruktúra fejlesztése, egyben a szennyvíz- és ivóvízhálózat korszerűsítése, mivel a megfelelő infrastrukturális kiépítettség nagymértékben hozzájárul a beruházások, tőke idevonzásához és a környezeti elemek, ill. rendszerek védelméhez.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Belterületi csapadékvíz-elvezetés és gyűjtés
<i>Projekt célja</i>	A felszíni vízvezetés problémájának megoldása. Rendszeres karbantartással, a hiányzó szakaszok kiépítésével. Ezzel elkerülhető a település külterületén időszakosan létrejövő belvízborítottság.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

<i>Érintett terület</i>	Székkutas közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Középtáv – 2020.
<i>Partnerek</i>	Önkormányzat
<i>Beruházási költség</i>	-
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati lehetőségek

5.2.5. Zöldterületek védelme, fenntartása – növény és állatvilág fenntartása

Az intézkedés célja: a települési környezet javítása, a biológiai aktivitás és esztétikai érték növelése, a megfelelően kialakított települési zöldfelületi rendszer a lakosság jólétét szolgálja, javítja a települési klímát, jótékonyan befolyásolja a településképet

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Belterületi fasorok fokozatos megújítása és lecserélése
<i>Projekt célja</i>	A település összképének egységesítése, javítása, turistabaráttá tétele.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság oda látogatók, turisták
<i>Érintett terület</i>	Azon utcák, ahol még nem történt meg a fasorok megújítása, elsősorban a főtér, ezt követően a többi utca.
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	Önkormányzat
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati források

<i>Projekt neve</i>	Meglévő közparkok megújítása és új közparkok, közösségi terek kialakítása zöldterületeken
<i>Projekt célja</i>	A lakosság számára rekreációs területként szolgáló rendezett közparkok kialakítása, ezáltal a település összképének javítása, turistabaráttá tétele.
<i>Célcsoport</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lakosság ▪ látogatók, turisták
<i>Érintett terület</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Közparkok ▪ Játzóterek
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép- vagy hosszútáv
<i>Partnerek</i>	Önkormányzat
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati források

5.2.6. Hulladékgazdálkodás

Az intézkedés célja: Az országos, regionális és helyi hulladékgazdálkodási tervek prioritásainak érvényesítése, a megelőzés szempontú hulladékgazdálkodás kialakítása. Környezetbarát és „a szennyező fizet” elven alapuló rendszer kialakítása. A termelési és a lakossági hulladékcsökkentés ösztönzése. Lakossági veszélyes hulladékmennyiség csökkentése és szervezett begyűjtés megvalósítása.

PROJEKTEK:

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

<i>Projekt neve</i>	Települési illegális hulladéklerakó helyek felszámolása
<i>Projekt célja</i>	A település bel-és külterületén található illegális hulladéklerakó helyek feltárása és felszámolása. Cél önkéntesek, illetve civil szervezetek és a közszolgáltató segítségével felmérni az illegális hulladéklerakó helyeket és közös összefogással megszüntetni.
<i>Célcsoport</i>	Illegális hulladéklerakó és hulladéktelepítési helyek
<i>Érintett terület</i>	A település közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Hosszútáv, folyamatos
<i>Partnerek</i>	Önkormányzat
<i>Beruházási költség</i>	-
<i>Megvalósítási keret</i>	Saját forrás

<i>Projekt neve</i>	Hulladékgazdálkodás javítása
<i>Projekt célja</i>	Hulladékhasznosítás növelése, szelektív hulladékgyűjtés tovább fejlesztése Szerves hulladékok nagyobb arányú komposztálása Veszélyes hulladékok külön gyűjtése A hulladékgyűjtés kiterjesztése külterületre A bel- és külterületi lakóingatlanokat teljesen le kell fedni hulladékgyűjtő edénnyel
<i>Célcsoport</i>	Lakosság, intézménytulajdonosok, település egész területe
<i>Érintett terület</i>	Székkutas közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövidtáv
<i>Partnerek</i>	Önkormányzat közszolgáltató
<i>Beruházási költség</i>	Beruházástól függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Saját forrás és lakossági önerő

<i>Projekt neve</i>	Szennyvíztisztító telep korszerűsítése, kapacitásának növelése
<i>Projekt célja</i>	A tisztított szennyvíz minőségi paramétereinek javítása A szennyvíztelepre érkező szennyvíz minőségi paramétereinek javítása
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Szennyvíztisztító telep és a település egész területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövidtáv, folyamatosan
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önkormányzat ▪ A szennyvíztisztító telep üzemeltetője.
<i>Beruházási költség</i>	A beruházás méretétől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati forrás Önkormányzati forrás

<i>Projekt neve</i>	Szennyvízcsatorna hálózatra való teljes körű rácsatlakozás szorgalmazása
<i>Projekt célja</i>	A földtani közeg és a felszín alatti víz további terhelésének elkerülése és

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

	csökkentése érdekében, valamint a talaj- és talajvíz-szennyezést okozó hagyományos emésztőgödrök felszámolása, vagy jogszabálynak megfelelően kialakított emésztők telepítése, kiépítése, ahol a rákötések nem megoldhatóak.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Község közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövidtáv, folyamatosan
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önkormányzat ▪ Lakosság
<i>Beruházási költség</i>	A beruházás méretétől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati forrás Önkormányzati forrás Lakossági befizetések

<i>Projekt neve</i>	A hulladékgazdálkodási közszolgáltatóval kötött szerződés módosítása és annak folyamatos felülvizsgálata és szükség esetén módosítása annak érdekében, hogy Székkutason a hulladékgyűjtés, szállítás és kezelés mind az Önkormányzat, a lakosság és a közszolgáltató megléte érdekében történjen.
<i>Projekt célja</i>	A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződést rendszeresen felül kell vizsgálni azért, hogy a hulladékgazdálkodásra vonatkozó jogszabályoknak való folyamatos megfelelés biztosított legyen illetve a lakosság és az Önkormányzat részéről felmerülő jogos hulladékkezelési igények (gyűjtőszigetek helyének módosítása, zsákos, matricás gyűjtés, gyakoribb zöldhulladék gyűjtés, hulladékudvarok kialakítása majd üzemeltetése) viszonylag rövid határidőn belül a gyakorlatban is megvalósulhassanak.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Székkutas közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid- és középtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önkormányzat ▪ közszolgáltató
<i>Beruházási költség</i>	-
<i>Megvalósítási keret</i>	-

<i>Projekt neve</i>	Oktatás, szemléletformálás
<i>Projekt célja</i>	<p>Fogyasztói magatartás befolyásolása: közterületi és önkormányzati médiában szereplő reklámok környezettudatos kezelése. Intézményi hulladékcsökkentő megoldások bevezetése. Alternatívák alkalmazása. Az önkormányzati oktatási és kulturális intézményi hálózaton keresztül lehetőség van a keletkező hulladékmennyiség csökkentését szolgáló, a helyi hulladékgazdálkodási tervben részletezett nevelési és szemléletformálási programok teljesítésére. Az Önkormányzat és a közszolgáltató közös hulladékgazdálkodási akciók megvalósítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Iskolákban és óvodákban szelektív hulladékgyűjtést népszerűsítő oktatóprogram, ▪ A szelektív hulladékgyűjtést népszerűsítő Hulladékért virágot akció,

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Karácsonyfagyűjtő akció, ▪ Általános iskolások számára vetélkedősorozat szervezése a szelektív hulladékgyűjtés témakörében, ▪ A környezetvédelmi világnap alkalmából egy napos szelektív hulladékgyűjtést szorgalmazó akció
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Székkutas közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatos
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önkormányzat ▪ közszolgáltató ▪ Civil szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	Beruházás méretétől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati forrás, önerő

5.3. Gazdasági pillér

A fenntartható helyi gazdasági rendszer előnyben részesíti a helyi lehetőségeket, adottságokat és erőforrásokat, prioritásként jelenik meg a környezeti szempontok érvényesítése, a környezetet érő terhelések minimalizálása.

5.3.1. Az Önkormányzat és az önkormányzati intézmények hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtése

Az intézkedés célja: a település kötelező és a vállalt feladatok ellátása az önkormányzat Feladata, így az intézkedés célja az önkormányzati feladatok ellátásához szükséges tőke előteremtése, biztosítása, biztosítva ezzel a lakosság megfelelő életminőségét és elősegítve a település és az ott található intézmények fejlődését

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Önkormányzati bevételek növelése
<i>Projekt célja</i>	A bevételek és kiadások egyensúlyának megteremtése, a költségvetési arányok jelenlegi helyzetének felmérése, a közpénzek gazdaságos és hatékony elosztása, a bevételek növelése pályázatok és vissza nem térítendő támogatások révén.
<i>Célcsoport</i>	Önkormányzat
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	Önkormányzat
<i>Megvalósítási keret</i>	Projektől függ
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pályázati források ▪ Adók, egyéb támogatások

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

<i>Projekt neve</i>	Pályázatokkal kapcsolatos monitoring
<i>Projekt célja</i>	Pályázatok horizontális (esélyegyenlőségi és környezeti fenntarthatósági) vállalásaihoz kapcsolódó monitoring rendszer kialakítása, működtetése a Polgármesteri Hivatalban.
<i>Célcsoport</i>	Önkormányzat
<i>Érintett terület</i>	Polgármesteri Hivatal
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	-
<i>Beruházási költség</i>	-
<i>Megvalósítási keret</i>	-

5.3.2. Ipar fejlesztése

Az intézkedés célja: Székkutason további olyan ipari termelő egységek letelepedésének elősegítése, melyek alacsony környezeti terhelés mellett nagy hozzáadott értékű termékeket állítanak elő. Az ipar fejlesztésének további célja a Településen élő képzett szakemberek számára helyi munkalehetőség biztosítása.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	A helyi kis- és középvállalkozások támogatása
<i>Projekt célja</i>	A helyi kis- és középvállalkozások helyzetének javítása, azáltal, hogy a helyi lakosok és oda látogató turisták, esetleg szomszédos települések lakói minél nagyobb mértékben helyben költsek el jövedelmüket, ezáltal erősödjön a helyi gazdaság.
<i>Célcsoport</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lakosság ▪ Kis és középvállalkozások ▪ Intézmények ▪ Önkormányzat ▪ Látogatók ▪ Szomszédos települések lakói
<i>Érintett terület</i>	Székkutas közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid- és középtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önkormányzat ▪ Vállalkozói szövetségek
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	Saját forrás, Pályázati forrás, EU támogatás

5.3.3. Mezőgazdaság fejlesztése

Az intézkedés célja: Az erőforrásokkal kíméletesen gazdálkodó, hatékony és fenntartható mezőgazdaság kialakítása, mely megélhetési forrást biztosít és segít fenntartani a természeti, környezeti értékeket.

PROJEKTEK:

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

<i>Projekt neve</i>	Helyi kistermelők piaca
<i>Projekt célja</i>	A helyi kistermelők helyi lakóknak való értékesítésének megteremtése
<i>Célcsoport</i>	Lakosság – mint vásárló, kistermelők – mint értékesítők
<i>Érintett terület</i>	Piaci árusok, kistermelők
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan.
<i>Partnerek</i>	Gazdálkodók
<i>Beruházási költség</i>	-
<i>Megvalósítási keret</i>	Saját területek felhasználásával, az érintett termelők bevonásával

5.3.4. Gazdasági szektor (kereskedelem, szolgáltatás) fejlesztése

Az intézkedés célja: A gazdaság fejlesztésekor nem kerülhetnek háttérbe a környezetvédelmi szempontok és a környezettudatos magatartás. A gazdaság dinamikus fejlesztéséhez, a beruházások, a tőke Székkutashoz vonzásához szükség van a gazdasági kockázatok csökkentésére.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Önkormányzati támogatás és koordináció a gazdaságfejlesztési / munkahelyteremtő folyamatokban
<i>Projekt célja</i>	Kedvező feltételek biztosítása a gazdasági fejlesztések támogatásához.
<i>Célcsoport</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lakosság ▪ Vállalkozók
<i>Érintett terület</i>	Település közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	Önkormányzat
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pályázati források ▪ Saját forrás ▪ Magántőke

<i>Projekt neve</i>	Mikro-, kis- és középvállalkozások támogatása
<i>Projekt célja</i>	Vállalkozások technológiai, infrastrukturális és ingatlan jellegű fejlesztéseinek támogatása, együttműködésének és piacra jutásának segítése, javítva ezzel munkahelyteremtő képességüket és jövedelmezőségüket.
<i>Célcsoport</i>	Mikro-, kis- és középvállalkozások
<i>Érintett terület</i>	Település közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önkormányzat ▪ Állami szervek ▪ Mikro-, kis- és középvállalkozások

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pályázati források ▪ Magántőke

5.3.5. Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése

Az intézkedés célja: alternatív jövedelemforrás teremtése.

PROJEKTEK:

<i>Projekt neve</i>	Komplex turisztikai tájékoztatórendszer kialakítása
<i>Projekt célja</i>	Tájékoztatás szórólapokon, kiadványokon és az internet segítségével, a tájékozódás, egységes arculat kialakítása, internetes honlap készítése, korszerűsítése.
<i>Célcsoport</i>	Székkutasra látogató turisták
<i>Érintett terület</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Meglévő utazási irodák, ▪ Közintézmények ▪ A település forgalmasabb pontjai, útkereszteződései – táblák kihelyezése ▪ Sajtó ▪ Internet
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövidtáv
<i>Partnerek</i>	Önkormányzat
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pályázati források ▪ Befektetők

<i>Projekt neve</i>	Lovas turizmus fejlesztése
<i>Projekt célja</i>	A projekt célja lovardák létrehozása, fejlesztése, működtetése.
<i>Célcsoport</i>	Településre látogató turisták, lakosság
<i>Érintett terület</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Székkutas közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Középtáv
<i>Partnerek</i>	Önkormányzat, befektetők
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pályázati források ▪ Befektetők

<i>Projekt neve</i>	Sport turizmus fejlesztése
<i>Projekt célja</i>	A település sport lehetőségeinek vizsgálata, együttműködve a jelenleg a településen megtalálható klubokkal, egyesületekkel.

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

<i>Célcsoport</i>	Településre látogató turisták, lakosság
<i>Érintett terület</i>	Székkutas közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Középtáv
<i>Partnerek</i>	Önkormányzata, sportegyesület, befektetők
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Pályázati források▪ Befektetők

6. JELENLEG FUTÓ PÁLYÁZATOK

Azonosító	Cím	Támogatás összeg (Ft)	Bruttó összeg (Ft)	Kezdés	Zárás	Fenn-tartási időszak vége	Jelenlegi státusz
KEOP-1.3.0/09-11-2011-0044	Hódmezővásárhely-Mártély-Székkutas Ivóvízminőség-javító Projekt	1 585 189	1 971 125	2012.06.01	2015.03.31	2020.03.31	Kivitelezés 30%-os készütségi fokon
2119591310	Székkutasi Vendégvárók Közhasznú Egyesülete: „Székkutas község fejlesztése” elnevezésű projekt	40 009 004	40 009 004	2013.12.09	2014.11.30	2019.10.22	A Művelődési Háznál már kicserélésre kerültek a külső nyílászárók, a következő félévben az épület új homlokzatfestést kap, helyenként kiegészítő hőszigeteléssel és a csapadékvíz elvezetők cseréje is megvalósul. A Területi Gondozási Központ előtt is megkezdődtek a munkálatok, itt, az új parkolóhelyek és a kistér belső sétányának nyomvonala került kijelölésre. Jelenleg a vízvezetékek kiváltásának engedélyezése és a beruházás folytatásához szükséges engedély beszerzése zajlik. A Pince Klub előtti térnél a későbbiekben kezdődnek a kivitelezési munkálatok.

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

2119591815	Gregus Máté Bio Kertbarát és Faluszépítő Közhasznú Egyesület „A székkutasi piac és főtér fejlesztése, parkolók megújítása” projekt	45 399 002	49 975 372	2013.12.09	2014.11.30	2019.10.22	A Művelődési Ház előtti terület, részben már megújításra is került az új térkövekkel, a következő félévben a szoborpark felőli oldalon folytatódik a térburkolás, valamint az új elárúsítóhelyek kialakítása. Jelenleg a beruházás folytatásához szükséges hatósági engedélyek beszerzése zajlik. A Béke utcán a későbbiekben kezdődnek a kivitelezési munkák.
------------	--	------------	------------	------------	------------	------------	--

7.MONITORING ÉS VISSZACSATOLÁS

A monitoring célja: A partnerkapcsolatok és programok beindítása, működtetése. A terv végrehajtása közben adatgyűjtés a folyó tevékenységekről, a szolgáltatásokban és a rendszerekben bekövetkezett változásokról.

- Az erőforrásigények és források meghatározása.
- Kivitelezési ütemterv.
- Az önkormányzati költségvetés és az akcióterv közötti „híd” megteremtése.
- A programok kivitelezése.
- A tevékenységek és eredmények dokumentálása.
- A sikerek és problémák felismerése, jelentéskészítés.

A visszacsatolás és értékelés célja: Az előrehaladás és teljesítmény hagyományos értékelése célközpontú mutatók segítségével. A szolgáltatók és felhasználók tájékoztatása az eredményekről. A konzultáció, felülvizsgálat és/vagy tervezési folyamat megismétlése meghatározott küszöböknel.

- Értékelő csoportok létrehozása.
- Értékelés időbeosztásának meghatározása.
- Célokra alapuló mutatók kidolgozása.
- A jelentés kereteinek definiálása.
- Értékelés elvégzése.
- A partnerek tájékoztatása az értékelés eredményeiről.

7.1.Cselekvési terv

1. Fenntarthatósági megbízott és monitoring csoportok kijelölése

A fenntarthatósági tervben leírtakkal, valamint a Város környezeti fenntartásával kapcsolatos feladatok koordinálására, a fenti tervben leírt feladatok betartásának figyelemmel kísérésére, a fenntarthatósági terv felülvizsgálatához szükséges lakossági véleménygyűjtéshez fenntarthatósági megbízott kijelölése szükséges.

Monitoring rendszer szereplői

Polgármester

Alpolgármesterek

Bizottsági elnökök

Az Önkormányzat által fenntartott oktatási Intézmények vezetői

Az önkormányzat által fenntartott óvodák vezetői

Az önkormányzat által fenntartott közintézmények vezetői

Társulások

Közműszolgáltatók

Polgármesteri hivatal munkatársai

A fenti szereplő adott esetben kijelölik az adott iroda azon munkatársát vagy munkatársait, akik a konkrét monitoring feladatot ellátják.

Civil szervezetek, helyi közösségek

2. Fenntarthatósági terv felülvizsgálata

Jelen Környezeti Fenntarthatósági Terv felülvizsgálatát évente 1 alkalommal ajánlott elvégezni, a fenntarthatósági megbízott által begyűjtött lakossági és intézményi vélemények figyelembe vételével, ennek megfelelően a szükséges módosításokat el kell végezni.

3. Tudatformálás, konzultációk, gyűlések tartása

Évente két alkalommal ajánlott – tavasszal és ősszel – konzultáció szervezése a környezeti fenntarthatósági tervben foglaltak megvalósításáról, valamint az elhangzott vélemények, ajánlatok kiértékelése és a fenntarthatósági terv ennek alapján történő felülvizsgálata.

7.2.Indikátorok

A Local Agenda 21 program keretén belül szükség van az előrehaladás, a bekövetkezett változások, a teljesítmény értékelésére. Az egyes részek előrehaladásának méréséhez olyan mutatószámok (**INDIKÁTOROK**) szükségesek, amelyek segítségével értékelhetők a bekövetkezett változások. Az indikátorok a környezeti, társadalmi-, gazdasági folyamatok elemzéséhez, teljesítményértékeléshez nyújtanak segítséget és az információkat közérthető formában juttatják el a célszemélyekhez. Hozzájárulnak a társadalom szereplőinek tudatossága és viselkedése közötti eltérés csökkentésére, segítik a döntési folyamatok koordinációját - mindezt a fenntarthatóság alapelveinek érvényesülése érdekében.

Az indikátorok meghatározásánál jól mérhető, a KSH adatbázisában és a helyzetelemzés fejezeteiben is szereplő és alkalmazott statisztikai paramétereket választottunk, melyeket táblázatos formában foglaltunk össze. Ezen fenntarthatósági pillérenként készített táblázatok évenkénti kitöltésével és kiértékelésével hosszú távon is nyomon követhetők az időközben bekövetkezett változások, folyamatok.

Fontos hangsúlyozni, hogy az egyes indikátorok nem elsősorban egy-egy állapot leírására törekednek, hanem a LA21 előrehaladásával, megvalósulásával kapcsolatos változásokat mutatják be, és alkalmasak a közösségi teljesítmény mérésére, vagy akár az országos, ill. nemzetközi trendekkel való összehasonlításra.

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

A meghatározott célkitűzések megvalósulásának nyomon követése elsősorban az Önkormányzat feladatkörébe tartozik. Továbbá biztosítani kell a szolgáltatók, a lakosság tájékoztatását az eredményekről és a bekövetkezett változásokról.

Az indikátorok összegyűjtése pillérenként és célonként más-más intézmény feladata. Az oktatással kapcsolatos indikátorok és adatok összegyűjtése az oktatási intézmények feladata, melyből éves adatszolgáltatást kell adjon az Önkormányzat részére. A demográfiai adatok összegyűjtéséért az Önkormányzat illetékes osztálya a felelős. Az infrastruktúra adatait a szolgáltatók kötelessége szolgáltatni. A hulladékgazdálkodással kapcsolatos információkat a közszolgáltatóknak kell összegyűjteni adott évre vonatkozóan. Az egészségügyi, szociális és közbiztonsággal kapcsolatos indikátorok összegyűjtése szintén az Önkormányzat feladata segítséget kérve az érintett intézmények vezetőitől. A gazdasági pillérrel kapcsolatos összes adat összegyűjtése, kiértékelése az Önkormányzat feladata, csakúgy, mint a kitűzött célok megfogalmazása. A kulturális adatok szolgáltatásáért a település kulturális intézményei a felelősek.

TÁRSADALMI PILLÉR

<i>Részcélok</i>	<i>Indikátorok</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
Általános adatok	állandó népesség száma (fő)					
	elvándorlások száma (eset)					
	Odavándorlások száma (eset)					
Egészségügyi helyzet fejlesztése	Működő házi orvosok száma (fő)					
	Működő házi gyermekorvosok száma (fő)					
	A házi orvosok által ellátott szolgálatok száma (szolgálat)					
	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (szolgálat)					
	A házi orvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (eset)					
	A házi gyermekorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek száma (eset)					
	A házi gyermekorvosi ellátásban a látogatások száma összesen (eset)					
	A házi orvosi ellátásban a rendelésen megjelentek száma (eset)					
	A házi orvosi ellátásban a lakáson történt beteglátogatás (eset)					
	Megjelenési esetek száma a járóbeteg szakellátásban (székhely szerinti adat (eset)					
	Beavatkozások száma a járóbeteg szakellátásban (székhely szerinti adatok) (db)					
	Gyógyszertárak száma (humán) (db)					
	Szociális helyzet fejlesztése	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)				
Éven túl nyilvántartott álláskeresők száma						
Járadék típusú ellátásban részesülők						
Segély típusú ellátásban részesülők						
Rendszeres szociális segélyben részesülők						
Munkavállaló korú népesség						
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya						

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

Oktatás, képzés fejlesztése	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (fő)					
	Az általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (db)					
	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)					
	A napközis tanulók száma a nappali oktatásban az általános iskolákban (iskolaotthonos tanulókkal együtt) (fő)					
	Általános iskolai főállású pedagógusok száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)					
	Naponta bejáró általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)					
	Számítógépek száma az általános iskolai feladat ellátási helyeken (db)					
	Középiskolai osztályok száma a nappali oktatásban (db)					
	Középiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (a hat-, nyolc évfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) (fő)					
	Gimnáziumi tanulók száma a nappali oktatásban (a hat-, nyolc évfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) (fő)					
	Szakközépiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (szakmai képzéssel együtt) (fő)					
	Középiskolai főállású pedagógusok száma (fő)					
	Szakiskolai és speciális szakiskolai osztályok száma a nappali oktatásban (db)					
	Szakiskolai és speciális szakiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)					
	Főállású pedagógusok száma a szakiskolákban és a speciális szakiskolában (fő)					
	Nemzetiségi, etnikai oktatásban tanulók száma a nappali oktatásban a középiskolában (fő)					
Közbiztonság fejlesztése	Településőrök száma (fő)					
	Bűncselekmények száma (db)					

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

Kulturális élet fellendítése	A települési könyvtárak beiratkozott olvasóinak száma (fő)					
	Múzeumi kiállítások száma (db)					
	Múzeumi látogatók száma (fő)					
	Rendszeres művelődési foglalkozások száma (db)					
	Rendszeres művelődési formákban résztvevők száma (fő)					
	Kulturális rendezvények száma (db)					
	Kulturális rendezvényeken résztvevők száma (fő)					
	Alkotó művelődési közösségek száma (db)					
	Alkotó művelődési közösségek tagjainak száma (fő)					

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

GAZDASÁGI PILLÉR

<i>Részcélok</i>	<i>Indikátorok</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
Nemzetközi együttműködés	Pályázati lehetőségek					
Az Önkormányzat és az önkormányzati intézmények hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtése	önkormányzati bevételek összesen (Ft)					
	önkormányzati kiadások összesen (Ft)					
	adóbevételek (Ft)					
	összes felvett támogatás (Ft)					
	összes elnyert pályázati forrás (Ft)					
	összes kifizetett pályázati önerő (Ft)					
Mezőgazdaság fejlesztése	összes mezőgazdasági használatú földterület (ha)					
	egyéni gazdaságok száma (db)					
	kistermelői gazdaságok száma (db)					
	mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek száma (db)					
	biotermesztés alatt álló földterület (ha)					
Gazdasági szektor (kereskedelem, szolgáltatás) fejlesztése	ipari szektorban foglalkoztatottak száma (fő)					
	ipartelepek száma (db)					
	bejegyzett vállalkozások száma (db)					
	környezetbarát technológiák alkalmazása (%)					
Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése	szálláshelyek száma (db)					
	összes szállásférőhelyek száma (db)					
	vendégéjszakák száma az összes szálláshelyen (vendégéjszaka)					
	külföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma az összes szálláshelyen (vendégéjszaka)					
	vendéglátóhelyek száma (db)					
	turisztikai információs pontok, irodák száma (db)					

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

KÖRNYEZETI PILLÉR

<i>Részcélok</i>	<i>Indikátorok</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
Környezeti elemek és rendszerek állapotának javítása, védelme	összes elszállított települési szilárd hulladék mennyisége (t)					
	a lakosságtól szelektív hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék mennyisége (t)					
	komposztáló háztartások száma (db)					
	biohulladék mennyisége (t)					
	helyi védettség alatt álló területek (m2)					
	helyi védettségű épített objektumok száma (db)					
	felújításra szoruló középületek száma (db)					
A lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásoktól (levegő, zaj)	zajszennyezés mértéke (dB)					
	szén-dioxid (CO2) koncentráció (ppm)					
Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése	Lakásállomány (db)					
	Közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza (km)					
	Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)					
	Közüzemi szennyvízcsatorna-hálózat hossza (km)					
	Közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások száma (db)					
	Villamosenergia-fogyasztók száma (db)					
	Az összes gázcsőhálózat hossza (km)					
	Összes gázfogyasztók száma (db)					
	Távfűtésbe bekapcsolt lakások száma (db)					
	Melegvízhálózatba bekapcsolt lakások száma (db)					
	Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma (db)					
	Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km)					
	Állami közutak hossza (km)					
	Összes szolgáltatott víz mennyisége (1000 m ³)					
	Szolgáltatott összes villamosenergia mennyisége (1000 kWh)					
	Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (1000 m ³)					
Összes elszállított települési szilárd hulladék (tonna)						

Székkutas Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja

	Összes elvezetett szennyvíz mennyisége (1000 m ³)					
Energiafelhasználás hatékony és megújuló lehetőségeinek kihasználása	fenntartható energiahasználat témájú előadások résztvevőinek száma (fő)					
	megújuló energiaforrást alkalmazó középületek száma (db)					
	megújuló energiaforrást alkalmazó háztartások száma (db)					
	egy főre jutó összes energiafogyasztás (fő/MJ)					
Zöldterületek védelme, fenntartása – növény és állatvilág fenntartása	erdő művelési ág aránya a területhasználatban (%)					
	biológiai aktivitás mértéke (%)					
	összes zöldterület a településszerkezetben (m ²)					
	egy főre jutó zöldterület (fő/m ²)					
	szabványos játszóterek száma (db)					
	a zöldfelületek fenntartásra szánt költség (Ft/ha)					